

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání - Montessori

Základní škola Prachatice, Národní 1018

Příloha ŠVP

**„Přes duhový most za vzděláním“
pro Montessori třídy**

Obsah:

I	Identifikační údaje	5
II.	Charakteristika školy s důrazem na Montessori třídy	5
II.1	Složení Montessori tříd	6
II.2	Charakteristika pedagogického sboru	7
II.3	Dlouhodobé projekty	8
III	Charakteristika ŠVP	9
III.1	Zaměření MS tříd	9
III.2	Vysvětlení názvu	10
III.3	Výchovné a vzdělávací strategie	11
III.4	Začlenění průřezových témat	19
III.5	Specifika vyuč. metod v MS	26
III.5.1	Principy	26
III.5.2	Vzdělávací strategie	27
III.5.3	Specifický způsob vzdělávání	27
III.5.4	Spolupráce se zákonnými zástupci	28
III.5.5	Průběh dne	28
III.5.6	Před přijetím do MS	29
III.5.7	Koncepce domácí přípravy	30
III.6	Zabezpečení výuky žáků se specif. Potřebami	31
III.7	Zabezpečení výuky žáků nadaných	31
IV	Učební plán	34
IV.1	Poznámky k učebnímu plánu	36
V	Učební osnovy	36
V.1	Český jazyk	36
V.1.1	I. stupeň	36
V.1.2	II. stupeň	43
V.2	Anglický jazyk	66
V.3	Německý jazyk	66

V.4	Informační a komunikační technologie	66
V.5	Matematika	71
V.5.1	I. stupeň	71
V.5.2	II. stupeň	73
VI.	Kosmická výchova	90
VI.1	Člověk a jeho svět	90
VI.2	Člověk a svět práce	94
VI.3	Člověk a zdraví	96
VI.4	Umění a kultura	99
VII	Člověk a příroda	119
VII.1	Fyzika	119
VII.2	Chemie	126
VII.3	Přírodopis	134
VII.4	Zeměpis	152
VIII.	Člověk a společnost	160
VIII.1	Dějepis	160
VIII.2	Výchova k občanství	163
IX	Výchova k volbě povolání	176
X	Umění a kultura	189
X.1	Hudební výchova	189
X.2	Výtvarná výchova	196
XI	Základy tělesné výchovy	204
XII	Hodnocení	210
XII.1	Pravidla pro hodnocení	211
XII.2	Desatero slovního hodnocení	211
XII.3	Zásady a pravidla sebehodnocení	212
XII.4	Stupně hodnocení prospěchu	212
XII.4.1	Předměty s převahou znalostního a teoretického zaměření	212
XII.4.2	Předměty s převahou výchovného a uměleckého zaměření	214

XII.4.3	Stupně hodnocení	215
XII.5	Výchovná opatření	215
XII.6	Způsob získávání podkladů pro hodnocení	216
XII.7	Komisionální a opravné zkoušky	216
XII.8	Hodnocení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	216
XII.9	Celkové hodnocení žáků na vysvědčení	216

I. Identifikační údaje – viz ŠVP běžných tříd

II. Charakteristika školy s důrazem na Montessori třídy

Škola byla uvedena do provozu v září 1990, je to moderní panelová škola pro 22 kmenových tříd s odbornými učebnami. Její členění umožňuje umístění Montessori tříd prvního trojročí a druhého dvojročí se spolupracující 6. třídou odděleně v jednom patře. Umístění dalších tříd II. stupně se bude řešit průběžně v příštích letech v rámci prostor školy tak, aby žáci I. a II. stupně mohli spolupracovat. Učitelé I. stupně z Montessori mají k dispozici nevelkou sborovnu. Počítače pro učitele jsou ve třídách. Na patře, kde jsou umístěny Montessori třídy, jsou ve třídách dvě interaktivní tabule, každá třída je opatřena počítačem a tiskárnou.

Výhodou školy je dobré zázemí pro sport – škola má dvě tělocvičny, fotbalové hřiště s umělým povrchem, další hřiště na míčové hry a běžeckou dráhou. Pro děti je k dispozici i školní přírodní zahrada, kterou díky umístění využívají pro výuku i odpočinek především děti z Montessori tříd, pro pobyt venku také děti z dětské skupiny.

Škola má velké prostorné chodby, které jsou využívány pro relaxaci žáků. V případě Montessori patra jsou chodby opatřeny kobercem, kvalitním osvětlením, nábytkem, pomůckami a knihami tak, aby mohly být využívány nejen pro odpočinek, ale i pro výuku. Prostory chodby jsou využívány i na společná setkávání dětí ze všech Montessori tříd – tzv. velký sněm, pro společné projekty, koncerty, vystoupení, také pro společné setkávání rodičů, dětí, učitelů a vedení školy – tzv. generální sněm.

Základní škola je plně organizovanou školou a již několik let navštěvuje školu kolem 400 žáků. Přibližně jednu čtvrtinu tvoří děti z Montessori tříd. V nejbližších letech bude v prvním trojročí 2 x 21 žáků, 28 žáků ve druhém dvojročí a 14 žáků v každé třídě druhého stupně, což je celkem 126 žáků. Počítáme s výukou žáků v Montessori systému až do 9. ročníku. Uvažujeme i o možnosti vytvořit 3 třídy 1. trojročí (3 x 21 žáků), 2 třídy 2. dvojročí (2 x 21 žáků), 6., 7., 8., 9. ročník, což je 4 x 21 žáků, celkem tedy 189 žáků.

Ve školním roce 2013 - 14 vznikla první Montessori třída a Montessori školička – zájmové vzdělávání pro předškolní děti. Od září 2017 funguje Montessori dětská skupina pro 20 dětí od 3 do 6 let. Do budoucna plánujeme otevřít dvě třídy předškolního vzdělávání a dětskou skupinu přebudovat na státní Montessori školku. Dále pět tříd prvního stupně – tři třídy prvního trojročí a dvě třídy druhého dvojročí se spolupracující 6. třídou a všechny třídy druhého stupně.

Spolupráce předškolních dětí a žáků školy se nám jeví velmi výhodná pro obě skupiny, předškoláci pravidelně navštěvují třídu prvního trojročí, s nejmenšími dětmi spolupracují i starší ročníky. Stojíme o to, aby se všechny děti z Montessori tříd znaly, vzájemně spolupracovaly na projektech, bez ohledu na ročník navštěvovaly prezentace v jiných třídách, pomáhaly si. Ve škole jsou celkem 3 oddělení školní družiny, z toho jedno oddělení je pouze pro děti z Montessori tříd.

II.1 Složení Montessori tříd

Vyučování probíhá ve věkově heterogenních třídách, a to v prvním trojročí a druhém dvojročí se spolupracujícím 6. ročníkem a ve studijních skupinách každého ročníku na stupni druhém.

První trojročí:

II.M – 1. až 3. ročník

III.M – 1. až 3. ročník

Druhé dvojročí se spolupracující 6. třídou

V.M – 4. a 5. ročník (rozdělena na dvě studijní skupiny)

VI.M – 6. ročník spolupracující v rámci projektového vyučování s 4. a 5. ročníkem

Třetí trojročí (třídy II. stupně jsou samostatné)

VII. M – 7. ročník

VIII. M – 8. ročník

7. a 8. ročník může být na některé předměty spojen do jedné studijní skupiny

IX. M – 9. ročník

Třídy druhého stupně budou v rámci projektového vyučování spolupracovat mezi sebou napříč ročníky.

II.2 Charakteristika pedagogického sboru v Montessori třídách

Základem učitelského sboru Montessori tříd na ZŠ Národní jsou kvalifikovaní učitelé. Každý učitel má nebo si dělá Montessori národní kurz. V každé třídě je nejméně jeden asistent.

Mimo vyučování se dětem ve školní družině věnují vychovatelé. Do budoucna chceme, aby i vychovatelé měli Montessori kvalifikaci.

Celý Montessori tým se skládá z učitelů, asistentů, průvodců v dětské skupině a vychovatelky ve školní družině. V čele Montessori týmu stojí koordinátor jmenovaný ředitelkou školy.

Úkolem koordinátora je:

- zprostředkovávat informace mezi vedením školy a Montessori týmem
- reprezentovat Montessori na veřejnosti
- komunikovat s návštěvami v Montessori třídách
- zprostředkovávat komunikaci mezi Bezinka-Montessori škola, z.s. a Montessori týmem
- svolávat porady Montessori týmu

Ředitelka školy zároveň určuje:

1. Vedoucí pečující osobu pro předškolní vzdělávání, jejímž úkolem je:

- pedagogické zastřešení a sjednocení v předškolním zařízení školy
- svolávání pravidelných porad s dalšími pracovníky předškolního zařízení
- organizace provozu předškolního zařízení
- zprostředkovávat svým spolupracovníkům nejnovější informace ze světa pedagogiky

2. Vedoucího učitele pro základní vzdělávání, jejímž úkolem je:

- směřovat k pedagogické jednotnosti Montessori výuky ve všech třídách Montessori
- navštěvovat výuku v Montessori třídách, diskutovat s učiteli a asistenty o pedagogických metodách, pomáhat s komunikací mezi rodiči a učiteli
- zprostředkovávat svým spolupracovníkům nejnovější informace ze světa pedagogiky
- plánuje a koordinuje společné akce mezi Montessori třídami

Povinností pedagogického týmu Montessori je:

- poskytnout všem žákům učivo v souladu s ŠVP a RVP s maximálním využitím filozofie Marie Montessori
- pravidelně se scházet na řešení provozních a pedagogických otázek
- usilovat o sebezvývoj i rozvoj celého Montessori
- vzájemnou komunikací se snažit řešit provozní problémy
- využívat možností pro zlepšení spolupráce, např. supervize, vzájemné hospitace
- zajímat se o další zkušenosti pedagogické praxe v oblasti moderních přístupů ke vzdělávání a metodách práce
- inspirovat se zkušenostmi v práci s dětmi v Montessori systému a demokratických školách

- získávat nové informace a zkušenosti samostudiem, účastí na konferencích a vzdělávacích akcích, které organizuje zapsaný spolek Bezinka – Montessori škola, z.s. vzniklý za účelem podpory Montessori v Prachaticích
- využívat návštěv a následů v jiných školách v České republice i v zahraničí
- využívat vzájemného vzdělávání Montessori učitelů mezi sebou
- procházet průběžně interním vzděláváním v rámci školy nebo v rámci další nabídky akreditovaných akcí DVPP v ČR.

Pedagogický sbor bude rozšířen také o externí odborníky z různých oblastí, kteří budou pracovat s dětmi pod vedením pedagoga školy.

Pokud to bude možné, budeme snažit o zapojení rodilého mluvčího do výuky jazyka.

II.3 Dlouhodobé projekty, mezinárodní spolupráce

Škola organizuje pravidelné celoškolní projektové vyučování „napříč školou“ (dáno celoročním plánem práce). V Montessori třídách se učíme nastavit fungování demokratické instituce jako prostředí, kde se děti učí sdílet své nápady pro plánování programu školy, sestavovat pravidla pro vzájemné vztahy a komunikaci v komunitě, sledovat a řešit konflikty. V demokratické instituci školy partnersky participují žáci i učitelé.

Zaměření dlouhodobých vzdělávacích projektů vychází ze ŠVP školy a ze zájmu a potřeb dětí. Navazujeme spolupráci s dalšími školami a jejich pedagogickými týmy pro společná školení a sdílení zkušeností.

Už zavedenou součástí programu školy je spolupráce s Centrem ekologické výchovy Dřípatka v oblasti enviromentální výchovy, Městskou knihovnou v oblasti rozvoje komunikace, vzdělávání a osvěty, Červeným křížem – kurzy 1. pomoci, OS Portus Prachatice o.p.s, Městskou policií, Policií ČR, Městským muzeem, které nám připravuje programy na míru, seniory. Děti z Montessori tříd pravidelně navštěvují Alzheimer centrum - Domov Matky Vojtěchy, občasně i Hospic J. N. Neumanna.

Dlouhodobým projektem v rámci předmětu výchova k volbě povolání je v 7. a 8. ročníku návštěva různých zaměstnání.

Plánujeme společné vícedenní pobyty dětí školy v podnětném prostředí v zajímavých místech ČR.

III.Charakteristika školního vzdělávacího programu

III.1 Zaměření Montessori tříd

Naším cílem je nabídnout žákům vzdělávání způsobem koncipovaným na základě principů Montessori pedagogiky. Tomu je přizpůsoben jednak celkový charakter výuky, taktéž i prostředí tříd, ve kterých vzdělávání probíhá. Základní principy, které ctíme: partnerský a respektující přístup k dětem a dospívajícím, v co největší míře svobodná volba práce v prostředí s jasně stanovenými pravidly a vymezenými hranicemi, respektování senzitivních (citlivých) období, věková heterogenita (různorodost), kooperativní výuka (spolupráce), projektová výuka, připravené prostředí, podnětná práce s chybou, pochvalou, přirozeným důsledkem, formativní systém hodnocení.

Standardy, které dodržujeme:

- Třídy - skupiny žáků jsou věkově smíšené tak, aby respektovaly vývojové potřeby dětí dle Montessori teorie.
- Žáci mají možnost nerušené „volné“ práce - výuka není členěna na vyučovací hodiny podle pravidelného rozvrhu, ale práce probíhá v tzv. blocích (podle možností)
- Učitel pracuje s chybou a pochvalou dle zásad a principů pedagogiky Montessori.
- Žáci se spolupodílejí na vytváření třídních pravidel.
- Výsledky práce žáků jsou shromažďovány jako portfolia, jsou vedeny záznamy o individuálním pokroku a postupu. Hodnocení na vysvědčení je slovní (objektivní, popisným jazykem), žáci nejsou srovnáváni s ostatními, hodnocení je motivací pro další práci dítěte
- Máme připravené prostředí pro individuální či skupinovou a společnou práci. Třídy jsou vybaveny Montessori didaktickým materiálem, který je vhodný pro aktuální vývojové období a potřeby dětí a dospívajících. Tento materiál je přehledně uspořádaný podle oblastí vzdělávání a je ve třídě (stejně jako učebnice, pracovní sešity, encyklopedie a další učební literatura) jenom v jednom provedení.
- Stoly jsou sestaveny pro práci jednotlivců, dvojic i skupinek dětí. Je zde prostor pro setkání dětí ke společné komunikaci, sdílení a společným aktivitám s učitelem. Je také připraven prostor pro pohodlnou práci i relaxaci dětí, místo pro osobní věci dítěte.
- Pedagog vytváří prostředí, ve kterém je respektována individuální osobnost a práva dítěte, pozoruje žáky při práci a o jejich činnosti a postupu si vede pedagogické záznamy, stále se profesně i osobnostně vzdělává, spolupracuje s ostatními kolegy, je prostředníkem v komunikaci a spolupráci rodiny a školy.
- Program je zaměřen na nastavení optimální vzdělávací cesty pro každé dítě v Montessori třídách. Využívá moderních trendů ve vzdělávání, ověřených aktivizujících přístupů práce s dětmi podle konstruktivistických programů vzdělávání a principy demokratické školy.

III.2 Vysvětlení názvu ŠVP – „Přes duhový most ke vzděláním“ v kontextu Montessori tříd

Duha jako symbol pestrosti, rozmanitosti, přívětivosti.

- pestrost v nabídce různých pedagogických směrů rodičům a dětem v Prachaticích a okolí
- pestrost a rozmanitost prostředí, ve kterém je vše, co žák v rámci svého vývoje potřebuje
- pestrá nabídka způsobu výuky, díky které si žák může vybrat způsob, který mu nejvíce vyhovuje
- pestrost ve vztazích díky heterogenním třídám
- rozmanitost vyučujících díky nabídce externích lektorů
- přívětivost díky respektujícímu přístupu pedagogům

Most - pilíř jako symbol jistoty a bezpečí.

- jistota a bezpečí prostředí, kde dítě najde všechno, co potřebuje bez nutné účasti dospělého
- jistota a bezpečí v prostředí, kde je chyba vítána
- jistota a bezpečí ve vztazích, kde nikdo není s nikým srovnáván, nesoutěží se, respektuje se individualita
- jistota a bezpečí ve vztazích, kdy každý může říct svůj názor
- jistota a bezpečí v prostředí, kde panují dohodnutá pravidla a všichni mají vnitřní motivaci je dodržovat

Most jako symbol spojení, spolupráce, vzájemné pomoci.

- spojení Montessori pedagogiky s dalšími moderními pedagogickými směry v duchu citátu M. Montessori: „Lidská osobnost, ne výchovná metoda, musí být brána v úvahu.“
- spojení věkově různých žáků v rámci jedné třídy
- spojení věkově různých žáků v rámci celé komunity Montessori tříd
- vzájemná důvěra mezi vedením školy a učiteli
- vzájemná důvěra mezi učiteli
- vzájemná důvěra mezi učiteli a žáky
- vzájemná důvěra mezi učiteli a rodiči
- vzájemná důvěra mezi žáky
- spojení vzájemné snahy učitele, žáka a rodiče
- spolupráce Montessori tříd s dalšími institucemi
- spolupráce a vzájemná nabídka projektů Montessori tříd a běžných tříd školy
- vzájemná pomoc mezi Montessori školami ČR i v zahraničí

III. 3 Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků se zaměřením na Montessori třídy

1. KOMPETENCE K UČENÍ

Dílčí kompetence	Čím dosahujeme rozvoje kompetence u žáka
Žáci jsou vedeni k vyhledávání a třídění potřebných informací. Na základě jejich pochopení dokážou zvážit jejich důležitost.	Tvorbou projektů a využíváním skupinové i samostatné práce vedeme žáky ke schopnosti vyhledat potřebné informace a na základě jejich třídění a zpracování odlišit podstatné od méně podstatného.
Žáci srovnáním dokážou posoudit důvěryhodnost informačních zdrojů. Využívají je v procesu učení.	Žáci se na základě práce na tematických projektech učí efektivně vyhledávat informace a posuzovat důvěryhodnost zdrojů informací. Při vyhledávání a třídění nezbytných teoretických informací vedeme žáky k samostatnosti.
Žáci jsou schopni využívat vhodné metody učení. Učí se pracovat s odbornou literaturou.	Výkladem, diskusí, formou cvičení, skupinovou, projektovou a individuální práci seznamujeme žáky s různými metodami učení. Pracujeme s krásnou i odbornou literaturou, s českou i cizojazyčnou. Odborná literatura je žákům dostupná ve třídách, v knihovnách na společné chodbě, mohou si ji půjčit i od učitelů.
Žáci jsou schopni k učení využívat výpočetní techniku.	V hodinách se žáky využíváme výukové programy a tvorbou prezentací je učíme při zpracovávání informací využívat výpočetní techniku.
Žáci uplatňují logické myšlení a umí použít nabyté znalosti a dovednosti v praxi, jsou schopni používat metodu pozorování a experimentu a z experimentů vyvodit závěry.	Uplatněním deduktivních metod, prací ve skupinách, řešením problémových úloh rozvíjíme logické myšlení žáků, jejich schopnost použít nabyté znalosti a dovednosti. V přírodovědných předmětech vycházíme často z experimentů a metodou aktivní konstrukce poznatku vedeme žáky k poznání obecného.
Žáci jsou vedeni k pozitivnímu vztahu k celoživotnímu učení.	Pomocí různých metod a strategií, vlastním příkladem a příkladem z řad významných osobností, motivačními metodami probouzíme v žácích snahu o další vzdělávání.

Žáci jsou vedeni k užívání vhodných termínů, znaků a symbolů	Při práci s informacemi, při prezentaci prací vedeme žáky ke správnému užívání odborných termínů, znaků a symbolů. Ve spojení s praktickou činností upevňujeme u žáků jejich znalost. Vhodným výběrem činností rozvíjíme exaktní a abstraktní myšlení žáků.
Žáci jsou vedeni k tvůrčí činnosti.	Ve výuce vedeme žáky k učení prostřednictvím vlastní tvorby. Práce na projektech a tematická výuka směřuje k rozvoji tvůrčího myšlení.
Žák poznává nové oblasti života, novou problematiku.	Žáci navazují na známá fakta, učí se porozumět neznámým tematickým oblastem.

2. KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ

Dílčí kompetence	Čím dosahujeme rozvoje kompetence u žáka
Žáci se umějí samostatně rozhodovat a využívat vlastního úsudku a zkušeností	Se žáky pracujeme skupinově i samostatně na krátkodobých nebo dlouhodobých tematických projektech. Vedeme žáky ke správné prezentaci projektů. S žáky konzultujeme možnost volby jak při výběru tématu, tak při výběru vlastního kreativního způsobu zpracování výsledných prací.
Žáci si poradí se zátěžovou situací a mají schopnost vyrovnat se s případným neúspěchem	Diskutujeme nad nezdarem při řešení problémů. Vedeme žáky k práci s chybou a k rozvíjení jejich sebekontroly. Aktivně pracujeme s konflikty mezi žáky pomocí adaptačních programů, škol v přírodě a výletů vytvářením modelových situací a simulováním reálných situací.
Žáci se učí najít příčinu a způsob řešení problémových situací	Učíme žáky správně nacházet a formulovat problém. Při řešení problémů využíváme různé metody a skupinové činnosti. Připravujeme žáky na řešení běžných životních problémů a k hledání různých variant řešení. Pracujeme se žáky metodami moderované diskuse, metodou aktivní konstrukce poznatku, dedukce. Vedeme žáky k vyhledávání informací z různých zdrojů

	(internet, odborná literatura apod.).
Při řešení problémů pracují s chybou a sledují vlastní pokrok při jejich zdolávání	Vedeme žáky k sebekontrolě a zdokonalování výsledků jejich práce. Učíme žáky sebehodnocení.
Žáci umí kriticky zhodnotit a obhájit způsoby řešení	Učíme žáky prezentovat výsledky jejich práce písemnou, ústní i multimediální formou. Upevňujeme v žácích schopnost kriticky hodnotit výsledky jejich práce své i ostatních.

3. KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ

Dílčí kompetence	Čím dosahujeme rozvoje kompetence u žáka
Žáci spolupracují v týmu	Spolupráce mezi žáky probíhá prostřednictvím diskuse nad řešením problémových úloh a skupinové práce na projektech. Žákům je umožněno věnovat zvýšenou pozornost vzájemné komunikaci a kooperaci.
Žáci dokážou respektovat názory jiných	Respekt k názorům druhých upevňujeme při každodenní komunikaci mezi žáky a vyučujícími. Častými diskusemi a besedami k výukovým tématům vedeme žáky ke schopnosti respektovat názory druhých.
Žáci vhodným způsobem prezentují svůj názor	Častými diskusemi a besedami k výukovým tématům vedeme žáky ke schopnosti otevřeně a vhodným způsobem sdělit vlastní názor, obhajovat jej a vhodně argumentovat. Přípravou písemného projevu vedeme žáky k formulaci svých myšlenek a názorů v logickém sledu. Hodnocením průběhu práce podporujeme diskusi, ve které mohou žáci vyjádřit vhodným způsobem svůj názor.

Žáci prezentují výsledky své práce	Žáci se při prezentaci a hodnocení své práce vyjadřují ústně i písemně. Využívají referáty i písemné zápisy, projekty. Žáky vedeme k využívání grafických a prezentačních programů.
Žáci ovládají základy společenského chování	Hrou v roli a řešením různých životních situací vedeme žáky k ovládnutí základního společenského chování, které u nich pěstujeme také při návštěvách rozličných kulturních zařízení a při besedách k jednotlivým výukovým tématům. Základy společenského chování u žáků upevňujeme při každodenní komunikaci mezi žáky i mezi žáky a vyučujícími.
Žáci se orientují v mediálních sděleních	Napomáháme žákům vhodným způsobem zaujímat názor k informacím v médiích. Při práci na projektech žáky vedeme k využívání nejrozličnějších médií. Prací s odbornou literaturou a na PC učíme žáky schopnosti vyhledávat, zpracovávat informace a následně je aplikovat při řešení konkrétních problémů.
Žáci komunikují alespoň v jednom cizím jazyce	Nácvikem dialogů, didaktickými hrami, psaním dopisů a e-mailů. Využitím základní odborné slovní zásoby v cizím jazyce se prohlubuje jeho znalost a využití v praktickém životě. Žáci využívají znalost cizího jazyka i při vyhledávání informací na internetu.

4. KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ

Dílčí kompetence	Čím dosahujeme rozvoje kompetence u žáka
Účinně spolupracují ve skupinách	Využíváme skupinovou práci žáků. Učíme žáky spolupráci v kolektivu a týmové práci.
Podílí se na vytváření pravidel práce v týmu a pozitivně ovlivňují kvalitu společné práce	Žáky vedeme k získávání základů kooperace a týmové práce, při které se společně s pedagogy podílejí na vytváření pravidel práce v týmu. Rozvíjíme u žáků systematickosti, vytrvalost a přesnost.
Aktivně se podílí na vytváření příjemné atmosféry a přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů	Aktivizačními metodami, relaxačními chvilkami a osobním pozitivním přístupem vedeme žáky k vytváření duševní, tělesné a sociální pohody. Učíme žáky vystihnout své pocity, nálady a podělit se o ně s ostatními, tím si dokázat vytvořit žebříček hodnot. U žáků podporujeme schopnost vytvářet příjemnou atmosféru v týmu, upevňujeme dobré mezilidské vztahy, učíme je v případě potřeby poskytnout pomoc nebo dokázat sami o ni požádat.
Realisticky hodnotí své schopnosti, mají zdravé sebevědomí, ale nepřeceňují své schopnosti	Usilujeme o to, aby žáci prokázali schopnost střídat role ve skupině. Pěstujeme u všech žáků zdravé sebevědomí a dovednost realisticky zhodnotit své schopnosti. U žáků vytváříme pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jejich sebedůvěru. Učíme je ovládat svoje jednání a chování tak, aby dosáhli pocitu sebeuspokojení a sebeúcty. Vedeme žáky k realistickému hodnocení svých schopností. Vytváříme u žáků schopnost vyslovit hypotézu na základě jejich myšlení a vedeme je k jejímu ověřování či vyvrácení pomocí protipříkladu.
Uvědomují si zodpovědnost za své chování a jednání, zdraví a život	Řešením úkolů v menších skupinách vedeme žáky k odpovědnosti vůči kolektivu a k vzájemné pomoci. Formujeme odpovědnost žáků za vlastní zdraví a bezpečnost, za své chování, jednání a rozhodování. Dbáme o dodržování zásad bezpečnosti práce a učíme je dovednosti poskytnutí první pomoci. Vedeme žáky k vhodnému uplatňování svých práv, uvědomování si svých povinností a jejich plnění. U žáků podporujeme dovednosti týkající se duševní a tělesné hygieny, pěstujeme zodpovědnost za jejich zdravý život.

Jsou schopni diskutovat ve skupinách i v třídním kolektivu	Učíme žáky k vzájemné spolupráci, rozvoji komunikace, diskuse a asertivnímu chování.
Žáci jsou vedeni k respektování a úctě k rodinnému prostředí.	Posilujeme kladný vztah a úctu k rodičům, rodině a tím upevňujeme vzájemné rodinné vztahy. Uvádíme příklady možných důsledků neuváženě založené rodiny, snažíme se, aby si uvědomili potřebu úcty k lidem a svoji zodpovědnost za zdraví a život.
Při řešení úkolů a problémů jsou schopni akceptovat názory a zkušenosti jiných	Vedeme žáky k respektování společně dohodnutých pravidel chování a zároveň je učíme k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré lidské vztahy. U žáků rozvíjíme zdravé sebevědomí, fantazii a originalitu. Vedeme žáky k uvědomění krásy a jejího postavení v životě lidském.

5. KOMPETENCE OBČANSKÉ

Dílčí kompetence	Čím dosahujeme rozvoje kompetence u žáka
Žáci respektují příslušníky jiných ras a vyznání, jsou proti útlaku a násilí.	Organizujeme zájezdy do zahraničí. Poskytujeme doplňkovou četbu, umožňujeme vyhledávat informace. Navštěvujeme divadelní, filmová představení a kulturní akce. Diskutujeme o člověku, jeho potřebách a odlišnostech a vedeme tím žáky k respektování příslušníků jiných ras. Využíváme metody dramatické výchovy. Organizujeme adaptační programy. Využíváme skupinové práce.
Žáci si jsou vědomi svých práv a povinností ve škole i mimo školu, chápou význam řádu, pravidel a zákonů pro fungování společnosti.	Poskytujeme doplňkovou četbu, umožňujeme vyhledávat informace. Dbáme na dodržování pravidel. Diskutujeme s žáky o jejich právech a povinnostech. Vedeme žáky ke sledování a dodržování právních norem. Využíváme skupinové práce.
Žáci jsou v různých situacích zodpovědní, ohleduplní, ochotní pomáhat.	Využíváme metody dramatické výchovy. Využíváme skupinové práce.
Žáci mají pozitivní vztah ke kultuře a historickému dědictví, aktivně se zapojují do kulturního a sportovního dění.	Navštěvujeme divadelní, filmová představení a kulturní akce. Poskytujeme doplňkovou četbu, umožňujeme vyhledávat informace. Žákům je nabízena účast v soutěžích a olympiádách. Využíváme skupinové práce.
Žáci přistupují zodpovědně ke svému okolí, jednají v zájmu podpory a ochrany prostředí a zdraví.	Využíváme mezipředmětových vztahů a umožňujeme tvorbu prezentací k ekologickým globálním a lokálním problémům. Využíváme statistických údajů ve vztahu k životnímu prostředí. Diskutujeme o problémech prostředí. Vedeme žáky ke sledování aktuálního dění. Organizujeme Den Země. Využíváme skupinové práce.

6. KOMPETENCE PRACOVNÍ

Dílčí kompetence	Čím dosahujeme rozvoje kompetence u žáka
Žáci používají bezpečně a účinně veškeré materiály a nástroje, dodržují stanovené pracovní postupy, dovedou se přizpůsobit pracovním podmínkám.	Vytváříme a upevňujeme pracovní návyky žáků pomocí používání základních pomůcek a nástrojů. Vedeme žáky k účelnému využití pracovního místa.
Výchova k šetrnosti – hospodaření s přírodními zdroji a majetkem, přistupuje k výsledkům pracovní činnosti z hlediska kvality, funkčnosti a společenského významu, pracuje s přihlédnutím k ochraně svého zdraví i zdraví ostatních.	Používáním různých pomůcek a materiálů vedeme žáky k hospodaření s přírodními zdroji a majetkem. Zapojujeme žáky do aktivit směřujících k šetrnému chování k přírodním zdrojům - účastí na sběru odpadových surovin k šetření energiemi, k péči o čistotu a pořádek okolí školy, bydliště, apod. Třídíme odpad.
Umí plánovat budoucnost, má představu o způsobu dosažení svého cíle, chápe základní zásady podnikání a zná jeho rizika.	V tematickém celku o povoláních vedeme žáky prostřednictvím besedy a diskuse k poznání svých schopností a možností, které jim pomohou se rozhodnout o svém budoucím povolání. Praktická práce nad konkrétními úkoly vede žáky k upevňování dovedností v oblasti plánování a způsobů dosažení cílů.
Při práci využívají získané poznatky z jiných předmětů a dovede je vhodně využít k vlastnímu rozvoji a přípravě na budoucnost, dovedou je využít při volbě svého budoucího povolání.	Srovnávací metodou učíme žáky chápat minulost jako základ a východisko jejich budoucnosti. Pravidelným tréninkem tělesných zdatností a rozvíjením dovedností, vedeme žáky k chápání zdatnosti, dobrého fyzického vzhledu i duševní pohody jako významného předpokladu pro výběr partnera i profesní dráhy, pro uplatnění ve společnosti.
Dodržují pracovní morálku a kázeň, pracují s přihlédnutím k ochraně svého zdraví i zdraví ostatních.	Dodržováním bezpečnostních zásad žákům vštěpován návyk ochrany svého zdraví i zdraví druhých.

Umí požádat o pomoc a radu a dovede je poskytnout ostatním.	Nácvikem reálných dialogů učíme žáky schopnosti dorozumět se v cizím prostředí, požádat o pomoc nebo pomoc poskytnout. Skupinovou práci vedeme žáky k vzájemné pomoci a k tomu, aby sami dokázali v případě potřeby o pomoc požádat. Praktickým seznamováním žáků se zásadami první pomoci je vedeme k bezprostřednímu poskytnutí pomoci zraněnému a znalosti požádat o odbornou pomoc.
---	---

III.4 Začlenění průřezových témat v Montessori třídách

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

	I. stupeň		II. stupeň			
	1. trojročí 1.r, 2.r, 3.r	2. dvojročí 4.r, 5.r	6.r	3. trojročí 7.r	3. trojročí 8.r.	3. trojročí 9.r.
Rozvoj schopností poznávání	Kosmická výchova	Kosmická výchova	Člověk a příroda Člověk a společnost	Člověk a příroda Člověk a společnost	Člověk a příroda Člověk a společnost	Člověk a příroda Člověk a společnost
Sebepoznání a sebepojetí	Třídní sněm Kosmická výchova	Třídní sněm Kosmická výchova	Člověk a společnost Umění a kultura Výchova k volbě povolání Z. tělesné výchovy Český jazyk a literatura Třídní sněm	Člověk a společnost Umění a kultura Výchova k volbě povolání Z. tělesné výchovy Český jazyk a literatura Třídní sněm	Člověk a společnost Umění a kultura Výchova k volbě povolání Z. tělesné výchovy Český jazyk a literatura Třídní sněm	Člověk a společnost Umění a kultura Výchova k volbě povolání Z. tělesné výchovy Český jazyk a literatura Třídní sněm
Seberegulace a sebeorganizace	Plánování práce	Plánování práce	Plánování práce	Plánování práce	Plánování práce	Plánování práce

Psychohygiena	Odpočinek ve třídě i v terénu	Regulace času na práci a na odpočinek	Z. tělesné výchovy Třídní sněm Dny v terénu	Z. tělesné výchovy Dny v terénu Výchova k volbě povolání	Z. tělesné výchovy Třídní sněm Dny v terénu Výchova k volbě povolání	Z. tělesné výchovy Třídní sněm Dny v terénu
Kreativita	Umění a kultura	Umění a kultura Český jazyk a literatura	Umění a kultura Český jazyk a literatura	Umění a kultura Český jazyk a literatura Výchova k volbě povolání	Umění a kultura Český jazyk a literatura Výchova k volbě povolání	Umění a kultura Český jazyk a literatura
Poznávání lidí	Třídní sněm	Práce v terénu, exkurze	Člověk a společnost Výchova k volbě povolání	Člověk a společnost Výchova k volbě povolání	Člověk a společnost Výchova k volbě povolání	Člověk a společnost Výchova k volbě povolání
Mezilidské vztahy	Třídní sněm	Třídní sněm Člověk a zdraví	Výchova k volbě povolání Člověk a společnost Z. tělesné výchovy Třídní sněmy	Výchova k volbě povolání Člověk a společnost Z. tělesné výchovy Třídní sněmy	Výchova k volbě povolání Člověk a společnost Z. tělesné výchovy Třídní sněmy	Výchova k volbě povolání Člověk a společnost Z. tělesné výchovy Třídní sněmy
Komunikace	Český jazyk a lit. Třídní sněm	Český jazyk a lit. Cizí jazyk Třídní sněm	Český jazyk a literatura Cizí jazyk Třídní sněm	Český jazyk a literatura Cizí jazyk Třídní sněm	Český jazyk a literatura Cizí jazyk Třídní sněm	Český jazyk a literatura Cizí jazyk Třídní sněm
Kooperace	Skupinové práce při kosmické výchově a dalších předmětech	Skupinové práce při kosmické výchově a dalších předmětech	Skupinové práce ve všech předmětech	Skupinové práce ve všech předmětech	Skupinové práce ve všech předmětech	Skupinové práce ve všech předmětech

Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	Kosmická výchova Třídní sněm Plánování práce	Kosmická výchova Třídní sněm Plánování práce	Třídní sněm Plánování práce Člověk a společnost Člověk a příroda	Třídní sněm Plánování práce Člověk a společnost Člověk a příroda	Třídní sněm Plánování práce Člověk a společnost Člověk a příroda	Třídní sněm Plánování práce Člověk a společnost Člověk a příroda
Hodnoty, postoje, praktická etika	Třídní sněm i celý průběh komunikace učitel-žák	Třídní sněm i celý průběh komunikace učitel-žák	Třídní sněm i celý průběh komunikace učitel-žák	Třídní sněm i celý průběh komunikace učitel-žák	Třídní sněm i celý průběh komunikace učitel-žák	Třídní sněm i celý průběh komunikace učitel-žák

Praktická realizace v Montessori třídách na ZŠ Národní

- pravidelný třídní, velký, generální sněm
- společné sestavování pravidel a jejich změna v případě potřeby
- setkávání při společných akcích Montessori tříd
- setkávání při společných akcích školy
- pořádání a zapojení se do charitativních akcí, sbírek
- v případě potřeby spolupráce třídních kolektivů se speciálním pedagogem a psychologem
- pravidelná spolupráce s Domovem matky Vojtěchy a Hospicem Sv. J. N. Neumana případně s jinými organizacemi, společné aktivity s klienty Domovem matky Vojtěchy
- spolupráce s dětmi z Montessori dětské skupiny, pomoc při jejich zařazování do školního prostředí
- cílené zaměření na rétoriku – dovednosti kvalitně sdělit svůj názor, pravidelné samostatné prezentace před celou třídou, popř. třídami či veřejností (rodiči)
- závěrečné ročníkové práce na konci roku od 5. ročníku

Výchova demokratického občana (VDO)

	I. stupeň		II. stupeň			
	1. trojročí 1.r, 2.r, 3.r	2. dvojročí 4.č, 5.r	6.r	3. trojročí 7.r	3. trojročí 8.r	3. trojročí 9.r
Občanská společnost a škola	Kosmická výchova	Kosmická výchova	Člověk a společnost	Člověk a společnost	Člověk a společnost	Člověk a společnost

Občan, občanská společnost a stát	Kosmická výchova	Kosmická výchova	Člověk a společnost	Člověk a společnost	Člověk a společnost	Člověk a společnost
Formy participace občanů v politickém životě			Člověk a společnost	Člověk a společnost	Člověk a společnost	Člověk a společnost
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování		Kosmická výchova	Člověk a společnost	Člověk a společnost	Člověk a společnost	Člověk a společnost

Praktická realizace v Montessori třídách na ZŠ Národní

- fungování třídních samospráv
- pravidelné volby do žákovského parlamentu
- práce žákovského parlamentu
- přispívání do školního časopisu Větrník
- účast žáků ve Studentské radě Města Prachatice
- spolupodíl žáků na pravidelné evaluaci školy
- spolupráce s obecními komunitami, s občany města v rámci akcí školy a obce
- spolupráce s ostatními Montessori školami v ČR, ale i v zahraničí (Montessori Freyung)

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

	I. stupeň		II. stupeň			
	1. trojročí 1.r, 2.r, 3.r	2. dvojročí 4.č, 5.r	6.r	3. trojročí 7.r	3. trojročí 8.r	3. trojročí 9.r
Evropa a svět nás zajímá	Kosmická výchova	Kosmická výchova	Člověk a společnost Člověk a příroda	Člověk a společnost Člověk a příroda	Člověk a společnost Člověk a příroda	Člověk a společnost Člověk a příroda
Objevujeme Evropu a svět	Kosmická výchova	Kosmická výchova	Člověk a společnost Člověk a příroda	Člověk a společnost Člověk a příroda	Člověk a společnost Člověk a příroda	Člověk a společnost Člověk a příroda
Jsme Evropané		Kosmická výchova	Člověk a společnost Člověk a příroda	Člověk a společnost Člověk a příroda	Člověk a společnost Člověk a příroda	Člověk a společnost Člověk a příroda

Praktická realizace v Montessori třídách na ZŠ Národní

- celoškolní projekty - Evropský den jazyků, projekty zaměřené na partnerské školy
- zapojení do E- Twinningu – e-mailové kontakty se školami v rámci EU
- příhraniční spolupráce se školami daného regionu (Montessori Freyung)
- velké kosmické příběhy

Multikulturní výchova (MkV)

	I. stupeň		II. stupeň			
Kulturní difference	1. trojročí 1.r, 2.r, 3.r	2. dvojročí 4.č, 5.r	6.r	3. trojročí 7.r	3. trojročí 8.r	3. trojročí 9.r
Lidské vztahy	Kosmická výchova	Kosmická výchova	Člověk a společnost	Člověk a společnost	Člověk a společnost	Člověk a společnost
Etnický původ	Kosmická výchova	Kosmická výchova	Člověk a společnost Člověk a příroda	Člověk a společnost Člověk a příroda	Člověk a společnost Člověk a příroda	Člověk a společnost Člověk a příroda
Multikulturalita		Kosmická výchova	Člověk a společnost Člověk a příroda	Člověk a společnost Člověk a příroda	Člověk a společnost Člověk a příroda	Člověk a společnost Člověk a příroda
Princip sociálního smíru a solidarity			Člověk a společnost	Člověk a společnost	Člověk a společnost	Člověk a společnost

Praktická realizace v Montessori třídách na ZŠ Národní

- celoškolní projekty – Průřez světovou a evropskou kulturou – film, divadlo, literatura, hudba, výtvarné umění
- Tříkrálová sbírka
- Projekt CEV Dřípatka – Lidé celého světa
- Velké kosmické příběhy

Environmentální výchova (EV)

	I. Stupeň		II. stupeň			
Ekosystémy	1. trojročí	2. dvojročí		3. trojročí	3. trojročí	3. trojročí

	1.r, 2.r, 3.r	4.č, 5.r	6.r	7.r	8.r	9.r
Základní podmínky života	Kosmická výchova	Kosmická výchova	Člověk a příroda	Člověk a příroda	Člověk a příroda	Člověk a příroda
Lidské aktivity a problémy životního prostředí	Kosmická výchova	Kosmická výchova	Člověk a příroda	Člověk a příroda	Člověk a příroda	Člověk a příroda
Vztah člověka k prostředí		Kosmická výchova	Člověk a příroda	Člověk a příroda	Člověk a příroda	Člověk a příroda

Praktická realizace v Montessori třídách na ZŠ Národní

- celoškolní, ročníkové a třídní projekty – celoroční plán environmentální výchovy
- třídění papíru a plastu, sběr papíru a hliníku
- ozdravění školní zahrady
- využití přírodní školní zahrady pro výuku
- pravidelný úklid okolí školy
- spolupráce s Centrem ekologické výchovy – Dřípatkou
- využití výrobků s ekoznačkou
- postupné ozdravění nabídky stravy ve školní jídelně a školním bufetu
- spolupráce s Českým mysliveckým svazem, Městskými lesy Prachatic a Správou NP a CHKO Šumava
- šetření elektrickou energií
- velké kosmické příběhy

Mediální výchova (MV)

	I. stupeň		II. stupeň			
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	1. trojročí 1.r, 2.r, 3.r	2. dvojročí 4.č, 5.r	6.r	3. trojročí 7.r	3. trojročí 8.r	3. trojročí 9.r
Interpretace vztahů mediálních sdělení a reality		Český jazyk a literatura Kosmická výchova	Český jazyk a literatura Člověk a společnost	Český jazyk a literatura Člověk a společnost	Český jazyk a literatura Člověk a společnost	Český jazyk a literatura Člověk a společnost
Stavba mediálních sdělení			Český jazyk a literatura	Český jazyk a literatura	Český jazyk a literatura	Český jazyk a literatura

Vnímání autora mediálních sdělení			Český jazyk a literatura	Český jazyk a literatura	Český jazyk a literatura	Český jazyk a literatura
Fungování a vliv médií ve společnosti			Český jazyk a literatura	Český jazyk a literatura	Český jazyk a literatura	Český jazyk a literatura
Tvorba mediálního sdělení				Český jazyk a literatura	Český jazyk a literatura	Český jazyk a literatura
Práce v realizačním týmu	Kosmická výchova	Kosmická výchova	Týmová práce ve všech předmětech	Týmová práce ve všech předmětech	Týmová práce ve všech předmětech	Týmová práce ve všech předmětech

Praktická realizace v Montessori třídách na ZŠ Národní

- nabídka předmětu Mediální výchova jako povinně volitelného
- využití videokamery a digitálního fotoaparátu pro záznam života školy – zpracování a prezentace
- využití videokamery pro záznam práce dětí a jejich následné sebehodnocení
- vydávání školního časopisu – příspěvky žáků z Montessori tříd
- pěstování kritického přístupu k reklamě, bulvárnímu tisku a kýči v rámci celoškolních, ročníkových a třídních projektů
- prezentace žáků v rámci výuky od 1. ročníku
- ročníkové práce na konci 5. ročníku a každého ročníku II. stupně
- pozitivně a efektivně vedená komunikace /při řešení třídních problémů, sebehodnocení, skupinové práci, kooperativní výuce, atd. /
- spolupráce s městskou knihovnou
- prezentace Montessori tříd na veřejnosti – výstavy, zapojení do akademie školy, místní tisk, kabelová televize, www stránky, výroba reklamního videoklipu

III.5 Specifika vyučovacích metod ve třídách MONTESSORI

III.5.1 Principy Montessori pedagogiky

Pedagogické postupy a metody navazují na principy, které byly uplatňovány v dětské skupině s programem Montessori, v zájmovém útvaru Bezinka pro nejmenší - Montessori a při výchově v rodině.

Pracujeme s pojmy senzitivní fáze, polarita pozornosti, připravené prostředí, volná práce

Senzitivní fáze ve vývoji dítěte je zvláštní vnímavost k získání určitých schopností a dovedností; trvají jen určitou dobu a nenávratně skončí, ať jsou využity nebo ne. Senzitivní fáze probíhají u každého člověka v každém věku. Senzitivní fáze související s vývojem se projevují u všech dětí na světě podobně.

Polarita pozornosti označuje maximální koncentraci dítěte na určitou práci. Pokud je dítě takto zaujato, nemá být vyrušováno a má mu být poskytnut dostatek času, aby práci dokončilo. Ve školním prostředí se o to snažíme 1,5 hodinovými bloky, nedělením rozvrhu na jednotlivé předměty (dle možností), v maximální možné míře respektujeme pracovní nasazení dítěte.

Připravené prostředí znamená připravené prostředí pro aktuální senzitivní období jednotlivých dětí; zahrnuje speciální výukový program, materiály, uspořádání třídy, proces osvojování poznatků, osobnost učitele a lásku k dítěti. Prostor třídy je rozdělen do oblastí vzdělávacích předmětů. Oblasti jsou vybaveny otevřenými dostupnými policemi s vhodnými pomůckami pro rozvoj vědomostí a dovedností. Připravené prostředí je i takové, které se aktuálně přizpůsobuje potřebám dítěte nebo dětí, pokud je to v souladu s ostatními členy třídy.

Věková heterogenita (různorodost). Jen ve skupině různě starých dětí může docházet ke vzájemnému učení, k prohlubování znalostí, k opakování v minulém ročníku probrané látky. V heterogenní skupině je pro vyspělejší děti snazší najít si kamaráda mezi staršími dětmi, pro pomalejší děti zase mezi mladšími. Heterogenní skupina dává možnost zažít si pocit, že je o mě pečováno i že já sám pečuji.

Kooperativní výuka (spolupráce) a individuální výuka. Maximálně respektujeme individualitu dítěte, jeho potřebu pracovat sám, ve dvojici nebo ve skupině. Podporujeme skupinovou výuku, práci na společných projektech, akcích, ale respektujeme přání jedinců pracovat odděleně.

Hodnocení, práce s chybou. Chybu chápeme jako ukazatele změny, jako zdroj pohybu a příležitost se o sobě něco dozvědět. Pravidelným sebehodnocením i respektujícím vzájemným hodnocením se snažíme děti dovést k reálné představě o sobě, o svých dovednostech.

Samostatnost a zodpovědnost. Veškerá pedagogická činnost vede k tomu, abychom vychovávali děti samostatné – schopné se rozhodnout, začít práci, sehnat si informace, dokončit a prezentovat projekt, najít si vše potřebné, zeptat se atd. - ale i zodpovědné. Zodpovědné za svoji práci, za její dokončení, uklizení, ale i za své chování, za třídní kolektiv, za celé Montessori.

III.5.2 Vzdělávací strategie Montessori

Vychází z předpokladu, že každý člověk je bytost neopakovatelná a přichází na svět s vybavením, které není shodné s jiným jedincem.

Vzdělávací strategie v systému Montessori tedy musí být volena tak, aby učitel mohl k dětem přistupovat individuálně a vycházel vstříc jejich potřebám.

Koncepce programu Montessori umožňuje realizovat současné moderní trendy v oblasti vyučování:

- využití vnitřní motivace a individuálních předpokladů a schopností
- komunikační dovednosti ve výuce (komunitní kruh)
- integrovaná tematická výuka
- problémové vyučování
- kritické myšlení
- skupinová práce, projektové vyučování
- globální výchova
- poznávání všemi smysly
- vnímání reálných skutečností – propojení se životem

III.5.3 Specifický způsob vyučování

Specifickou formou vyučování je tzv. volná práce, což je samostatná, individuálně řízená činnost v souladu se zájmem a plánem žáka v rámci ŠVP.

Volná práce však neznamená, že dítě střídá činnosti bez ukončení a důslednosti nebo nedělá nic. Svoboda nespočívá v tom, že dítě zůstane ponecháno samo sobě, nebo že učitel vůbec nezasahuje do jeho vzdělávání a učebních procesů. Nějakou činnost si dítě zvolit musí.

Učitel činnost dětí koordinuje a využívá své pedagogické dovednosti, aby bez příkazů pomohl najít dítěti činnost, která ho zaujme.

Svoboda dítěte je samozřejmě chápána jako povinnost, ne anarchie. Pokud se dítě pro něco rozhodne, je jeho povinností práci dokončit.

Pokud chce dítě pracovat s určitým materiálem, který ho zajímá – samo se svobodně rozhodne – je jeho povinností dodržet daná pravidla.

K sebedisciplině vedou učitelky děti již v dětské skupině.

Běžnou formou výuky je také skupinová práce nebo práce ve dvojicích podle volby žáka i jako učební metoda. Nedílnou součástí jsou klíčové lekce na prezentaci nových témat.

III.5.4 Spolupráce se zákonnými zástupci

Pravidelná spolupráce se zákonnými zástupci je velmi důležitá pro jednotné působení principů vedení a práce s dětmi doma a ve škole.

Škola je zákonným zástupcům otevřena. Zákonní zástupci mají po domluvě možnost zúčastnit se vyučování, mohou se zúčastňovat výletů a výprav dětí v rámci vyučování.

Součástí spolupráce během roku je také pořádání slavností a programů pro zákonné zástupce s dětmi mimo vyučování.

Pravidelně se konají třídní schůzky a individuální pohovory.

Nejméně jedenkrát ročně se uskuteční tzv. generální sněm – tedy setkání všech učitelů, žáků a rodičů.

Zákonní zástupci jsou povinni seznámit se se Školním vzdělávacím plánem pro Montessori třídy, informovat se o prospěchu, chování svých dětí a akcích třídy i všech Montessori tříd v průběhu roku v rámci systému Bakalářů, v žákovských knížkách, z týdenních zpráv. Je také potřeba, aby se účastnili Montessori akcí – generální sněm, tematické přednášky atd.

III.5.5 Průběh dne

4 vyučovací hodiny:

8.00 – 9.30

komunitní kruh – sdílení, upřesnění denního plánu, vysvětlení postupů (prezentace);

ranní blok – individuální, skupinová práce dětí podle studijního plánu v oblastech matematiky, českého jazyka, případně v dalších oblastech dle plánu (kosmická výchova, anglický jazyk...), práce na projektech, výchovy

9.30 – 10.00

Přestávka (děti mají možnost trávit přestávku za každého počasí venku na školní přírodní zahradě)

10.00 – 11.40

dopolední blok – individuální, skupinová práce dětí podle studijního plánu v oblastech matematiky, českého jazyka, případně v dalších oblastech dle plánu (kosmická výchova, anglický jazyk...), práce na projektech, výchovy;

kruh – uzavření dne, sebehodnocení, prezentace

5 vyučovacích hodin:

Od páté vyučovací hodiny organizace jako v běžné třídě.

6 a více vyučovacích hodin

12:00 – 13:30

Odpolední blok, v případě více než šesti vyučovacích hodin je organizace jako v běžné třídě.

Během vyučování podle individuálních potřeb žáci volí činnost, tempo práce, pitný režim, mohou chodit na WC, svačit.

Součástí běžné výuky jsou také v co největší míře zařazovaná výuka v terénu, několikadenní pobyty v přírodě – adaptační kurz, exkurze, návštěvy externích lektorů. Na druhém stupni od 7. ročníku - pak v rámci předmětu výchova k volbě povolání pravidelné exkurze (i vícedenní) na různá pracoviště dle možností školy.

III.5.6 Před přijetím do Montessori třídy

Do první třídy Montessori

Do prvního ročníku Montessori jsou přijímány děti podle těchto kritérií:

1. Návštěva Montessori předškolního zařízení na ZŠ Národní a doporučení průvodkyně – max. 10 bodů
2. Starší sourozenec zájemce u nás navštěvuje Montessori třídu – max. 10 bodů
3. Projevení zájmu o Montessori během posledních dvou let (návštěva v Montessori třídě, návštěva na setkání s předškoláky, účast na Montessori táboře pro rodiče a děti, tematické přednášky atd.) – max 10 bodů.
4. Vyplnění dotazníku oběma rodiči – max. 10 bodů.

Před termínem zápisu jsou zákonní zástupci na informativní schůzce seznámeni s pedagogikou Montessori na naší škole.

Zájemci – děti – chodí na pravidelná setkání předškoláků.

Zájemci – děti (z Montessori předškolního zařízení i z jiných předškolních zařízení) – mají možnost po dohodě (od února) pravidelně navštěvovat výuku v prvním trojročí.

Rodiče mají možnost konzultovat své rozhodnutí s vyučujícími.

Do jiné než první třídy Montessori

Do jiné, než první třídy Montessori je možné přijmout žáka jenom v případě volné kapacity.

V tomto případě je nutný:

- pohovor s oběma rodiči a žákem
- souhlas obou rodičů se vzdělávání žáka v Montessori třídě
- návštěva obou rodičů ve výuce
- návštěva žáka ve výuce bez přítomnosti rodiče po dobu minimálně 5 dnů

Před nástupem do Montessori třídy jsou rodiče povinni seznámit se se Školním vzdělávacím plánem pro Montessori třídy.

III.5.7 Koncepce domácí přípravy žáků

Domácí příprava žáků navazuje na jejich přímé vzdělávací působení ve škole a je koncipována v souladu s platným ŠVP. Je druhotným doplňkem, primární učení žáka probíhá ve vyučovací hodině ve škole

Cíl domácí práce žáka:

- procvičit učivo (zejména v praktických souvislostech)
- rozvíjet u žáků smysl pro povinnost
- rozvíjet schopnost žáků samostatně se učit
- motivace (nejen) pro nové učivo
- zpětná vazba (pro učitele, žáka, zákonné zástupce)
- rozvíjení schopnosti organizace času
- rozšiřování kompetencí (doplňkový cíl)

Typy domácí práce žáka:

- Dílčí úkoly zaměřené na procvičení a upevnění probíraného učiva
- Práce na studijním plánu
- Nepovinné a dobrovolné úkoly

- Dlouhodobé úkoly, které vyžadují promyšlenou přípravu, vyhledávání a zpracování informací (prezentace, ročníkové práce apod.)

Zadávání domácí práce je plně v kompetenci učitele.

Dokončení práce doma z důvodu nestíhání ve škole lze zadat pouze výjimečně. Pokud se nestíhání práce ve škole opakuje u stejného žáka, je třeba hledat příčinu nezvládnutí práce, diferencovat požadavky ve spolupráci se zákonnými zástupci, výchovnou poradkyní, speciálním pedagogem nebo dalšími odborníky. Pokud se při hledání příčin nestíhání práce žáka ve škole dospělo k názoru, že příčina spočívá v rozhodnutí žáka ve škole nepracovat případně nepracovat vůbec (ve škole ani doma), je možné, po dohodě se zákonnými zástupci, zadávat domácí práci pravidelně nebo se se zákonnými zástupci domluvit na jiném postupu, případně přestupu do běžné třídy.

Od zákonných zástupců očekáváme:

Zajištění vhodného materiálního zázemí (školní kout) podporující domácí přípravu (klid k soustředění - nerozptylování, židle a stůl, psací a jiné běžně používané pomůcky, případně počítač s připojením k internetu...)

Vhodnou organizaci času dítěte po vyučování podporující domácí přípravu

Podpůrnou motivaci dítěte k domácí přípravě

III.6 Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v Montessori třídách

– viz. kapitola Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v klasických třídách

III.7 Zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných

Nadaným žákem je žák, který vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, intelektových činností nebo v pohybových, manuálních, uměleckých či sociálních dovednostech.

Mimořádně nadaným žákem je žák, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Škola vytváří podmínky k co největšímu využití potenciálu každého žáka s ohledem na jeho individuální možnosti. To platí v plné míře i pro vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných. Výuka žáků probíhá tak, aby byl stimulován rozvoj jejich potenciálu včetně různých druhů nadání a aby se tato nadání mohla ve škole projevit a pokud možno i uplatnit a dále

rozvíjet. Škola využívá pro podporu nadání a mimořádného nadání podpůrných opatření podle individuálních vzdělávacích potřeb žáků v rozsahu prvního až čtvrtého stupně podpory.

Postup při zajišťování výuky je obdobný jako u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Tato skutečnost vychází z toho, že také žák mimořádně nadaný má speciální vzdělávací potřeby.

V případě, že učitel vysleduje u žáka projevy mimořádného nadání, informuje o svém zjištění zákonného zástupce žáka. Jestliže zákonní zástupci žáka požádají o vyšetření žáka v PPP nebo v SPC a toto akreditované pracoviště potvrdí, že se jedná o žáka mimořádně nadaného, je žák dále vzděláván i hodnocen na základě doporučení odborného pracoviště. Výuka probíhá podle individuálních vzdělávacích plánů, které na začátku školního roku sestavují učitelé jednotlivých vyučovacích předmětů. V individuálním vzdělávacím plánu jsou rozpracovány závěry a doporučení PPP nebo SPC do podoby očekávaných výstupů, učiva a vhodných vzdělávacích strategií pro období školního roku, případně jeho zbývajících částí. Součástí individuálního vzdělávacího plánu mimořádně nadaného žáka může být i jeho účast ve výuce některých vyučovacích předmětů ve vyšším ročníku, než který navštěvuje.

Výuka žáků mimořádně nadaných se v předmětech, ve kterých je integrace stanovena, zaměřuje na jejich individuální rozvoj.

Vyučující sleduje mimořádně nadané žáky zejména po stránce osobnostního a sociálního rozvoje, který nebývá vždy v souladu s rozvojem žáka v oblasti intelektové.

O vyšetření žáka odborníkem PPP nebo SPC může rodič požádat i bez doporučení vyučujícím. Pokud dojde odborné zařízení k závěru, že je třeba dítěti věnovat speciální péči, je nutné, aby o této skutečnosti rodič informoval třídního učitele. S poskytnutými údaji je zacházeno jako s důvěrnými.

Plán pedagogické podpory nadaného a mimořádně nadaného žáka

Plán pedagogické podpory zpracovává škola pro žáka nadaného a mimořádně nadaného na základě potřeb úprav ve vzdělávání.

S PLPP je seznámen žák, zákonný zástupce žáka a všichni vyučující.

PLPP obsahuje charakteristiku žáka a popis jeho nadání, stanovení cílů rozvoje žáka, podpůrná opatření ve škole (metody a organizace výuky, hodnocení žáka, pomůcky k naplnění cílů, požadavky na organizaci práce učitelů), podpůrná opatření v rámci domácí přípravy, vyhodnocení účinnosti PLPP.

Škola vyhodnocuje naplňování cílů PLPP nejpozději po 3 měsících od zahájení poskytování podpůrných opatření.

PLPP sestavuje třídní učitel nebo učitel konkrétního vyučovacího předmětu za pomoci výchovného poradce. PLPP má písemnou podobu. Před jeho zpracováním budou probíhat rozhovory s jednotlivými vyučujícími s cílem stanovení podpůrných opatření. Školní psycholog stanoví termín přípravy PLPP a organizuje společné schůzky s rodiči, pedagogy, vedením školy i žákem samotným.

Individuální vzdělávací plán mimořádně nadaného žáka

Individuální vzdělávací plán mimořádně nadaného žáka zpracovává škola a obsahuje:

- závěry doporučení školského poradenského zařízení
- závěry psychologického a speciálně pedagogického vyšetření a pedagogické diagnostiky, které blíže popisují oblast, typ a rozsah nadání a vzdělávací potřeby mimořádně nadaného žáka
- údaje o způsobu poskytování individuální pedagogické, speciálně pedagogické nebo psychologické péče mimořádně nadanému žákovi
- vzdělávací model pro mimořádně nadaného žáka, údaje o potřebě úprav v obsahu vzdělávání žáka, časové a obsahové rozvržení učiva, volbu pedagogických postupů, způsob zadávání a plnění úkolů, způsob hodnocení, úpravu zkoušek
- seznam doporučených učebních pomůcek, učebnic a materiálů
- určení pedagogického pracovníka školského poradenského zařízení, se kterým bude škola spolupracovat při zajišťování péče o mimořádně nadaného žáka
- personální zajištění úprav a průběhu vzdělávání mimořádně nadaného žáka
- určení pedagogického pracovníka školy pro sledování průběhu vzdělávání mimořádně nadaného žáka a pro zajištění spolupráce se školským poradenským zařízením.

Individuální vzdělávací plán mimořádně nadaného žáka sestavuje třídní učitel ve spolupráci s učiteli vyučovacích předmětů, ve kterých se projevuje mimořádné nadání žáka, s výchovným poradcem a školským poradenským zařízením.

IVP mimořádně nadaného žáka má písemnou podobu a při jeho sestavování spolupracuje třídní učitel s rodiči mimořádně nadaného žáka. Poskytování vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu lze pouze na základě písemného informovaného souhlasu zákonného zástupce žáka (zajistí školní psycholog).

Práce na sestavení IVP jsou zahájeny okamžitě po obdržení doporučení školského poradenského zařízení. IVP je sestaven nejpozději do jednoho měsíce od obdržení doporučení školského poradenského zařízení. Individuální vzdělávací plán může být doplňován a upravován v průběhu školního roku. Škola seznámí s individuálním vzdělávacím plánem všechny vyučující žáka a současně žáka a zákonného zástupce žáka, který tuto skutečnost potvrdí svým podpisem. Školské poradenské zařízení ve spolupráci se školou sleduje a nejméně jednou ročně vyhodnocuje naplňování individuálního vzdělávacího plánu a poskytuje žákovi,

zákonnému zástupci žáka a škole poradenskou podporu. V případě nedodržování opatření uvedených v individuálním vzdělávacím plánu informuje o této skutečnosti ředitele škol

IV.Učební plán

I. stupeň - Montessori

Oblast	Obor	RVP hodiny	předmět	ŠVP hodiny Min. + dispon.	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	Kontrola
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura	33	Český jazyk	33 + 8D = 41	9	9	8	7	8	41
	Cizí jazyk	9	Anglický/německý jazyk	9	0	0	3	3	3	9
Matematika a její aplikace	Matematika a její aplikace	20	Matematika	20 + 2D = 22	4	5	5	4	4	22
Inform. a komun. technologie	Inform. a komunik. technologie	1	Informatika	1 + 1D = 2	0	0	0	1	1	2
Člověk a jeho svět	Člověk a jeho svět	12	Kosmická výchova	12 + 2D = 14	2	2	2	4	4	44
Člověk a svět práce	Člověk a svět práce	5		5	1	1	1	1	1	
Umění a kultura	Hudební výchova	12		5	1	1	1	1	1	
	Výtvarná výchova			7+3D=10	2	2	2	2	2	
Člověk a zdraví	Tělesná výchova	10		10	2	2	2	2	2	
Disponibilní hodinová dotace		16		102 + 16D = 118						
Celkem hodin v 1. – 5- ročníku		118		118	21	22	24	25	26	118
Ročníková maxima					22	22	26	26	26	
Nepovinné předměty										
Náboženství					1	1	1	1	1	
Atletika					2	2	2	2	2	

II. stupeň - Montessori

Oblast	Obor	RVP hodiny	předmět	ŠVP hodiny Min. + dispon.	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník	Kontrola
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura	15	Český jazyk a literatura	15 + 2D = 17	5	3	4	5	17
	Cizí jazyk	12	Anglický/německý jazyk	12	3	3	3	3	12
	Další cizí jazyk	6	Německý/anglický jazyk	6	0	2	2	2	6
Matematika a její aplikace	Matematika a její aplikace	15	Matematika	15 + 2D = 17	4	4	4	5	17
Inform. a komunik. technologie	Inform. a komunik. technologie	1	Informační a komunikační technologie	1	1	0	0	0	1
Člověk a příroda	Fyzika	21	Člověk a příroda	5	1	1	1	2	21
	Chemie			4	1	1	1	1	
	Přírodopis			6	2	1	1	2	
	Zeměpis			6	2	1	1	2	
Člověk a společnost	Dějepis	11	Člověk a společnost	6	2	1	1	2	11
	Výchova k občanství			5	1	1	1	2	
Umění a kultura	Hudební výchova	10	Umění a kultura	4	1	1	1	1	10
	Výtvarná výchova			6	2	1	1	2	
Člověk a svět práce	Člověk a svět práce	3	Výchova k volbě povolání	3 + 14D = 17	1	7	8	1	19
Člověk a zdraví	Výchova ke zdraví	10		2	0	1	1	0	
	Tělesná výchova			Základy tělesné výchovy	8	2	2	2	2
Disponib. hod. dotace		18							
Celkem hodin v ročníku		122			28	30	32	32	122
Ročníková maxima					30	30	32	32	

IV. 1 Poznámky k učebnímu plánu

I.stupeň (1. trojročí: 1. – 3. ročník, 2. dvojročí – 4. - 5. ročník)

Český jazyk a literatura – celková dotace tohoto předmětu na prvním stupni je posílena o osm disponibilních hodin.

Anglický/německý jazyk– vyučuje se od 3. ročníku

Matematika – je posílena o 2 hodiny z disponibilní dotace, a to po jedné hodině ve 2. a 3. ročníku.

Informační a komunikační technologie – posíleno z disponibilních hodin o 1 hodinu, bude vyučována v rozsahu jedna hodina týdně ve 4. a 5. ročníku.

Kosmická výchova – zasahuje svým obsahem do vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět, Člověk a svět práce, Umění a kultura a Člověk a zdraví. Časová dotace byla posílena o celkem 5 hodin z disponibilní časové dotace.

II.stupeň

Český jazyk a literatura – je posílena dvěma disponibilními hodinami v 6. a 9. ročníku.

Anglický/německý jazyk– 3 hodiny týdně v každém ročníku

Německý/anglický jazyk– povinný od 7. třídy vždy po dvou hodinách týdně až do 9. ročníku.

Matematika – posílena dvěma disponibilními hodinami v 8. a 9. ročníku.

Informační a komunikační technologie – 1 hodina v 6. ročníku

Člověk a příroda – integruje předměty fyzika (po jedné hodině v 6., 7. a 8. ročníku, dvě hodiny v 9. ročníku), chemie (po jedné hodině od 6. do 9. ročníku), přírodopis a zeměpis (2. hodiny v 6. a 9. ročníku, v 7. a 8. ročníku po jedné hodině)

Umění a kultura – v rozsahu podle RVP ZV.

Výchova k volbě povolání – integruje oblasti Člověk a svět práce a částečně Člověk a zdraví – obor Výchova ke zdraví, vyučuje se 1 hodinu v 6. ročníku, 8 hodin v 7. ročníku, 9 hodin v 8. ročníku a 1 hodinu v 9. ročníku

Základy tělesné výchovy – v rozsahu podle RVP ZV.

V. Učební osnovy

Zde jsou uvedeny učební osnovy povinných vyučovacích předmětů I. a II. stupně tak, jak jsou dány tabulkou v kapitole IV.

Základním a jednotícím prvkem obsahu učiva I. stupně je předmět KOSMICKÁ VÝCHOVA. Obsah tohoto předmětu se plynule prolíná do všech dalších předmětů – MATEMATIKA, ČESKÝ JAZYK A LITERATURA, INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE a v co největší míře i ANGLICKÝ/NĚMECKÝ JAZYK.

Základním a jednotícím prvkem na II. stupni v předmětech ČESKÝ JAZYK A LITERATURA – složka Literární výchova, ČLOVĚK A PŘÍRODA – obor Zeměpis, částečně i Fyzika a Chemie, UMĚNÍ A KULTURA je obsah předmětu ČLOVĚK A SPOLEČNOST obor Dějepis. Na něj obsahově jmenované předměty v co největší míře navazují tak, aby na konci 9. ročníku byly splněny všechny výstupy dle RVP.

V.1 Český jazyk a literatura

V.1.1 I.stupeň

Vzdělávací oblast JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE má významné postavení ve výchovně vzdělávacím procesu. Dobrá úroveň jazykové kultury patří k podstatným znakům všeobecné vyspělosti absolventa základního vzdělávání. Jazykové vzdělávání vybavuje žáka takovými znalostmi a dovednostmi, které mu umožňují správně vnímat různá jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat a účinně uplatňovat i prosazovat výsledky svého poznání.

Vzdělávací oblast je realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu ČESKÝ JAZYK A LITERATURA.

Vyučovaný předmět ČESKÝ JAZYK A LITERATURA je tvořen následujícími celky:

- Komunikační a slohovou výchovou
- Čtením a literární výchovou
- Psaním
- Jazykovou výchovou

1.období – 1. - 3. ročník – 1. trojročí

V komunikační výchově učíme žáky vnímat a chápat různá jazyková sdělení (mluvená i psaná), mluvit a rozhodovat se na základě vnímaných pokynů a přečteného textu. Učíme je výstižně formulovat a sdělovat své myšlenky, prožitky a pocity, rozumět různým typům textů, jež se vztahují k nejrůznějším situacím ve škole i mimo ni.

Komunikační dovednosti žáků vytváříme nejen ve všech složkách českého jazyka, ale ve všech vyučovacích předmětech. Jednotlivé vyučovací předměty musí poskytovat dostatek prostoru k vyjadřování myšlenek a postřehů žáků k tomu, co se učí a co pozorují. Slovní zásobu rozšiřujeme zejména využitím učiva z oblasti Člověk a jeho svět, četby a vlastních zážitků. V tomto období klademe důraz zejména na ústní vyjadřování, podporujeme samostatnou písemnou formu vyjadřování. Při prvním písemném vyjadřování požadujeme krátké jednoduché věty o tom, co žáci prožili, nebo co dobře poznali.

Pro rozvoj vyjadřovacích schopností v prvním vzdělávacím období využíváme:

- vyprávění
- rozhovory
- formulace otázek a odpovědí k danému tématu
- možnosti svobodného výběru způsobu vyjádření myšlenek
- jednoduchých popisů

Komunikační výchova tedy obsahuje činnosti

receptivní, tj. čtení a naslouchání

produktivní (tvořivé činnosti), tj. mluvený a písemný projev žáka

Při výuce čtení v tomto období se snažíme naučit všechny žáky číst přiměřeně náročné, umělecké i naučné texty jasně, zřetelně a s porozuměním. Při čtení textů obohacujeme slovní zásobu žáků a rozvíjíme i jejich slovní vyjadřování. Při práci s texty spojujeme výcvik čtení s rozvojem vyjadřování, se vzděláváním v různých oborech i s výchovou žáků. Čtení využíváme v dalších předmětech, při poznávání přírody i života lidí a světa. Při prožívání literárních ukázek a čtení prvních knížek učíme žáky poznávat život dětí i dospělých, chápat a hodnotit jejich životní příběhy, činy, charaktery a lidské vztahy. Tím rozšiřujeme jejich životní zkušenost, obohacujeme jejich citový život. Dobrou četbou zušlechťujeme city, ovlivňujeme duševní život dětí a povzbuzujeme jejich vůli.

Žáky při vyučování čtení učíme esteticky prožívat a chápat přiměřeně náročné texty, později je výrazně číst, předčítat, přednášet, vyprávět. Je věnována dostatečná pozornost volbě příjemných, délkou i obsahem přiměřených textů. Také klademe důraz na mezipředmětové vztahy a na volbu témat pro samostatnou práci žáků.

V literární výchově seznamujeme žáky s literární tvorbou vhodnou pro mladší školní věk, a to včetně ilustrací.

Při výuce psaní v tomto období získávají žáci správné psací dovednosti, základy čitelného, přiměřeně hbitého a úhledného rukopisu. Píší slova a texty vhodného a žákům přiměřeného obsahu, který vyjadřuje zkušenosti žáků nebo poznatky získané v jiných vyučovacích předmětech. Písanky připravené pro toto období se zaměřují na psaní s porozuměním.

V jazykové výchově v 1. období základního vzdělávání učíme žáky prostě a jasně se vyjadřovat spisovným jazykem, s využitím slovní zásoby odpovídající věku žáků a zároveň poznávat elementární základy mluvnické stavby jazyka a osvojovat si základní pravopisné jevy. Dbáme na rozvoj slovní zásoby žáků a postupně vytváříme návyky správné spisovné výslovnosti.

Jazykové vyučování má velký význam pro rozvoj myšlení žáků, neboť se při něm žáci učí jazykové a pravopisné jevy pozorovat, srovnávat, třídit i zobecňovat. Nejprve je seznamujeme s konkrétními jazykovými jevy, pozorujeme je, hovoříme o nich. Tak dochází k mnoha elementárním zobecněním a k procvičování poznanych jazykových a pravopisných jevů. Pozornost věnujeme výcviku v pravopise lexikálním.

Ústní i písemné vyjadřování při činnostní výuce rozvíjíme pokud možno v souvislosti s poznáváním skutečností, které děti obklopují. Žáci zpočátku při samostatném vyjadřování reagují na otázky a pokyny učitele, později je učíme vytvářet krátké souvislé projevy na témata blízká jejich zájmům a zkušenostem.

V hodinách českého jazyka tohoto období nejsou ostré hranice mezi učivem mluvnice, slohového výcviku, literární výchovy a psaní. Je potřeba si uvědomovat vzájemnou prostupnost a propojenost těchto složek českého jazyka. Je-li k tomu vhodná příležitost, můžeme verbální i neverbální komunikaci vhodně rozvíjet i prostřednictvím dramatické výchovy.

2. období 4. – 5. ročník – 2. dvojročí

Vzdělávací oblast je ve 4. – 5. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu český jazyk a literární výchova, který je tvořen následujícími celky :

- Komunikační a slohovou výchovou
- Čtením a literární výchovou
- Psaním
- Jazykovou výchovou

V komunikační a slohové výchově učíme žáky vnímat a chápat různá jazyková sdělení, číst s porozuměním, kultivovaně psát, mluvit a rozhodovat se na základě přečteného nebo slyšeného textu různého typu.

V literární výchově žáci poznávají prostřednictvím četby základní literární druhy, učíme je vnímat jejich specifické znaky, formulovat vlastní názory o přečteném díle. Postupně u nich rozvíjíme základní čtenářské návyky i schopnosti interpretace literárního textu.

Při výuce psaní získávají žáci správné psací dovednosti, rozvíjí čitelný, hbitý a úhledný rukopis

V jazykové výchově vedeme žáky k získávání vědomostí a dovedností potřebných k osvojování spisovné podoby českého jazyka. Učíme je poznávat a rozlišovat jeho další formy. Jazyková výchova vede žáky k přesnému a logickému myšlení, které je základním předpokladem srozumitelného vyjadřování.

Český jazyk se tak od počátku vzdělávání stává nejen nástrojem k získávání většiny informací, ale i předmětem poznávání.

Předmět ČESKÝ JAZYK A LITERATURA je vyučován na I.stupni v 1. a 2. ročníku po devíti hodinách týdně, v 3. a 5.ročníku po osmi hodinách týdně, ve 4. ročníku 7 hodin týdně. Celková dotace tohoto předmětu na prvním stupni je 41 hodin.

Předmět je vyučován formou běžných hodin, nebo v rámci výukových bloků ve třídě, výuka je obohacena návštěvou knihovny, divadla a výukovými programy.

Vyučovaný předmět ČESKÝ JAZYK A LITERATURA integruje následující průřezová témata a jejich tematické okruhy:

Osobnostní a sociální výchova

- Osobnostní rozvoj
 - rozvoj schopností poznávání
 - sebepoznání a sebepojetí
 - seberealizace a sebeorganizace
 - psychohygiena
 - kreativita
- Sociální rozvoj
 - poznávání lidí
 - mezilidské vztahy
 - komunikace
- Morální rozvoj
 - řešení problémů a rozhodovací dovednosti
 - hodnoty, postoje, praktická etika

Vztah osobnostní a sociální výchovy ke vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace je založen na samotném faktu komunikační podstaty jazyka s tím, že se zaměřuje na každodenní verbální komunikaci jako na klíčový nástroj jednání v různých životních situacích. Prohlubuje vztah mezi verbální a neverbální složkou komunikace a rozšiřuje specifické aplikace jazyka o sociální dovednosti.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Podporuje globální myšlení a mezinárodní porozumění a jako princip prostupuje celým základním vzděláváním. Podstatnou součástí je výchova budoucích evropských občanů jako zodpovědných a tvořivých osobností. Otevírá žákům širší horizonty poznání a perspektivy života v evropském a mezinárodním prostoru. Český jazyk je nezastupitelným nástrojem učení, zpracování informací, postojů a názorů a má významnou funkci při osvojování dalších jazyků.

Multikulturní výchova

- kulturní difference
- lidské vztahy
- etnický původ
- princip sociálního smíru a solidarity

Umožňuje žákům seznamovat se s rozmanitostí různých kultur, jejich tradicemi a hodnotami. Na pozadí této rozmanitosti si pak žáci mohou lépe uvědomovat i svoji vlastní kulturní identitu, tradice a hodnoty. Multikulturní výchova rozvíjí smysl pro spravedlnost, solidaritu a toleranci, vede k chápání a respektování neustále se zvyšující sociokulturní rozmanitosti.

Multikulturní výchova se hluboce dotýká mezilidských vztahů ve škole, vztahů mezi učiteli a žáky, mezi žáky navzájem, mezi školou a rodinou. Škola jako prostředí, v němž se setkávají žáci z nejrůznějšího sociálního a kulturního zázemí, by měla zabezpečit takové klima, kde se budou všichni cítit rovnoprávně. Multikulturní výchova má blízkou vazbu na vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace.

Mediální výchova

- kritické čtení a vnímání mediálních sdělení a reality
- interpretace vztahu mediálních sdělení a reality

Nabízí elementární poznatky a dovednosti týkající se mediální komunikace a práce s médii. Média a komunikace představují velmi významný zdroj zkušeností, prožitků a poznatků. Média mají významný vliv na chování jedince a společnosti, na kvalitu života. Mediální výchova má vybavit žáka základní úrovní mediální gramotnosti. Jazyk a jazyková komunikace se týká zejména vnímání mluveného i psaného projevu, jeho stavby, nejrůznějších typů obsahů a uplatňování odpovídající škály výrazových prostředků, osvojení základních pravidel veřejné komunikace a dialogu.

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence občanské

Pomocí diskuze, projektovým vyučováním, prostřednictvím vyhledávání informací v knihovně a na internetu, čtením doplňkové četby, metodou problémového výkladu, řešením problémů, dramatizací, návštěvou kulturních zařízení (divadlo, kino, výstavy, pamětihodnosti) vedeme žáky k vytváření mravních hodnot, k respektování příslušníků jiných ras, ke kulturnímu chování a k vytváření pozitivního postoje k okolnímu světu.

Kompetence sociální a personální

Kooperativním učením, kdy tradiční soutěživost nahrazujeme spoluprací a důraz klademe na vzájemnou komunikaci mezi žáky ve skupině i mezi skupinami, projektovou výchovou, při které vedeme žáky k odpovědnosti, toleranci a podporujeme jejich vnitřní kázeň, diskuzí, didaktickými hrami a emočním učením pěstujeme u všech zdravé sebevědomí a dovednost zhodnotit své schopnosti a své jednání.

Kompetence komunikativní

Tradiční frontální výuku, kdy se mohou žáci často ocítat v roli pasivních příjemců informací a vykonavatelů pokynů, nahradíme diskuzí, krátkými referáty, skupinovým vyučováním, kdy učením ve skupině jim umožňujeme věnovat zvýšenou pozornost komunikaci a kooperaci, kde zaujímáme roli koordinátora a poradce, projektovou výukou, výzkumnou metodou, inscenační metodou (spočívá v simulaci stanovených situací), kdy řešení se realizuje formou hraní rolí, čímž napomáháme žákům vyjádřit osobní postoje a myšlenky, prezentovat výsledky své práce, komunikovat v týmu, respektovat názory jiných, otevřeně říct svůj názor vhodným způsobem a zaujímat názor k informacím v médiích.

Kompetence k řešení problémů

Metodou problémového výkladu, kdy vytyčíme problém, na který žáci neznají odpověď a musí se k jeho podstatě na základě osobních aktivit za pomoci učitele dopracovat, kdy se žáci

seznamují s jednotlivými fázemi řešení, a tak si zafixují algoritmus postupu. Heuristickou metodou, kdy konstruuje z okruhu učiva a zkušeností žáků úlohy tak, aby pro žáky znamenaly určitý rozpor, určitou obtíž, aby žáci našli samostatné řešení, kdy postupně vytyčujeme dílčí problémy. Formulujeme protiklady, upozorňujeme na konfliktní situace, sami nebo se žáky určujeme jednotlivé kroky řešení problému. Metodou „burza dobrých nápadů“ oznámíme problém a každý z žáků (mohou pracovat i v týmu) bezprostředně, bez jakýchkoliv dalších zábran, vysloví (popř. napíše) svůj nápad na možné řešení problému. V následující fázi mají všichni aktéři povinnost podrobit jednotlivé nápady kritice a postupně se touto cestou hledá optimální řešení. Učíme žáky samostatně rozhodovat, vyrovnávat se s případným neúspěchem a poradit si se zátěžovou situací. Naučíme je řešit problémové situace, kdy najdou příčinu a způsob řešení.

Kompetence k učení

Nadané žáky podporujeme k účasti na různých soutěžích a olympiádách.

Vedeme žáky ke čtení s porozuměním, práci s textem, práci s chybou, vyhledávání informací, sebehodnocení, hodnocení vlastního pokroku na základě systematicky vedeného portfolia, kritickému myšlení atd.

Pěstujeme v žácích pomocí efektivních metod logické myšlení, snahu dál se vzdělávat, nabyté znalosti a dovednosti použít v praxi.

V.1.2 II.stupeň

Vyučovaný předmět ČESKÝ JAZYK A LITERATURA zasahuje do vzdělávací oblasti JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE.

Dovednosti získané ve vzdělávacím oboru Český jazyk a literatura jsou potřebné pro kvalitní jazykové vzdělání, jsou důležité i pro osvojování poznatků v dalších oblastech vzdělávání.

Užívání češtiny jako mateřského jazyka v jeho mluvené i písemné podobě umožňuje žákům poznat a pochopit společensko-kulturní vývoj lidské společnosti. Žáci se učí interpretovat své reakce a pocity tak, aby dovedli pochopit svoji roli v různých komunikačních situacích a aby se uměli orientovat při vnímání okolního světa i sebe sama. Vytváří si tak předpoklady k efektivní mezilidské komunikaci.

Vzdělávací obsah oboru ČESKÝ JAZYK A LITERATURA má komplexní charakter, je ale rozdělen do tří složek:

- Komunikační a slohová výchova
 - Jazyková výchova
 - Literární výchova

Složka literární výchova obsahově navazuje na obor dějepis.

Vyučovaný předmět ČESKÝ JAZYK A LITERATURA integruje následující průřezová témata a jejich tematické okruhy:

Osobnostní výchova

- osobnostní rozvoj – rozvoj schopností poznávání
- osobnostní rozvoj - sebepoznání a sebepojetí
- osobnostní rozvoj – kreativita
- sociální rozvoj – poznávání lidí
- sociální rozvoj – mezilidské vztahy
- sociální rozvoj - komunikace
- sociální rozvoj – kooperace

Osobnostní a sociální výchova

- výchova ke zdraví,
- výchova k občanství.

Multikulturní výchova

- kulturní difference,
- lidské vztahy,
- etnický původ,
- podpora multikulturality.

Mediální výchova

- kritické čtení a vnímání mediálních sdělení,
- interpretace mediálních sdělení,
- stavba mediálního sdělení,
- vnímání autora,
- fungování a vliv medií ve společnosti,
- tvorba mediálního sdělení,
- práce v realizačním týmu.

Výchova demokratického občana

- občanská společnost a škola.

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA je vyučován formou běžných vyučovacích hodin, nebo výukových bloků. Důraz je kladen na rozvoj komunikačních schopností žáků, na pravopisné, jazykovědné a slohové dovednosti, na čtení s porozuměním a vnímání literatury, k čemuž jsou využívány metody jako skupinová práce, projektové práce. V devátém ročníku je učivo zaměřeno na procvičování mluvnických jevů a k přípravě na přijímací zkoušky.

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence občanské

Četbou krásné i odborné literatury seznamujeme žáky s kulturním a historickým dědictvím, vedeme je k tomu, aby projevovali pozitivní postoj ke krásné literatuře, měli smysl pro kulturu a tvořivost, kterou uplatňují hlavně v hodinách slohu. Vedeme žáky k aktivnímu zapojení do kulturního dění formou návštěv filmových a divadelních představení. Četbou cizí literatury seznamujeme žáky se životem a názory jiných národů a ras a k tomu, aby je respektoval.

Využíváme metody dramatické výchovy, skupinové práce. Diskutujeme se žáky o aktuálních problémech, rozvíjíme jejich zájem o veřejné záležitosti.

Účastníme se dle zájmu žáků soutěží a olympiád.

Kompetence sociální a personální

Vedeme žáka, aby účinně spolupracoval ve skupině formou týmové spolupráce a pod vedením vyučujícího realisticky hodnotil své schopnosti pomocí srovnávání své práce i práce ostatních.

Vedeme žáka k získávání základů kooperace a týmové práce.

Snažíme se naučit porovnávat jemu známou skutečnost s ukázkami z literatury a tím ho učíme mimo jiné i kladnému vztahu k rodině a k rodičům. Učíme žáky vystihnout své pocity, nálady a podělit se o ně. Posilujeme u žáků zdravé sebevědomí, fantazii, originalitu a dovednost realisticky zhodnotit své schopnosti. Učíme žáky vzájemné spolupráci i přes vzájemné odlišnosti, rozvoji komunikace, diskuzi a asertivnímu chování.

Kompetence komunikativní

Přípravou mluvních cvičení, referátů z četby, didaktickými hrami, psaním dopisů učíme žáky formulovat své myšlenky a názory v logickém sledu. Vyžadujeme, aby se vyjadřovali výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu.

Učíme je vhodně reagovat na promluvy druhých lidí, zapojujeme je do diskuse formou připravených i nepřípravených otázek.

Snažíme se rozvíjet v žácích schopnost argumentovat vhodnými připomínkami.

V literatuře je učíme číst s porozuměním, rozumět různým typům textů a záznamů, reagovat na ně.

V hodinách slohu žáky učíme tvořivě reagovat na známé skutečnosti.

Simulačními hrami, častými řízenými diskuzemi a besedami k výukovým tématům vedeme

žáky ke schopnosti otevřeně a vhodným způsobem sdělit vlastní názor, obhajovat jej a vhodně argumentovat.

Přípravou písemného projevu vedeme žáky formulaci svých myšlenek a názorů v logickém sledu.

Ústním i písemným vyjadřováním vedeme žáky k prezentaci a hodnocení své práce.

Využíváme k tomu referáty, písemné zápisy, soutěže, olympiády a projekty.

Během hodin literatury, a zvláště slohu využíváme informační a komunikační prostředky formou mluvních cvičení pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem.

Při práci na projektech vedeme žáky k využívání médií.

Prací s odbornou literaturou a na PC učíme žáky schopnosti vyhledávat, zpracovávat informace a následně je aplikovat při řešení konkrétních problémů.

Kompetence pracovní

Během všech hodin českého jazyka učíme žáky vypěstovat si pracovní návyky přehledným a úpravným vedením sešitů, rozvržením pracovní plochy a jejího využití, udržováním pořádku na svém místě i ve třídě. Vedeme žáka k tomu, aby uměl požádat o pomoc, ale také dovedl pomoc poskytnout. Požadujeme dodržování dohodnuté kvality práce na základě předem stanovených kritérií. Umožňujeme žákům vzájemně si radit a pomáhat.

Utváříme u žáků schopnosti plánovat a provádět jejich pracovní činnosti a získané vědomosti dále zpracovávat a vyhodnocovat.

Kompetence k řešení problémů

Simulováním reálných situací vedeme žáky k samostatnému rozhodování a ke snaze řešit problémové situace.

Využíváme metody skupinové i samostatné práce žáků při práci na projektech i na jejich prezentaci. S žáky konzultujeme možnost volby při výběru tématu.

Zadáváním problémových úloh učíme žáky správně nacházet a formulovat problém. Diskuzí nad nezdarem při řešení problémů vedeme žáky k práci s chybou a rozvíjení jejich sebekontroly.

Vytváříme pro žáky praktické problémové úkoly, které vyžadují propojení znalostí s více vyučovacích předmětů.

Umožňujeme žákům kriticky myslet a činit uvážlivá rozhodnutí.

Učíme žáky prezentovat výsledky své práce písemnou, ústní i multimediální formou s akcentem na schopnost sebehodnocení.

Kompetence k učení

Tvorbou projektů a využíváním skupinové práce učíme žáky vyhledávat potřebné informace z různých informačních zdrojů – z literatury, z novin a časopisů, z internetu. Na základě jejich třídění a zpracování je učíme odlišit podstatné od méně podstatného.

Rozborem textu a srovnáváním je učíme posuzovat důležitost jednotlivých informací a informačních zdrojů.

Při vyhledávání a třídění informací vedeme žáky k samostatnosti. Klademe důraz na práci s odbornou literaturou.

Výkladem, diskuzí, formou cvičení a skupinovou prací seznamujeme žáky různými metodami učení a jejich srovnáním jim pomáháme vybrat si metodu adekvátní jejich věku, nadání a schopnostem. Pracujeme s krásnou i odbornou literaturou.

Procvičováním gramatických jevů, tematických okruhů, slovní zásoby, porozumění textu a tvorbou projektů vytváříme u žáků schopnost pracovat s výpočetní technikou.

Uplatněním deduktivních metod, prací ve skupinách rozvíjíme logické myšlení žáků, jejich schopnost použít nabyté znalosti a dovednosti.

Při práci s informacemi vedeme žáky ke správnému užívání odborných termínů, znaků a symbolů. Ve spojení s praktickou činností upevňujeme u žáků jejich znalost.

Vhodným výběrem činností rozvíjíme exaktní a abstraktní myšlení žáků.

Směřujeme žáky k posouzení vlastního pokroku a ke kritickému hodnocení svých výsledků v rámci hodnocení v předmětu.

V hodinách literatury a slohu vedeme žáky k učení prostřednictvím vlastní tvorby a k rozvoji jejich jazykového a estetického cítění.

Český jazyk a literatura	1. trojročí: 1. – 3. ročník
Mezipředmětové vztahy	- Kosmická výchova - Matematika - Cizí jazyk
Výchovně vzdělávací strategie	- Kompetence k učení - Kompetence k řešení problémů - Kompetence komunikativní - Kompetence sociální a personální - Kompetence občanské - Kompetence pracovní

Učivo	ŠVP výstupy 1. trojročí 1. – 3. ročník
KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA	
Čtení - výuka čtení genetickou metodou	- Provádí přípravná cvičení sluchová a zraková - Poznává písmena a slova v textu, orientuje se v textu - Rozumí pojmu stránka, článek, nadpis, řádek, odstavec, písmeno, slovo, věta - Na konci roku čte jednoduché věty plynule a s porozuměním
Naslouchání - Praktické a věcné naslouchání	- Dokáže naslouchat ostatním - Volí vhodné verbální prostředky při řešení situace ve škole i mimo školu

Mluvený projev - Pozdrav, oslovení, omluva, prosba, vzkaz, vypravování	- Vyslovuje pečlivě a správně všechny hlásky - Umí vyjádřit svá přání, - Dokáže se omluvit, poprosit, poděkovat, požádat o pomoc - Vyřídí jednoduchý vzkaz - Učí se slušnou formou odmítat - Respektuje pravidla rozhovoru
Psaný projev - Jednoduché úvahy a vyprávění	- Jednoduchým způsobem písemně vyjádří svůj názor, napíše vyprávění
Základní formy společenského styku Děj – základ vypravování Jednoduchý popis Vlastní úvahy a vyprávění	- užívá slušné oslovení, prosbu, poděkování - dodržuje posloupnost děje na základě pozorování - pojmenuje a jednoduchým způsobem popíše předměty a jejich vlastnosti - je schopen jednoduchým způsobem vyjádřit vlastní myšlenku, napsat krátké vyprávění
Pořádek slov ve větě Základní členění jazykového projevu Cvičení souvislého jazykového projevu Otázky a odpovědi Vypravování, popis Společenský jazyk a jeho formy Výběr jazykových prostředků Psaní krátkého dopisu, adresy Vyplňování formulářů	- procvičuje slovosled - vybírá vhodné jazykové prostředky - tvoří otázky - vypravuje podle obrázků - vymýšlí a píše vlastní vyprávění s jednoduchou strukturou - popisuje jednoduché činnosti a předměty - požádá o informace, podá stručné informace - napíše krátký dopis, adresu - vyplní jednoduchý formulář
PSANÍ	
	- Provádí přípravné činnosti a cviky pro uvolňování ruky k psaní - Osvojuje si základní hygienické návyky při psaní - Učí se zacházet s grafickým materiálem - Píše jednotlivé prvky písmen a číslic

	- Orientuje se v liniatuře, případně individuálně používá pomocnou liniaturu - Poznává a osvojuje si správné tvary písmen, číslic a slov - Píše krátká slova a jednoduché věty - Opisuje, přepisuje, píše diktát písmen a slov - Píše velká písmena, vědomě začíná větu velkým písmenem a končí tečkou - Vytváří si základy rukopisu
Tvary písmen abecedy Spojování písmen abecedy Opis, přepis	- rozlišuje obecná a vlastní jména osob a zvířat - píše písmena a číslice podle normy psaní - správně spojuje písmena - používá znaménka ve slovech a větách - opisuje, přepisuje jednoduché věty
Uplatňování správných tvarů písmen a číslic Automatizace psacího projevu Kontrola vlastního psaného projevu Úprava písemného projevu	- píše správné tvary písmen a číslic
ČTENÍ A LITERÁRNÍ VÝCHOVA	
Poslech literárních textů Zážitkové čtení a naslouchání Tvořivé činnosti s literárním textem Přednes vhodných literárních textů, volná reprodukce přečteného nebo slyšeného textu, dramatizace, vlastní výtvarný doprovod	- Naslouchá literárním textům pro děti (rozpočítadla, hádanky, říkadla) - Seznamuje se s básněmi pro děti a o dětech - Přednáší říkadla a krátké básně - Poslouchá pohádku a dokáže interpretovat její obsah - Nakreslí ilustraci k příběhu - Sestaví z několika obrázků osnovu příběhu a vypravuje podle ní - Rozlišuje pojmy básnička, říkadlo, pohádka, příběh, - Odlišuje verše, - Umí vytvořit rýmy

	- Seznamuje se s pojmy spisovatel, kniha, časopis, ilustrace, - Vyjadřuje pocity z četby - Je schopen dramatizace příběhu
Plynulé čtení jednoduchých textů Slovní přízvuk Čtení především tiché i hlasité Soustředěný poslech čtených textů – poezie i próza Text a ilustrace Vyprávění, dramatizace Báseň, verš, rým Individuální četba	- Přechází k plynulému čtení textu bez delších pomlček mezi slovy a bez dvojího čtení - Užívá správný slovní přízvuk - Čte s porozuměním potichu i nahlas - Umí naslouchat textu - Spojuje obsah textu s ilustrací - Vypráví, dramatizuje, domýšlí příběhy - Recituje z paměti básně - Čte pohádky, knihy o přírodě, věcech a dětech a vypráví o nich - Rozlišuje prózu a poezii - Odlišuje pohádku od ostatních vyprávění
Plynulé čtení Rychlé čtení tiché i hlasité Četba uměleckých, populární a naukových textů Práce s literárním textem Besedy o knihách Výtvarný doprovod - ilustrace	- Čte přiměřeně rychle a s porozuměním - Využívá čtenářských dovedností - Reprodukuje přiměřeně náročný text - Chápe četbu jako zdroj informací - Domýšlí příběhy - Dramatizuje - Charakterizuje literární postavy - Seznamuje se s prózou a poezií, jejími tvůrci a výtvarným doprovodem
JAZYKOVÁ VÝCHOVA	
Přípravné období:	- Provádí sluchovou analýzu a syntézu - Rozlišuje znaky tvary stejné a odlišné

Zvuková stránka jazyka – sluchové rozlišení hlásek, výslovnost samohlásek, souhlásek a souhláskových skupin, modulace souvislé řeči Slovní zásoba a tvoření slov	- Umí určit hlásku na začátku a konci slova - Vyjmenuje všechny hlásky ve slově - Dokáže sestavit z hlásek slovo - Pozná své jméno velkými tiskacími písmeny - Čte a zapisuje velkým hůlkovým písmenem své jméno - Rozlišuje pojmy hláska, písmeno, slovo, věta, chápe význam slov
Věta jednoduchá Druhy vět Pořadí vět v textu Slova nadřazená, podřazená, souřadná Pořádek slov ve větě Slovo, slabika, hláska, písmeno, rozdělení hlásek Abeceda Znělé a neznělé souhlásky na konci a uvnitř slov Význam slabik pro dělení slov Písmeno ě ve slovech Slovní druhy: podstatná jména, slovesa, předložky, Vlastní jména osob, zvířat Psaní ú/ů	- tvoří krátké souvislé projevy - píše jednoduché věty - rozlišuje věty oznamovací, tázací, rozkazovací a přací - řadí věty podle děje - určí nadřazenost a podřazenost slov - dodržuje pořádek slov ve větě - rozlišuje slabiky, hlásky, určuje počet slabik - správně vyslovuje krátké a dlouhé samohlásky - píše i-y po měkkých a tvrdých souhláskách - zdůvodňuje a správně píše znělé a neznělé souhlásky uvnitř a na konci slov: - dělí slova na konci řádku - správně píše, čte a vyslovuje skupiny dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě - poznává podstatná jména, slovesa, předložky v textu - zdůvodňuje a správně píše ú-ů ve slovech

Skladba - věta jednoduchou, souvětí, - stavba věty jednoduché - základní skladební dvojice Slovní zásoba a tvoření slov - nauka o slově - třídění slov podle významu - synonyma, antonyma – opozita, slova příbuzná Tvarosloví - stavba slova, slovní přízvuk - vyjmenovaná slova a jejich užití v textu - slovní druhy – ohebné, neohebné - skloňování podstatných jmen, rod pods. jm. - vlastní jména - slovesa: číslo, čas, časování	- Určuje věty a souvětí, spojuje věty do souvětí - Vyhledává slovesa ve větách - Třídí slova podle významu, vyhledává slova souznačná a protikladná - Zná vyjmenovaná slova a aplikuje do psaného textu - Rozlišuje a třídí slovní druhy - Skloňuje podst. jména, rozlišuje číslo a rod - Aplikuje pravopis při psaní vlastních jmen - Časuje slovesa, určuje osobu, číslo a čas
---	---

Český jazyk a literatura	2. dvojročí: 4. a 5. ročník
Mezipředmětové vztahy	- Kosmická výchova - Matematika - Cizí jazyk
Výchovně vzdělávací strategie	- Kompetence k učení - Kompetence k řešení problémů - Kompetence komunikativní - Kompetence sociální a personální - Kompetence občanské - Kompetence pracovní

Učivo	ŠVP výstupy 2. dvojročí 4. a 5. ročník
KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA	
Technika mluveného projevu a vyjadřování Pozdrav, oslovení, omluva, prosba, vzkaz, zpráva, oznámení, vypravování, dialog, zdvořilé vystupování, Mluvní rétorická cvičení	- volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru - rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace - sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržением časové posloupnosti - zvládne krátce plynule pohovořit na vybrané téma - sleduje své vystupování na veřejnosti – gesta, mimika, spisovná mluva a upravuje dle potřeby - rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě

Technika písemného projevu - hygienické návyky psaní, úhlednost, čitelnost, formální úprava, Adresa, pozdrav, pozvánka, dopis, popis, tiskopisy, vypravování	- snaží se o obsahově i formálně správné slohové postupy - vnímá estetickou stránku písemného projevu - snaží se o úhlednost, čitelnost - zvládne adresu, pozdrav, pozvánku, dopis, popis, vypravování, vyplnit tiskopisy
Úhledné písmo a pěkná úprava, důraz nejen na obsah textu, ale i na formu Reprodukce jednoduchých textů osnova, odstavce, orientace v textu, orientace ve slovnících, encyklopediích Vypravování – využití osnovy, líčení zážitků, přirovnání, bohatost jazyka, slovní zásoba Popis – popis předmětu, děje, pracovního postupu, plnovýznamová sloves Formy společenského styku – dopis, telegram, zpráva, oznámení, příspěvky do školního časopisu Písemné formy úředního styku – vyplňování běžných tiskopisů	- píše podle normy v přirozené velikosti se správným sklonem a rozestupem - uplatňuje osobitý rukopis s dodržáním úhlednosti, čitelnosti, respektování jazyka - opisuje a přepisuje text, aplikuje získané dovednosti v diktátech a autodiktátech, - posoudí správnost napsaného textu, kontroluje si po sobě napsaný text - poradí si v běžném společenském styku - vyjadřuje se v jednoduchých formách psaného společenského i úředního styku - Využívá Pravidel českého pravopisu - Orientuje se v dětských encyklopediích, ve slovnících a dalších vzdělávacích textech - Sestaví popis, vypravování, rozšiřuje si slovní zásobu
ČTENÍ A LITERÁRNÍ VÝCHOVA	
Zážitkové čtení a práce s textem Správné plynulé čtení s porozuměním Uvědomělé a dostatečně rychlé čtení Tvořivé činnosti s literárním textem – využívání poznatků z četby v dalších školních činnostech, Vyhledávání informací	- rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk - Podstatné informace zaznamenává - Reprodukuje obsah přečteného sdělení - Čte správně, uvědoměle, plynule a dostatečně rychle, přirozeně intonuje, - používá správný slovní přízvuk

Práce s dětskou knihou, Výběr četby podle osobního zájmu Rozvoj techniky čtení Čtení textů různých žánrů Základy literární teorie Rozlišování žánrů dětské literatury Literární pojmy Literární postavy Ilustrátoři Divadelní a filmová představení Časopisy, besedy o přečtených knihách,	- Frázuje, dbá na barvu hlasu - Prakticky využívá literární pojmy - Domýšlí literární příběhy, - Vyjadřuje své pocity z četby
Výrazné hlasité čtení uměleckých a naučných textů Výrazné čtení s prvky uměleckého přednesu Recitace Volná reprodukce přečteného textu Zápis textu – vlastní tvorba textu Besedy o knihách Prezentace přečtených knih Divadelní a filmová představení Porozumění různým druhům textů věcné i odborné literatury Poezie: lyrika, epika, přirovnání Próza: čas a prostředí děje, hlavní a vedlejší postavy, řeč.	- Čte plynule, s porozuměním, nahlas a potichu přiměřeně náročné texty - Vyjádří své pocity z přečteného textu a názory o něm - Čte procítěně s prvky uměleckého přednesu - Předčítá texty, recituje básně, vyhledává a vymýšlí rýmy - Rozlišuje podstatné od méně podstatného - Tvoří literární text na dané téma - Zaznamenává zajímavé myšlenky, vymýšlí texty, vede čtenářský deník - Navštěvuje divadelní a filmová představení - Orientuje se v odborných textech, včetně tabulek a grafů - Využívá různých zdrojů informací, slovníky, encyklopedie, katalogy, internet - Používá základní literární pojmy - Rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů
JAZYKOVÁ VÝCHOVA	
Slovní zásoba a tvoření slova Význam slov, slova spisovná a nespisovná	- porovnává a vysvětlí významy slov - používá spisovnou podobu slov - rozlišuje stavbu slova

Vyjmenovaná slova Třídění slov podle druhů, slova ohebná a neohebná Slovesa – infinitiv, osoba, číslo, čas Podstatná jména – vzory podstatných jmen, koncovky podstatných jmen Skladba – věta jednoduchá, souvětí Spojovací výrazy Základní skladební dvojice Věta holá a rozvitá Řeč přímá a nepřímá	- rozpoznává předpony a předložky, správně je píše - poznává slova citově zabarvená - rozlišuje část příponovou a předponovou, kořen slova - uvědoměle užívá i/y po obojetných souhláskách - zařadí a aplikuje slovní druhy - určuje osobu, číslo, čas, časuje slovesa ve všech časech, vyhledává infinitiv v textu, časuje slovesa v oznamovacím způsobu - skloňuje podstatná jména - určuje vzory podstatných jmen - rozlišuje a porovnává věty jednoduché a souvětí - spojuje jednoduché věty v souvětí - určí základní skladební dvojice - vysvětlí větu holou, základní větné členy - rozlišuje řeč přímou a nepřímou - ví, kde se píše uvozovky v řeči přímé
Stavba slova Odvozování slov předponami a příponami Kořen slova, příbuzná slova Souhláskové skupiny na styku předpony nebo přípony a kořene Přídavná jména odvozená od podstatných jmen Zdvojené souhlásky Předpony s, z, vz Předložky s, z Skupiny bě-bje, vě-vje, mě-mně Dělení slov na konci řádku Pravopis i-y po obojetných souhláskách mimo koncovku	- určuje kořen, předponu, příponu - vyznačuje slootovorné základy, základová slova - užívá správné koncovky - doplňuje předpony a přípony podle smyslu - používá odůvodnění pravopisu s přihlédnutím ke tvoření slov - osvojuje si spisovnou výslovnost a pravopis souhláskových skupin - osvojuje si základní význam předpon

Vlastní jména – jednoslovná i víceslovná Tvarosloví – slovní druhy Podstatná jména – vzory a koncovky Přídavná jména – vzory jarní, mladý, matčin Slovesa – infinitiv, určité slovesné tvary, slovesný způsob Slovesa zvratná Zájmena – druhy zájmen Číslovky – druhy číslovek Skladba – základní větné členy Podmět vyjádřený, nevyjádřený, několikanásobný Shoda přísudku s podmětem Stavba věty jednoduché – člen řídící, závislý Grafické vyjádření stavby věty jednoduché Souvětí – typy, vzorce, základní pravidla interpunkce	- získává dovednosti užívat v praxi skupiny bě-bje, vě-vje, mě-mně - dovede používat dovednosti o vyjmenovaných slovech v praktických cvičeních - Ovládá pravopis vlastních jmen - Osvojuje si užívání a určování slovních druhů - Určuje pád, číslo, rod a vzor podstatných jmen - Cvičí skloňování podstatných jmen - Cvičí pravopis koncovek podstatných jmen podle vzorů - Určuje pád, číslo a rod přídavných jmen - Rozliší přídavné jméno tvrdé, měkké a přivlastňovací - cvičí pravopis koncovek přídavných jmen tvrdých a měkkých podle vzorů - určuje osobu, číslo, způsob a čas u sloves v oznamovacím způsobu - pozná infinitiv - rozlišuje jednotlivé způsoby - vštěpuje si do paměti správné tvary podmiňovacího způsobu - osvojuje si časování sloves v různých časech a způsobech - nahrazuje podstatná jména zájmeny a vyhledává je v textu - orientačně se seznámí s druhy zájmen - vyhledává v textu číslovky - orientačně se seznámí s druhy číslovek - určuje základní větné členy a základní skladební dvojice - vyhledává a užívá různé podměty
---	---

Řeč přímá a nepřímá	- osvojuje si pravopis shody přísudku s podmětem - poznává stavbu věty jednoduché – grafické vyjádření - poznává typy souvětí, vzorce souvětí. - Seznamuje se základními pravidly interpunkce - Rozlišuje řeč přímou a nepřímou - Poznává větu uvozovací - Seznamuje se s užíváním interpunkce
---------------------	--

Český jazyk a literatura	2.dvoletí: spolupracující 6. ročník
Mezipředmětové vztahy	- Člověk a společnost - Člověk a příroda - Umění a kultura
Výchovně vzdělávací strategie	- Kompetence k učení - Kompetence k řešení problémů - Kompetence komunikativní - Kompetence sociální a personální - Kompetence občanské - Kompetence pracovní

Učivo	ŠVP výstupy 2. dvojročí, spolupracující 6. ročník
KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA	
Čtení – praktické, věcné, kritické Naslouchání – praktické, věcné, kritické, zážitkové Mluvený projev – zásady dorozumívání, zásady kultivovaného projevu - Komunikační žánry Písemný projev – na základě poznatků o jazyce a stylu, o základních slohových postupech a žánrech, vlastní tvořivé psaní Vypravování, popis, charakteristika Korespondence, telefonování, úřední tiskopisy, poštovní styk, dopis, email	- rozliší s pomocí učitele základní slohové útvary - sestaví osnovu - dodrží časovou posloupnost - užívá vhodných jazykových prostředků - odlišuje spisovný a nespisovný projev - vhodně užívá spisovné jazykové prostředky - dorozumívá se kultivovaně a výstižně jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci - dbá na výběr vhodných slov - stylizuje dopis, vypravování, popis, charakteristiku - správně telefonuje, vyplní poštovní tiskopisy
LITERÁRNÍ VÝCHOVA	
Tvořivé činnosti s literárním textem – přednes vhodných textů, vhodná reprodukce přečteného nebo slyšeného textu Způsoby interpretace literárních i jiných děl Základy literární teorie a historie – struktura, jazyk literárního díla, Literární druhy a žánry – poezie, próza, drama Lidová slovesnost, hádanky, říkadla, rozpočítadla Pohádka, pověst, legenda, pověst, řecký epos, mýtus, Vývoj písma, luštitelé písma, Vývoj literatury v souvislosti s dějinami – pravěk, starověk	- dává si do souvislostí světové a české dějiny v souvislosti s nejstaršími literárními památkami - zařazuje nejstarší literární památky do dějinných epoch - poznává vývoj písma v různých kulturách - rozeznává základní druhy literárních děl
JAZYKOVÁ VÝCHOVA	

Zvuková podoba jazyka – spisovná výslovnost Slovní zásoba a tvoření slov – homonyma, synonyma, obohacování slovní zásoby Tvarosloví – slovní druhy, mluvnické významy a tvary slov Pravopis – lexikální, morfologický, syntaktický Obecné poučení o jazyce – jazykové příručky, čeština – jazyk národní, mateřský	- orientuje se s pomocí učitele v jazykových příručkách - rozpozná zvukovou a písemnou podobu slov - tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá v komunikaci - rozpozná nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov - ovládá pravopisné jevy lexikální a morfologické - určí s pomocí didaktických pomůcek mluvnické kategorie u podst. jmen, příd. Jmen, zájem, číslovek a sloves, aplikuje znalost pro písemný projev - uvědomuje si vztah mezi základními větnými členy
--	--

Český jazyk a literatura	3.trojročí: 7., 8., 9. ročník
Mezipředmětové vztahy	- Člověk a společnost - Člověk a příroda - Umění a kultura
Výchovně vzdělávací strategie	- Kompetence k učení - Kompetence k řešení problémů - Kompetence komunikativní - Kompetence sociální a personální - Kompetence občanské - Kompetence pracovní

Učivo	ŠVP výstupy 3.trojočí, 7., 8. 9. ročník
KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA	
čtení – praktické (pozorné, přiměřeně rychlé, znalost orientačních prvků v textu), věcné (studijní, čtení jako zdroj informací, vyhledávací), kritické (analytické, hodnotící), prožitkové naslouchání – praktické (výchova k empatii, podnět k jednání), věcné (soustředěné, aktivní), kritické (objektivní a subjektivní sdělení, komunikační záměr mluvčího, manipulativní působení projevu, zvukové prostředky souvislého projevu a prostředky mimojazykové), zážitkové mluvený projev – zásady dorozumívání (komunikační normy, základní mluvené žánry podle komunikační situace), zásady kultivovaného projevu (technika mluveného projevu, prostředky nonverbální a paralingvální); komunikační žánry: připravený i nepřipravený projev na základě poznámek nebo bez poznámek, referát, diskuse písemný projev – na základě poznatků o jazyce a stylu, o základních slohových postupech a žánrech; vyjádření postoje ke sdělovanému obsahu, vlastní tvořivé psaní (komunikační žánry: výpisek, žádost, soukromý a úřední dopis, objednávka, teze, strukturovaný životopis, pozvánka, charakteristika, subjektivně zabarvený popis, výklad, úvaha)	- odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji - rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru - rozpoznává manipulativní komunikaci v masmédiích a zaujímá k ní kritický postoj - dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci - odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru - v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči - zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu - využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát - uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování - využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů
LITERÁRNÍ VÝCHOVA	
tvořivé činnosti s literárním textem – přednes vhodných literárních textů, volná reprodukce přečteného nebo slyšeného textu, záznam a reprodukce	- uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla - rozpoznává základní rysy výrazného individuálního stylu autora

hlavních myšlenek, interpretace literárního textu, dramatizace, vytváření vlastních textů, vlastní výtvarný doprovod k literárním textům způsoby interpretace literárních a jiných děl základy literární teorie a historie – struktura literárního díla (námět a téma díla, literární hrdina, kompozice literárního příběhu), jazyk literárního díla (obrazná pojmenování; zvukové prostředky poezie: rým, rytmus; volný verš), literatura umělecká a věcná (populárně-naučná, literatura faktu, publicistické žánry) literární druhy a žánry – poezie, próza, drama, žánry lyrické, epické, dramatické v proměnách času – hlavní vývojová období národní a světové literatury, typické žánry a jejich představitelé Literární výchova navazuje na učivo předmětu Člověk a společnost obor Dějepis 7. ročník – období středověku a začátek novověku 8. ročník – novověk až poč. 20. století 9. ročník – literatura 20. století	- formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo - tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie - rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty - rozlišuje základní literární druhy a žánry, porovná je i jejich funkci, uvede jejich výrazné představitele - uvádí základní literární směry a jejich významné představitele v české a světové literatuře - porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování - vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích
JAZYKOVÁ VÝCHOVA	
zvuková podoba jazyka – zásady spisovné výslovnosti, modulace souvislé řeči (přízvuk slovní a větný), intonace, členění souvislé řeči (pauzy, frázování) slovní zásoba a tvoření slov – slovní zásoba a její jednotky, slohové rozvrstvení slovní zásoby, význam slova, homonyma, synonyma, obohacování slovní zásoby, způsoby tvoření slov tvarosloví – slovní druhy, mluvnické významy a tvary slov skladba – výpověď a věta, stavba věty, pořádek slov ve větě, rozvíjející větné členy, souvětí, přímá a nepřímá řeč, stavba textu pravopis – lexikální, morfologický, syntaktický obecné poučení o jazyce – čeština (jazyk národní, jazyk mateřský), skupiny jazyků (slovanské – především slovenština – a jiné, jazyky menšinové), rozvrstvení národního jazyka (spisovné a nespisovné útvary a prostředky), jazyk a komunikace (jazyková norma a kodifikace, kultura jazyka a řeči, původ a základy vývoje češtiny, jazykové příručky)	- spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova - rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémeh - samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami - správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci - využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace - rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí - v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovtvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí - rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití

V.2 Anglický jazyk, německý jazyk – cizí jazyk

Viz ŠVP běžných tříd s důrazem na konverzaci a vytváření projektů v souvislosti s učivem ostatních předmětů. Využíváme metodu CLIL.

V.3 Německý jazyk, anglický jazyk - druhý cizí jazyk

Viz ŠVP běžných tříd s důrazem na konverzaci a vytváření projektů v souvislosti s učivem ostatních předmětů. Využíváme metodu CLIL.

V.4 Informační a komunikační technologie

Předmět INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE umožňuje všem žákům dosáhnout základní úrovně informační gramotnosti se zaměřením na bezpečné zvládnutí ovládání výpočetní techniky a moderních informačních technologií, na orientaci v informacích, na schopnost informace nejen vyhledat ale i s nimi dále pracovat, upravovat je, prezentovat a využívat při své každodenní práci. Svým rozsahem vychází ze vzdělávací oblasti INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE a tento rámec ještě přesahuje.

Vyučovaný předmět INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE je tvořen následujícími tematickými celky:

Základy práce s počítačem

Vyhledávání informací a komunikace

Zpracování a využití informací

Vyučovaný předmět INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE rovněž integruje následující průřezové téma a jeho tematické okruhy:

Mediální výchova

Fungování a vliv médií ve společnosti

Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení

Práce v realizačním týmu

Stavba mediálního sdělení

Tvorba mediálního sdělení

Vnímání autora mediálních sdělení

Předmět INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE bude povinně vyučován v 4., 5., 6. ročníku vždy s hodinovou týdenní dotací.

Výuka bude probíhat ve skupinách, které zpravidla nepřevyší počet 20 žáků.

Nejčastěji využívanou vyučovací metodou je samostatná práce žáků nad konkrétními úkoly, které jsou koncipovány tak, aby si žáci měli možnost osvojit všechny základní techniky práce s konkrétními nástroji. V průběhu školního roku žáci pracují na rozsáhlejších tematicky zaměřených projektech, které mají za cíl shrnout a upevnit všechny dovednosti, které získali při práci s daným konkrétním uživatelským nástrojem. Významnou roli hrají mezipředmětové vztahy, které jsou vyjádřeny konkrétními projekty a aktivitami.

Výuka informatiky probíhá v odborné počítačové učebně vybavené i multimediální a prezentační technikou, kde má každý žák k dispozici svoji pracovní stanici, společnou tiskárnu a scanner.

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence občanské

Tvorbou prezentací a publikováním informací na internetu jsou žáci vedeni mimo jiné k utváření mravních hodnot.

Kompetence sociální a personální

Znalosti v oblasti autorských práv a problematiky legalizace softwaru rozvíjejí žáci kompetence související s právy a povinnostmi občanů.

Kompetence komunikativní

Prací nad referáty, prací s grafickými programy a prezentačním softwarem a technikou vedeme žáky k účelné a efektní prezentaci výsledků své práce a k dovednosti komunikovat, a to jak při eventuální společné práci na zadaném úkolu, tak při prezentaci samotné.

Komunikaci u žáků rozvíjíme rovněž tím, že je učíme vzájemně si efektivně vypomáhat při řešení konkrétních úkolů.

Základy společenského chování a respekt k názorům druhých žáci upevňují při každodenní komunikaci (e-mail, chat) mezi sebou ale i mezi žáky a vyučujícími (zasílání úkolů, konzultace pracovních postupů). Zejména při vyhledávání informací na zahraničních serverech a při práci s jednoduchým freewarem žáci využívají cizí jazyk, převážně jazyk anglický. Při práci s informacemi se žáci učí zaujímat postoje k informacím z médií.

Kompetence pracovní

Praktická práce nad konkrétními úkoly vede žáky k upevňování dovedností v oblasti plánování a způsobů dosažení cílů.

Kompetence k řešení problémů

Žáci jsou vedeni k využívání informací, které získají k řešení problémů jak v informatice, tak v jiných oblastech.

Kompetence k učení

Systematickou prací na úkolech spojených s výukou jiných předmětů vedeme žáky k dovednosti práce s výpočetní technikou, k vyhledávání informací na internetu a k posuzování důvěryhodnosti zdrojů informací.

Zpracováváním získaných informací se žáci učí efektivitě práce a estetickému cítění.

Informační a komunikační technologie	I. stupeň
Mezipředmětové vztahy	- Kosmická výchova - Cizí jazyk
Výchovně vzdělávací strategie	- Kompetence k učení - Kompetence k řešení problémů - Kompetence komunikativní - Kompetence sociální a personální - Kompetence občanské - Kompetence pracovní

Učivo	ŠVP výstupy I. stupeň
ZÁKLADY PRÁCE S POČÍTAČEM	
základy práce s počítačem - názvosloví základního HW, spuštění/ukončení činnosti, ovládání klávesnicí i myši, použití kláves (Backspace, Enter, Delete, ESC, Caps Lock, Shift), orientace v nabídce Start, kalkulačka, kreslení, hry, ukládání souborů, kopírování a přesouvání, tisk, využití výukového SW, jednoduchá údržba, zásady bezpečnosti práce a prevence zdravotních rizik spojených s dlouhodobým využíváním počítače	- zná základní názvosloví HW - popíše strukturu a funkce počítače a přídatných zařízení - umí správně zapnout a vypnout počítač - dodržuje základní pracovní a hygienické návyky, zná zdravotní rizika - orientuje se na klávesnici, pracuje s myši - chápe pojmy soubor, složka, přípona - ukládá své práce do své složky, kopíruje, přesouvá, umí je vytisknout
ZPRACOVÁNÍ A VYUŽITÍ INFORMACÍ	
práce s textovým editorem, tabulky, obrázky písmo, odstavec, vkládání obrázků, tabulek, ukládání, tisk psaní všemi deseti prsty	- píše jednoduché texty v textovém editoru - formátuje písmo i odstavce - vkládá a upravuje obrázky, tabulky - umí dokument uložit, vytisknout - zvládá psaní všemi deseti prsty dle svých možností
VYHLEDÁVÁNÍ INFORMACÍ A KOMUNIKACE	

co je internet, vyhledávání informací a jejich vkládání do dokumentu, rizika internetu, ochrana osobních dat, důvěryhodnost, nepřesné či podvržené informace, spam, viry, základní způsoby komunikace (e-mail, chat, skype,...)	- vyhledává, ověřuje a zpracovává informace z internetu, vkládá do dokumentu - pojmenuje rizika internetu - uživatelsky pracuje s e-mailovou poštou, umí přijmout, napsat a odeslat zprávu, vložit přílohu
---	--

Informační a komunikační technologie	II.stupeň
Mezipředmětové vztahy	- Člověk a příroda - Člověk a společnost - Český jazyk - Cizí jazyk
Výchovně vzdělávací strategie	- Kompetence k učení - Kompetence k řešení problémů - Kompetence komunikativní - Kompetence sociální a personální - Kompetence občanské - Kompetence pracovní

Učivo	ŠVP výstupy II. stupeň
VYHLEDÁVÁNÍ INFORMACÍ A KOMUNIKACE	
vývojové trendy informačních technologií, hodnota a relevance informací a informačních zdrojů, metody a nástroje jejich ověřování, internet	- ověřuje věrohodnost informací a informačních zdrojů, posuzuje jejich závažnost a vzájemnou návaznost
ZPRACOVÁNÍ A VYUŽITÍ INFORMACÍ	

počítačová grafika, rastrové a vektorové programy tabulkový editor, vytváření tabulek, porovnávání dat, jednoduché vzorce prezentace informací (webové stránky, prezentační programy, multimédia) ochrana práv k duševnímu vlastnictví, copyright, informační etika psaní všemi deseti	- ovládá práci s textovými a grafickými editory i tabulkovými editory a využívá vhodných aplikací - uplatňuje základní estetická a typografická pravidla pro práci s textem a obrazem - pracuje s informacemi v souladu se zákony o duševním vlastnictví - používá informace z různých informačních zdrojů a vyhodnocuje jednoduché vztahy mezi údaji - zpracuje a prezentuje na uživatelské úrovni informace v textové, grafické a multimediální formě
--	---

V.5 Matematika

V.5.1 I. stupeň

Vyučovací předmět MATEMATIKA pokrývá vzdělávací oblasti Matematika a její aplikace. Vyučovací předmět je založen především na aktivních činnostech, které jsou typické pro práci s matematickými objekty a pro užití matematiky v reálných situacích.

Poskytuje vědomosti a dovednosti potřebné v praktickém životě a umožňuje tak získávat matematickou gramotnost.

Klade důraz na důkladné porozumění základním myšlenkovým postupům a pojmům matematiky a jejich vzájemným vztahům.

Žáci si postupně osvojují některé pojmy, algoritmy, terminologii, symboliku a způsoby jejich užití a to za použití Montessori matematického materiálu.

Vyučovací předmět MATEMATIKA je tvořen následujícími tematickými okruhy:

- Číslo a početní operace
- Závislosti, vztahy a práce s daty
- Geometrie v rovině a v prostoru
- Nestandardní aplikační úlohy a problémy

Vyučovací předmět Matematika integruje následující **průřezová témata** a jejich tematické okruhy:

- Environmentální výchova
- Vztah člověka k prostředí
- Výchova demokratického občana
- Občanská společnost a škola

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu je realizován ve všech ročnících základního vzdělávání. Na prvním stupni v 1., 4. a 5. ročníku 4 hodiny týdně, ve 2. a 3. ročníku 5 hodin týdně.

Celková hodinová dotace předmětu Matematika na prvním stupni činí 22 hodin týdně.

Matematika je většinou vyučována formou jednotlivých vyučovacích hodin ve třídě. Matematické vědomosti a dovednosti získávají žáci i v jiných předmětech, při krátkodobé

tematické výuce, výuce v projektech integrujících více předmětů, v matematických olympiádách a soutěžích.

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence občanské

Řešením úloh ve skupině vedeme žáky k respektování druhých lidí a ke schopnosti vcítit se do situací jiných lidí.

Vytvářením úloh z oblasti životního prostředí a využitím mezipředmětových vztahů z oblasti Člověk a jeho svět upevňujeme u žáků ekologické myšlení a kladný vztah k životnímu prostředí.

Kompetence sociální a personální

Při práci ve skupinách, na krátkodobých tematických projektech i projektech prolínajících více předměty jsou žáci vedeni ke vzájemné spolupráci, společně s pedagogy se podílejí na vytváření pravidel práce v týmu.

Aktivizačními metodami a osobním pozitivním přístupem učitele utváříme společně se žáky příjemnou atmosféru v týmu.

Týmovou práci na řešení problémových úloh umožňujeme žákům upevňovat dobré mezilidské vztahy, žáci mají dostatek příležitostí poskytnout pomoc nebo sami o pomoc požádat. Žáci si vytváří pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru, učí se ovládat svoje jednání a chování tak, aby dosáhli pocitu sebeuspokojení a sebeúcty.

Kompetence komunikativní

Metodou řešení problémových úloh vedeme žáky k schopnosti jasně a výstižně vyjadřovat své myšlenky a názory. Žáci se učí naslouchat promluvám druhých, respektovat názor jiných, obhajovat názor svůj a vhodně argumentovat.

Při projektovém vyučování jsou žáci vedeni k využívání komunikačních prostředků a technologií pro komunikaci s okolím.

Kompetence pracovní

Dodržováním pravidel bezpečnosti a řádů je žákům při všech činnostech vštěpován návyk ochrany svého zdraví i zdraví druhých.

Při všech činnostech ve výuce pěstujeme a upevňujeme v žácích pracovní návyky, učíme je bezpečně používat školní pomůcky a vybavení školy.

Při projektovém vyučování a při používání různých materiálů vedeme žáky k hospodaření s přírodními zdroji a majetkem.

Kompetence k řešení problémů

Problémovými úlohami jsou žáci vedeni k hledání a objevování různých variant řešení a k tomu, aby se nenechali odradit případným nezdarem a vytrvale hledali konečné řešení.

Tvořivými úlohami umožňujeme žákům, aby správné a osvědčené způsoby řešení úloh aplikovali při obdobných nebo nových úlohách. Žáci zároveň sledují vlastní pokrok při zdolávání problémů.

Problémovým vyučováním rozvíjíme u žáků kritické myšlení, učíme je učinit uvážlivá rozhodnutí, vést za ně zodpovědnost.

Kompetencí k učení

Vytvářením modelových situací umožňujeme žákům vybírat a využívat k učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánovat a organizovat vlastní učení.

Projektovým vyučováním motivujeme žáky samostatně vyhledávat a třídit informace, užívat obecně užívané termíny, znaky a symboly, uvádět věci do souvislostí, vytvářet si komplexnější pohled na matematické, přírodní a kulturní jevy.

Tematickým a projektovým vyučováním, prací v týmech na problémových úlohách umožňujeme žákům poznávat smysl a cíl učení, vytvářet si pozitivní vztah k učení, sledovat a posuzovat vlastní pokrok, pojmenovat překážky bránící učení, hledat způsob ke zdokonalování svého učení, kriticky hodnot výsledky a diskutovat o nich.

V.5.2 II. stupeň

Vyučovaný předmět MATEMATIKA pokrývá samostatnou vzdělávací oblast Matematika a její aplikace, která svým charakterem umožňuje žákům seznámit se a porozumět oborům čísel, geometrickým tvarům a jejich konstruování, zákonitostem statistiky a kombinatoriky. Svým charakterem rozvíjí logické myšlení a představivost žáků. Dbá na konkrétní využití v praktickém životě. Matematika prolíná do většiny vzdělávacích témat, často z nich čerpá pro tvorbu vlastních témat, jindy usnadňuje výuku v jiné oblasti vzdělávání. Pochopení matematických operací a principů na II. stupni umožňuje také používání Montessori matematického materiálu.

Vyučovaný předmět MATEMATIKA je tvořen následujícími tematickými celky:

- číslo a proměnná
- závislosti, vztahy a práce s daty
- geometrie v rovině a prostoru

- nestandardní aplikační úlohy a problémy

Vyučovaný předmět MATEMATIKA rovněž integruje následující **průřezová témata** a jejich tematické okruhy:

- Environmentální výchova
- Vztah člověka k prostředí
- Ekosystémy
- Lidské aktivity a problémy životního prostředí
- Mediální výchova
- Tvorba mediálního sdělení
- Fungování a vliv médií ve společnosti
- Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality
- Osobnostní výchova
- Osobnostní rozvoj-rozvoj schopností poznávání

Vyučovaný předmět MATEMATIKA je vyučován na druhém stupni v 6. až 9. ročníku, v 6., 7. a 8. ročníku je časová dotace čtyři hodiny týdně, v 9. ročníku pět hodin týdně, jeho celková hodinová dotace tedy činí 17 hodin.

MATEMATIKA je vyučována formou jednotlivých vyučovacích hodin, nebo výukových bloků, které jsou doplněny o práci na PC a krátkodobé tematické projekty. Výuka je zaměřena na vysvětlení, pochopení a následné využití poznatků v praktických úlohách. Projekty a práce na PC jsou zadávány jednotlivcům či skupinám podle rozsáhlosti a obtížnosti daného tématu. Žáci při nich většinou pracují samostatně, jsou vedeni k tomu, aby získávali nezbytné informace s využíváním moderních informačních a komunikačních technologií.

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence občanské

Vnímáním složitosti reálného světa vedeme žáky k jeho porozumění, k rozvíjení zkušeností s matematickým modelováním reálných situací, k následnému vyhodnocení a poznání, že realita je složitější než její matematický model, a že jedna situace může být vyjádřena několika různými modely.

U žáků prohlubujeme ekologické myšlení s využitím statistických údajů ve vztahu k životnímu prostředí.

Využíváme skupinové práce, organizujeme soutěže a olympiády, zadáváme příklady z praktického života, vyhledáváme údaje na PC.

Kompetence sociální a personální

Zařazením práce ve skupinách učíme žáky spolupracovat v malých i velkých týmech.

Rozvíjíme jejich důvěru ve vlastní schopnosti, vedeme je k soustavné sebekontrolě, k rozvíjení systematickosti, vytrvalosti a přesnosti.

Vytváříme u žáků schopnost vyslovit hypotézu na základě induktivního a deduktivního myšlení a k jejímu ověřování či vyvrácení pomocí protipříkladu.

Kompetence komunikativní

Ve spolupráci při řešení problémových a aplikovaných úloh vedeme žáky k vyslovení vlastních myšlenek, k respektování názorů druhých, k otevřené debatě a schopnosti dále rozvíjet základní myšlenku.

Při práci s odbornou literaturou a na PC učíme schopnosti vyhledávat, zpracovávat informace a jejich následné aplikaci v řešení konkrétního problému.

Kompetence pracovní

Pomocí samostatné a skupinové práce upevňujeme v žácích pracovní návyky a výběrem vhodných úloh nabízíme žákům reálný pohled do problémů v oblasti šetření energiemi, surovinami, penězi a učíme je, aby dbali o zdraví své i jiných. Vedeme je k tomu, aby se nebáli požádat o pomoc při jakémkoliv problému, ale také dokázali pomoc poskytnout. Soustavným procvičováním vytváříme u žáků zásobu matematických nástrojů (početní operace, algoritmy, metody řešení) a vedeme je k efektivnímu využívání osvojeného matematického aparátu.

Vytváříme a upevňujeme pracovní návyky pomocí používání základních pomůcek a nástrojů.

Praktickou prací nad konkrétními úkoly vedeme žáky k upevňování dovedností v oblasti plánování a způsobů dosažení cílů.

Kompetence k řešení problémů

Řešením logických úloh posilujeme vědomí žáka ve vlastní schopnosti logického uvažování, pěstujeme v něm schopnost vyrovnat se s případným neúspěchem. Učíme žáka provádět rozbor problému a plán řešení, odhadnout výsledek, zvolit správný postup k vyřešení a v závěru vyhodnotit správnost výsledku vzhledem k podmínkám úlohy nebo problému.

S žáky konzultujeme možnost volby jak při výběru tématu, tak při výběru vlastního kreativního způsobu zpracování výsledných prací. Diskusí nad nezdarem při řešení problémů vedeme žáky k práci s chybou a k rozvíjení jejich sebekontroly.

Zadáváním problémových úloh učíme žáky správně nacházet a formulovat problém. Při hledání řešení problémů pracujeme se žáky metodami moderované diskuze, metoda aktivní konstrukce poznatku a dedukce.

Kompetence k učení

Vedeme žáky k samostatnosti při vyhledávání nezbytných teoretických informací a tím rozvíjíme jejich schopnost získávat potřebné informace a zvažovat jejich důležitost. Učíme je

pracovat s odbornou literaturou. Při práci vedeme žáky k přesnému a stručnému vyjadřování užíváním matematického jazyka včetně symboliky.

Vhodným výběr úloh rozvíjíme abstraktní a exaktní myšlení, schopnost osvojování si a využívání základních matematických pojmů a vztahů v praxi.

Matematika	1. trojročí: 1. – 3. ročník
Mezipředmětové vztahy	- Kosmická výchova - Cizí jazyk
Výchovně vzdělávací strategie	- Kompetence k učení - Kompetence k řešení problémů - Kompetence komunikativní - Kompetence sociální a personální - Kompetence občanské - Kompetence pracovní

Učivo	ŠVP výstupy 1. trojročí 1. – 3. ročník
ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE	
Obor přirozených čísel do 10 s použitím Montessori matematického materiálu Posloupnost výuky: množství, číslo, vztahy Práce s pomůckami na matematiku Červenomodré tyče, vřeténka a další Montess. matemat. materiál Vztahy menší, větší, rovnost Pojmy před, za, hned před, hned za, vpravo, vlevo, pod, nad, sloupec, řádek Zápis, čtení, posloupnost čísel Obor čísel do 1 000 s použitím Montessori matematického materiálu Zlaté perly, banka, známková hra a další	- Návaznost na matematické dovednosti z Montessori předškolního zařízení - Vnímá množství do 10, pracuje s Montessori matematickým materiálem v oboru čísel do 10, - Chápe pojmy menší, větší, rovno, větší než, menší než, před, za, hned před, hned za, vlevo, vpravo, pod, nad - Počítá matematický materiál zpočátku bez použití, pak s použitím čísel - Přidává číslo k množství – tvoří dvojice množství-číslo - Pomocí matemat. materiálu prakticky vnímá operaci sčítání a odčítání

Sčítání, odčítání, násobení, dělení bez přechodu desítky s použitím Montess. materiálu – banka Zápis, čtení, posloupnost čísel Pojmy desítka, jednotka, stovka, tisíc Přechod řádů s použitím Montess. matemat. materiálu Sčítání a odčítání s přechodem řádů s pomocí pomůcek Obor přirozených čísel do 20 Zápis, čtení, posloupnost čísel, číselná osa, porovnávání Montessori perlový materiál – sčítací a odčítací had a další Seguinovy tabulky Součet a rozdíl čísel do 20 bez přechodu desítky Jednoduché slovní úlohy Slovní úlohy typu o n více, o n méně	- S pomocí Montess. materiálu chápe pojmy jednotka, desítka, stovka, tisíc - Pracuje bez pomoci učitele s matemat. pomůckami - S pomocí pomůcek sčítá a odčítá několikamístná čísla - Umí čísla zapsat, přečíst (1 234 – jeden tisíc, dvě stovky, tři desítky, čtyři jednotky) - Chápe princip přechodu řádů - Pracuje s bankou a převádí řády (deset desítek vyměňuje za jednu stovku atd.) - Sčítá a odčítá s přechodem desítek s pomocí matemat. materiálu - Čte, zapisuje, porovnává čísla do 20 - Umí čísla najít na číselné ose - Sčítá čísla do 20 bez přechodu desítek - pracuje s Montess. sčítacím a odčítacím materiálem - počítá jednoduché slovní úlohy
Číselný obor do 100 Orientace na číselné ose – stovkový řetěz Čtení, zápis, porovnávání čísel, Počítání po jedné a po desítkách Práce s Montess. matemat. materiálem Slovní úlohy na porovnávání čísel Součet a rozdíl čísel Sčítání a odčítání v oboru čísel do 100 i s přechodem přes desítku i bez použití pomůcek Bankovky a počítání s nimi Názorné zavedení násobení a dělení na Montessori tabulce na násobení a dělení	- sčítá a odčítá v oboru čísel do 20 s přechodem desítek - sčítá prvky souboru do 100 - orientuje se na číselné ose, čte, zapisuje, porovnává čísla do 100 - počítá čísla do 100 po jedné i po desítkách - počítá slovní úlohy na porovnávání čísel - pamětně sčítá a odčítá čísla do 100 i s přechodem desítky - počítá s penězi, seznámí se s bankovkami a mincemi do stokoruny

Přehled celé násobilky do 10 na Montess. materiálu Násobilka 1, 2, 3, 4, 5 a 10 Slovní úlohy na násobení a dělení v oboru násobílek Slovní úlohy s využitím vztahů xkrát více, xkrát méně	- chápe princip násobení - násobí pamětně v oboru násobilky 1, 2, 3, 4, 5 a 10 - vyjmenuje násobilku 1,2,3,4,5 a 10 - znázorní úlohu na násobení na názorné pomůcce - vyjmenuje a vyznačí řady násobků daného čísla - zautomatizuje si násobení a dělení v oboru těchto násobílek - řeší slovní úlohy na násobení a dělení - řeší jednoduché slovní úlohy se vztah xkrát více, xkrát méně
Číselný obor do 1000 Čtení, zápis, porovnávání, zaokrouhlování (na desítky, stovky) Číselná osa – tisícový řetěz Práce s Montessori matematickým materiálem Rozklad čísel v desítkové soustavě Sčítání a odčítání do 1000 s použitím i bez použití Montess. materiálu Násobení a dělení – celá násobilka Odhad a kontrola výsledku Násobení a dělení dvojčíferného čísla jednocíferným Užití závorek Dělení se zbytkem Slovní úlohy	- čte a píše přirozená čísla do 1000, - čte, zapisuje, porovnává, zaokrouhluje na desítky a stovky - ukáže číslo na tisícové řetězu - pracuje s Montess. materiálem a používá kontrolu chyb - rozkládá čísla v desítkové soustavě - čísla do 1000 sčítá, odčítá - násobí v celém oboru násobilky - násobí a dělí dvojčíferná čísla jednocíferným číslem - chápe princip počítání se závorkami - dělí se zbytkem - chápe a počítá slovní úlohy, ve kterých aplikuje naučené matematické dovednosti
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY	
Tabulky Orientace v čase, den – 24 hodin, 1 hodina – 60 minut, 1 minuta 60 sekund	- Doplnuje tabulky a posloupnost čísel - Rozezná časové jednotky hodina, minuta, sekunda - Čte časové údaje na různých typech hodin (i digitálních)
Diagramy, tabulky, grafy	- Popisuje jednoduché závislosti z praktického života, doplňuje tabulky, schémata, grafy

GEOMETRIE V ROVINĚ A PROSTORU	
Rovinné útvary – čtverec, obdélník, trojúhelník, kruh Orientace v prostoru – krychle, kvádr, koule, válec	- rozezná a pojmenuje základní rovinné útvary a jednoduchá tělesa - učí se nacházet tělesa a rovinné útvary v reálném životě ve svém okolí
Práce s pravítkem Úsečka, lomená čára, křivá čára, kreslení rovných a křivých čar Jednotky centimetr, decimetr, metr Délka úsečky Označení bodů a úseček Krychle, kvádr, koule, válec	- kreslí křivé a rovné čáry - změří délku úsečky na centimetry - označí body a úsečky - rozezná a modeluje jednoduchá geometrická tělesa
Přímka, polopřímka úsečka Vzájemná poloha dvou přímek v rovině Délka úsečky v mm Jednotky délky, převody Rovinné obrazce – trojúhelník, čtverec, obdélník, čtyřúhelník Strana obrazce, jeho obvod Modelování staveb tvaru krychle, kvádrů Osově souměrné útvary	- označí bod, krajní body úsečky, průsečík dvou přímek - rýsuje přímky, vyznačuje polopřímky, označuje průsečík různoběžek - změří délku úsečky s přesností na mm - převede jednotky délky - kreslí a rýsuje rovinné obrazce ve čtvercové síti - určí obvod jednoduchých obrazců, trojúhelník, obdélník, čtverec

Matematika	2. dvojročí: 4. a 5. ročník
Mezipředmětové vztahy	- Kosmická výchova - Cizí jazyk
Výchovně vzdělávací strategie	- Kompetence k učení - Kompetence k řešení problémů - Kompetence komunikativní - Kompetence sociální a personální

	- Kompetence občanské - Kompetence pracovní
--	--

Učivo	ŠVP výstupy 2. dvojročí 4. a 5. ročník
ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE	
Obor přirozených čísel Čtení a zápis čísel, číselná osa, zápis čísel v desítkové soustavě, počítání po tisících, desetitisících, statisících Porovnávání čísel do 1 000 000 Jednoduché rovnice a nerovnice Zaokrouhlování čísel na desítky, sta, tisíce, desetitisíce, statisíce Desítkový rozvoj Sčítání a odčítání v daném oboru, sčítání a odčítání z paměti pouze čísla, která mají nejvýše dvě číslice různé od nuly Vztahy mezi sčítáním a odčítáním Násobení a dělení čísel v daném oboru, vztahy mezi násobením a dělením Algoritmus písemného násobení, kontrola výpočtu, Písemné násobení jedno a dvouciferným číslem Algoritmus písemného dělení, kontrola výpočtu, písemné dělení jednociferným dělitelem Práce s kalkulačkou, provádění kontroly Pořadí početních výkonů, užívání závorek Slovní úlohy na porovnávání čísel, po početní výkony, na vztahy o x více (méně), xkrát více (méně) Slovní úlohy na dva až tři početní výkony Římské číslice – úvod Jednotky veličin a jejich převody Zlomky – úvod čtení, zápis, porovnávání zlomků	- využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení, písemné početní operace provádí v oboru přirozených čísel - počítá do 1 000 000 po tisících, desetitisících, statisících - porovnává čísla do milionu a řeší jednoduché rovnice a nerovnice - zaokrouhlí čísla na desítky, sta, tisíce, desetitisíce, statisíce - rozkládá čísla v desítkové soustavě - pamětně sčítá a odčítá čísla, která mají nejvýše dvě číslice různé od nuly - písemně sčítá a odčítá - pamětně násobí a dělí čísla do milionu jednocif. dělitelem - písemně násobí jedno a dvojciferným činitelem - písemně dělí jednociferným dělitelem, provádí odhad a kontrolu svého výpočtu - řeší slovní úlohy vedoucí k porovnávání čísel, provádí početní výkony s čísly v daném oboru - provádí kontrolu pomocí kalkulačky - chápe princip závorek a zná pořadí výpočtu - řeší slovní úlohy se vztahy o x více (méně), xkrát více (méně)

sčítání a odčítání zlomků se stejným jmenovatelem zlomkový Montessori materiál	- řeší slovní úlohy na dva až tři početní úkony - zapíše pomoci římských číslic základní čísla - zná jednotky hmotnosti, délky, objemu a času a umí je převádět - chápe pojem zlomku, umí zlomek přečíst, zapsat, porovnat - umí sečíst a odečíst zlomky se stejným jmenovatelem - umí pracovat s Montessori zlomkovým materiálem
Čísla do milionu, rozvinutý zápis čísel, čtení a psaní čísel do milionu, porovnávání, zaokrouhlování Sčítání, odčítání, násobení, dělení – pamětné, písemné, zkouška Slovní úlohy do milionu Římská čísla Sudá a lichá čísla Násobení a dělení 10, 100, 1000 – pamětné, písemné, násobení víceciferným činitelem Slovní úlohy Rovnice a nerovnice Zlomky – pojmy, porovnávání, sčítání a odčítání zlomků se stejným a různým jmenovatelem (jednodušší příklady) Desetinné zlomky Slovní úlohy na zlomky Velká čísla – deset milionu, sto milionu, miliarda Desetinná čísla Zlomek a desetinné číslo, zápis, čtení, porovnávání desetinných čísel	- čte, zapisuje, porovnává a zaokrouhluje čísla do milionu - umí napsat rozvinutý zápis čísla do milionu - sčítá a odčítá, násobí, dělí – pamětně i písemně čísla do milionu - čte a zapisuje římská čísla - pozná sudé a liché číslo - násobí, dělí 10, 100, 1000 a víceciferným činitelem - řeší slovní úlohy na naučené dovednosti - řeší jednoduché rovnice a nerovnice do milionu s naučenými početními operacemi - zapisuje, porovnává, čte, zlomky, ví, co je čitatel a jmenovatel - ví, co je desetinný zlomek - sčítá a odčítá zlomky se stejným jmenovatelem - počítá slovní úlohy na zlomky

Pravidla nul, zaokrouhlování Převody zlomků na desetinná čísla a obráceně, Sčítání a odčítání deset. čísel Násobení a dělení deset. čísel 10, 100, 1000 Násobení a dělení deset. čísel číslem přirozeným	- čte a zapisuje velká čísla - chápe základy desetinných čísel - zapisuje, čte, porovnává, hledá na číselné ose - převádí desetinné zlomky na deset. čísla a obráceně - sčítá, odčítá deset. čísla - násobí a dělí deset. čísla 10, 100, 1000 - násobí a dělí deset. čísla číslem přirozeným
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY, NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY	
Závislost a jejich vztahy Diagramy, grafy, tabulky, jízdní řády Převody jednotek Přímá a nepřímá úměrnost	- zjistí údaje z diagramu, sestaví jednoduchý diagram - orientuje se v čase, vyhledává, sbírá a třídí data - čte údaje z tabulky a diagramu, sestavuje jednoduché tabulky a diagramy - převádí jednotky délky, času, hmotnosti, objemu - chápe rozdíl mezi přímou a nepřímou úměrností
Převody jednotek – délka hmotnost, objem, čas Slovní úlohy na převody jednotek Grafy Závisle a nezávisle proměnná Aritmetický průměr Průměrná rychlost Přímá a nepřímá úměrnost	- převádí všechny jednotky včetně jednotek obsahu, a to s použitím desetinných čísel - počítá slovní úlohy na převody jednotek - umí nakreslit a přečíst graf podle tabulky a obráceně - chápe závisle a nezávisle proměnnou - umí vypočítat aritmetický průměr - umí vypočítat průměrnou rychlost - chápe rozdíl mezi přímou a nepřímou úměrností
GEOMETRIE V ROVINĚ A PROSTORU	

Kreslení a rýsování lomené čáry, rovnoběžek, rýsování rovnoběžníků, čtverce, kolmic, obdélníků, kružnic s daným středem a poloměrem, kruh Grafický součet a rozdíl úseček Určování obsahu rovinných obrazů pomocí čtvercové sítě, užití základních jednotek obsahu, Řešení jednoduchých slovních úloh na výpočet obsahů obdélníků a čtverců, sít' kvádrů a osově souměrné útvary ve čtvercové síti Souřadnice bodu	- určí a narýsuje rovnoběžky, různoběžky, - průsečík, kolmice, kružnice, kruh, střed a - poloměr kružnice, poznává trojúhelník - sčítá a odčítá graficky úsečky - určí obsah čtverce a obdélníku ve čtvercové - síti, sít' kvádrů, krychle, jednotky obsahu - rozezná a znázorní ve čtvercové síti - jednoduché osově souměrné útvary - - umí určit souřadnice bodu ve čtvercové síti
Úhlopříčky, vlastnosti úhlopříček Trojúhelníková nerovnost Obvod rovinných útvarů, obvod mnohoúhelníků Názvy a vlastnosti těles Úhel – rýsování, porovnávání, osa úhlu Souřadnice bodu	- zná pojem úhlopříčka, zná vlastnosti úhlopříček - zná pojem trojúhelníková nerovnost a umí určit, zda jde zadaný trojúhelník narýsovat - vypočítá obvod rovinných útvarů i mnohoúhelníků - umí pojmenovat základní tělesa, zná pojem hrana, vrchol, stěna - zná pojem úhle, umí ho narýsovat, úhly porovnávat, vytvořit osu úhlu - podle souřadnic narýsuje bod

Matematika	2.dvoletí + spolupracující 6. ročník
Mezipředmětové vztahy	- Člověk a příroda

Výchovně vzdělávací strategie	- Kompetence k učení - Kompetence k řešení problémů - Kompetence komunikativní - Kompetence sociální a personální - Kompetence občanské - Kompetence pracovní
-------------------------------	--

Učivo	ŠVP výstupy 2. dvojročí – spolupracující 6. ročník
ČÍSLO A PROMĚNNÁ	
Přirozená čísla - opakování početních výkonů	- sčítá, odčítá, násobí, dělí kladná desetinná čísla - znázorňuje kladná desetinná čísla na číselné ose - ověřuje výpočty na kalkulačce
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY	
Desetinná čísla - početní výkony, slovní úlohy, převody jednotek Dělitelnost přirozených čísel	- využívá početní dovednosti při řešení slovních úloh - určí prvočíslo, číslo složené, násobek, dělitel, nejmenší spol. násobek, největší společný dělitel, kritéria dělitelnosti - využívá znaky dělitelnosti k řešení slovních úloh
GEOMETRIE V ROVINĚ A V PROSTORU	

Přímka, polopřímka, úsečka Čtverec, obdélník Kružnice, kruh, úhel, trojúhelník Druhy úhlů, vzdálenost bodu od přímky TROJÚHELNÍK Trojúhelníková nerovnost Druhy trojúhelníků Těžnice a těžiště trojúhelníka Výšky trojúhelníka Kružnice trojúhelníku opsaná a vepsaná OSOVÁ SOUMĚRNOST Osa úsečky, osa úhlu Zobrazení bodu Zobrazení útvaru Osově souměrný útvar	- narýsuje a popíše základní geometrické útvary - používá matematickou symboliku - vypočítá obsah a obvod čtverce a obdélníka - určí velikost úhlu měřením a výpočtem - sestrojí úhel dané velikosti a jeho osu - provede grafický součet a rozdíl dvou úhlů - počítá s úhlovými stupni a minutami - sestrojí trojúhelník ze tří stran, těžnice a těžiště trojúhelníka, výšky v trojúhelníku - sestrojí osy stran a osy úhlů trojúhelníka - sestrojí kružnici trojúhelníku opsanou a vepsanou - zobrazí útvary v osově souměrnosti - rozpozná osově souměrný útvar, určí jeho osu - načrtne kvádr a krychli, jejich síť - sestrojí papírový model krychle a kváдру - vypočítá povrch a objem krychle, kváдру - převádí jednotky plošné i objemové - řešení slovních úloh
NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY	
číselné a logické řady číselné a obrázkové analogie logické a netradiční slovní úlohy logické a netradiční geometrické úlohy	- užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací - řeší úlohy na prostorovou představivost - aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí

Matematika	3.trojročí 7., 8., 9. ročník
Mezipředmětové vztahy	- Člověk a příroda
Výchovně vzdělávací strategie	- Kompetence k učení - Kompetence k řešení problémů - Kompetence komunikativní - Kompetence sociální a personální - Kompetence občanské - Kompetence pracovní

Učivo	ŠVP výstupy 3. trojročí 7.,8.,9. ročník
ČÍSLO A PROMĚNNÁ	

pamětné i písemné početní operace slovní úlohy dělitelnost přirozených čísel prvočíslo, číslo složené, násobek, dělitel, nejmenší společný násobek, největší společný dělitel, kritéria dělitelnosti celá čísla čísla navzájem opačná, číselná osa desetinná čísla, zlomky čtení a psaní, porovnávání, číselná osa, matematické operace slovní úlohy rozvinutý zápis čísla v desítkové soustavě, převrácené číslo, smíšené číslo, složený zlomek poměr měřítko, úměra, trojčlenka procenta procento, promile; základ, procentová část, počet procent; jednoduché úrokování mocniny a odmocniny druhá mocnina a odmocnina výrazy číselný výraz a jeho hodnota; proměnná, výrazy s proměnnými, mnohočleny rovnice lineární rovnice, soustava dvou lineárních rovnic se dvěma neznámými	- provádí početní operace v oboru celých a racionálních čísel - užívá ve výpočtech druhou mocninu a odmocninu - zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulátor - modeluje a řeší situace s využitím dělitelnosti v oboru přirozených čísel - užívá různé způsoby kvantitativního vyjádření vztahu celek – část (přirozeným číslem, poměrem, zlomkem, desetinným číslem, procentem) - řeší modelováním a výpočtem situace vyjádřené poměrem; pracuje s měřítky map a plánů - řeší aplikační úlohy na procenta (i pro případ, že procentová část je větší než celek) - matematizuje jednoduché reálné situace s využitím proměnných - určí hodnotu výrazu, sčítá a násobí mnohočleny, provádí rozklad mnohočlenu na součin pomocí vzorců a vytýkáním - formuluje a řeší reálnou situaci pomocí rovnic a jejich soustav - analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY	
závislosti a data příklady závislostí z praktického života a jejich vlastností, nákresy, schémata, diagramy, grafy, tabulky; četnost znaku, aritmetický průměr funkce pravoúhlá soustava souřadnic, lineární funkce	- určuje vztah přímé anebo nepřímé úměrnosti - vyjádří funkční vztah tabulkou, rovnicí, grafem - matematizuje jednoduché reálné situace s využitím funkčních vztahů - vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data - porovnává soubory dat
GEOMETRIE V ROVINĚ A V PROSTORU	

rovinné útvary přímka, polopřímka, úsečka, kružnice, kruh, úhel, trojúhelník, čtyřúhelník (lichoběžník, rovnoběžník), pravidelné mnohoúhelníky, vzájemná poloha přímek v rovině (typy úhlů), shodnost a podobnost (věty o shodnosti a podobnosti trojúhelníků) metrické vlastnosti v rovině druhy úhlů, vzdálenost bodu od bodu, bodu od přímky a přímky od přímky, trojúhelníková nerovnost, Pythagorova věta prostorové útvary kvádr, krychle, rotační válec, jehlan, rotační kužel, koule, kolmý hranol konstrukční úlohy množiny všech bodů dané vlastnosti (osa úsečky, osa úhlu, Thaletova kružnice), osová souměrnost, středová souměrnost	- zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů - využívá potřebnou matematickou symboliku - charakterizuje a třídí základní rovinné útvary - určuje velikost úhlu měřením a výpočtem - odhaduje a vypočítá obsah a obvod základních rovinných útvarů - načrtne a sestrojí obraz rovinného útvaru ve středové a osově souměrnosti - určí osově a středově souměrný útvar - využívá pojem množina všech bodů dané vlastnosti k charakteristice útvaru a k řešení polohových a nepolohových konstrukčních úloh - načrtne a sestrojí rovinné útvary - užívá k argumentaci a při výpočtech věty o shodnosti a podobnosti trojúhelníků - určuje a charakterizuje základní prostorové útvary (tělesa), analyzuje jejich vlastnosti - odhaduje a vypočítá objem a povrch těles - načrtne a sestrojí síť základních těles - načrtne a sestrojí obraz jednoduchých těles v rovině - analyzuje a řeší aplikační geometrické úlohy s využitím osvojeného matematického aparátu
NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY	
číselné a logické řady číselné a obrázkové analogie logické a netradiční slovní úlohy logické a netradiční geometrické úlohy	- užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací - řeší úlohy na prostorovou představivost - aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí

VI Kosmická výchova

Vyučovací předmět KOSMICKÁ VÝCHOVA zasahuje do vzdělávací oblasti ČLOVĚK A JEHO SVĚT, ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE, ČLOVĚK A ZDRAVÍ A UMĚNÍ A KULTURA a vyučuje se pouze na I. stupni. Na něj na stupni II. navazují předměty Člověk a příroda a Člověk a společnost. Předmět KOSMICKÁ VÝCHOVA se týká vzniku vesmíru, vzniku a vývoje života na Zemi, člověka, rodiny, společnosti, vlasti, přírody, kultury, techniky, bezpečnosti a zdraví, práce. Je nejdůležitějším předmětem Montessori pedagogiky, protože v sobě zahrnuje a využívá všechny další oblasti výuky – český jazyk a literatura, matematika, informatika, výchovy, člověk a svět práce a další. Je předmětem, kdy se žák setkává se světem v celistvosti ale i v jednotlivostech. Život skrze tento předmět vchází do školy za žáky, ale i žáci výukou v terénu, exkurzemi, vyprávěním specialistů... „jdou za životem“ mimo školu. Je to předmět, který propojuje všechno ostatní a dává žákům poznat, že život není rozdělen na jednotlivé předměty, ale každý díl v sobě zahrnuje celek a jako celek má být chápán. Snaží se o maximální praktičnost a propojenost např. v péči o vhodné živé zvíře ve škole ať už na I. nebo II. stupni.

VI.1 Oblast Člověk a jeho svět

Předmět KOSMICKÁ VÝCHOVA, oblast ČLOVĚK A JEHO SVĚT uplatňuje pohled do daleké i nedávné historie i současnosti a směřuje k dovednostem pro praktický život. Rozvíjí poznatky, dovednosti a prvotní zkušenosti žáků získané ve výchově v rodině a v předškolním vzdělávání. Vytváří a posiluje u žáků vnímavý vztah k jejich okolí. Dává jim pochopení celistvosti světa, jeho mnohosti, různosti, propojení, souladu a harmonie. Ukazuje celistvost světa a zároveň na detailech některých oblastí pestrost, bohatost a vzájemné propojení.

Pomáhá žákům formovat základní vztah k životu, vlastní osobě, svému okolí a přírodě a učí je tyto hodnoty chránit. Formuje základní vědomí odpovědnosti žáků za své chování, jednání a rozhodování. Na základě získaných poznatků se žáci učí porozumět soudobému způsobu života, jeho přednostem i problémům, včetně situací ohrožení, a učí se vnímat současnost jako výsledek minulosti a východisko do budoucnosti. Žáci se seznamují se základními právy a povinnostmi, se světem financí, ale i s problémy, které provázejí společnost (globální problémy). Potřebné vědomosti a dovednosti ve vzdělávacím oboru Člověk a jeho svět získávají žáci především tím, že prožívají velké kosmické příběhy, pozorují názorné pomůcky, přírodu a činnosti lidí, hrají určené role, řeší modelové situace atd. Uplatňována je také ve značné míře projektová výuka, která je doplněna vycházkami a exkurzemi.

Právě v Kosmické výchově se nejvíce uplatňují a v Montessori třídách naší školy využívají principy Montessori filozofie. Obsah jednotlivých témat v rámci RVP, časová posloupnost, délka trvání jednotlivých témat jsou diskutovány s žáky, případně individuálně upraveny učitelem dle okolností, zájmu žáků a aktuálním možností.

Vyučovací předmět KOSMICKÁ VÝCHOVA, oblast ČLOVĚK A JEHO SVĚT je členěn do pěti tematických okruhů, které se různou měrou prolínají velkými i malými kosmickými příběhy dle pedagogiky M.Montessori:

- Místo, kde žijeme
- Lidé kolem nás
- Lidé a čas
- Rozmanitost přírody
- Člověk a jeho zdraví

Vyučovací předmět KOSMICKÁ VÝCHOVA, oblast ČLOVĚK A JEHO SVĚT rovněž integruje následující **průřezová témata** a jejich tematické okruhy:

- Environmentální výchova
 - o Ekosystémy
 - o Základní podmínky života
 - o Lidské aktivity a problémy životního prostředí
 - o Vztah člověka k prostředí
- Multikulturní výchova
 - o Lidské vztahy
 - o Princip sociálního smíru a solidarity
- Výchova demokratického občana
 - o Občanská společnost a škola
 - o Občan, občanská společnost a stát
 - o Formy participace občanů v politickém životě
- Mediální výchova
 - o Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení
 - o Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality
 - o Stavba mediálního sdělení
 - o Vnímání autora mediálních sdělení
 - o Fungování a vliv médií ve společnosti
- Osobnostní a sociální výchova
 - o Osobnostní rozvoj
 - rozvoj schopností poznávání
 - sebepoznání a sebepojetí

- seberealizace a sebeorganizace
- psychohygiena
- Sociální rozvoj
 - poznávání lidí
 - mezilidské vztahy
 - komunikace
 - kooperace a kompetice
- Morální rozvoj
 - řešení problémů a rozhodovací dovednosti
 - hodnoty, postoje, praktická etika
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
 - Evropa a svět nás zajímá

Vyučovací předmět KOSMICKÁ VÝCHOVA je vyučován pouze na 1. stupni a to v 1. prvním trojročí osm hodin týdně, v 2. dvojročí - ve 4. ročníku a v 5. ročníku deset hodin týdně. Celková dotace je 44 hodin.

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence občanské

Vyhledáváním informací o vesmíru, člověku, společnosti a přírodě vytváříme správné mravní a hodnotové postoje žáka k okolnímu světu, k životnímu prostředí.

Učením o člověku, jeho potřebách a odlišnostech vedeme žáky k respektování příslušníků jiných ras.

Sledováním společenského dění ve svém okolí a v médiích vedeme žáky k pochopení principu demokracie.

Projektovou prací s využitím mezipředmětových vztahů rozvíjíme u žáků kulturní chování.

Diskutováním o problémech životního prostředí a vytvářením prezentací k ekologickým problémům budujeme v žácích zodpovědný vztah ke svému okolí.

Kompetence sociální a personální

Kooperativními metodami vedeme žáky k odpovědnosti vůči kolektivu a k vzájemné pomoci.

Modelovými situacemi formujeme u žáků odpovědnost za vlastní zdraví a bezpečnost, za své chování, jednání a rozhodování, vzhled a čistotu.

Vyprávěním o rodině a rodinných vztazích posilujeme kladný vztah, úctu k rodičům.

Kompetence komunikativní

Při besedách k jednotlivým výukovým tématům rozvíjíme základy společenského chování, pravidla diskuse, vedeme k respektování názorů jiných, ke schopnosti vyjádřit svůj názor.

Didaktickými hrami a nácvikem dialogů vedeme žáky k správnému společenskému chování. Ústním i písemným vyjadřováním vedeme žáky k prezentaci a hodnocení nejen své práce, ale i svých spolužáků

Častými diskuzemi a besedami k výukovým tématům vedeme žáky ke schopnosti otevřeně a vhodným způsobem sdělit vlastní názor, obhajovat jej a vhodně argumentovat a písemně formulovat své myšlenky a názory v logickém, sledu.

Kompetence pracovní

Žákům poskytujeme příležitosti k pěstování a upevňování pracovních návyků a dovedností zacházet s pracovními nástroji a materiály (např. při provádění pokusů).

Skupinovou prací vedeme žáky k vzájemné pomoci a k tomu, aby sami dokázali v případě potřeby o pomoc požádat.

Žáky vedeme prostřednictvím besedy a diskuse k poznání svých schopností a možností.

Kompetence k řešení problémů

Sledováním vybraných televizních pořadů a výukových filmů, četbou článků k danému tématu, péčí o svěřené rostliny a živočichy, besedou s odborníky, návštěvou tematicky zaměřené výstavy vedeme žáky k porovnávání různých názorů a vlastních praktických zkušeností o přírodě živé i neživé.

Při práci poskytujeme žákům dostatek příležitostí k řešení problémových situací, k objasnění jejich příčin a způsobu jejich řešení.

Během skupinové práce se žáci učí dovednosti samostatně rozhodovat a poradit si s problémem.

Kompetence k učení

Tvorbou projektů a využíváním skupinové nebo samostatné práce vedeme žáky ke schopnosti vyhledat potřebné informace a na základě jejich třídění a zpracování odlišit podstatné od méně podstatného.

Výkladem, diskuzí a formou praktických cvičení seznamujeme žáky s různými metodami učení a jejich srovnáním jim pomáháme vybrat si metodu přiměřenou jejich věku, nadání a schopnostem.

Uplatněním deduktivních metod a řešením problémových situací rozvíjíme logické myšlení žáků.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti:

Vzdělávání v oblasti Člověk a jeho svět směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- utváření pracovních návyků
- orientaci ve světě financí
- orientaci ve světě informací a jejich propojování
- rozšiřování slovní zásoby v jednotlivých tématech
- respektu a dodržování obecně uplatňovaných společenských pravidel
- efektivní, bezkonfliktní a bezpečné komunikaci i prostřednictvím elektronických médií
- utváření vztahu k přírodě, kultuře a jejich ochraně
- vyjadřování pozitivních citů ve vztahu k sobě i okolí
- poznávání podstaty zdraví i příčin jeho ohrožení, vzniku nemocí a úrazů a jejich předcházení
- poznávání a upevňování preventivního chování v situacích ohrožení zdraví a bezpečnosti, včetně mimořádných událostí

VI.2 Oblast Člověk a svět práce

Vzdělávací oblast ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE je součástí předmětu KOSMICKÁ VÝCHOVA. Postihuje široké spektrum pracovních činností a technologií. Oblast vede žáky k rozvoji jemné motoriky rukou, k osvojování správných pracovních návyků a dovedností, k radosti z vytvoření vlastního výrobku - v návaznosti na témata KOSMICKÉ VÝCHOVY. Vychovává žáky k vážení si lidské práce. Žáci pracují se všemi dostupnými materiály – papírem, dráty, hlinou, vlnou, textilií, plasty a stavebnicemi. Oblast ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE přispívá k vytváření životní a profesní orientace žáků.

Cíleně se zaměřuje na praktické pracovní dovednosti a návyky a doplňuje celé základní vzdělání o důležitou složku nezbytnou pro uplatnění člověka v dalším životě.

Vyučovaný předmět KOSMICKÁ VÝCHOVA, oblast ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE je na prvním stupni tvořen následujícími tematickými celky:

- práce s drobným materiálem
- konstrukční činnosti
- pěstitelské práce
- příprava pokrmů

Na druhém stupni je realizován v předmětu VÝCHOVA K VOLBĚ POVOLÁNÍ – viz kapitola IX Výchova k volbě povolání

Vyučovaný předmět KOSMICKÁ VÝCHOVA, oblast ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE rovněž integruje následující **průřezové téma** a jejich tematické okruhy:

- Environmentální výchova
 - Lidské aktivity a problémy životního prostředí
 - Základní podmínky života
 - Vztah člověka k prostředí
 - Ekosystémy

Předmět KOSMICKÁ VÝCHOVA, oblast ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE je vyučován převážně formou vyučovacích hodin ve třídách a pomocí praktických činností v odborných dílnách a školní kuchyni s důrazem na rozvoj správných pracovních dovedností a návyků. Žáci se učí plánovat, organizovat a hodnotit pracovní činnost samostatně tak i v týmu a to individuálně, skupinovou nebo projektovou prací.

Výuka předmětu probíhá v běžných třídách, na pozemcích školy, v přírodě nebo formou návštěv a exkurzí.

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence občanské

Prezentací prací žáků vytváříme jejich pozitivní vztah k práci a odpovědnosti za kvalitu vytvořených výrobků.

Využíváme pro výzdobu školy (tříd, chodeb) a okolí školy vlastní aktivní práci vypěstované okrasné a pokojové rostliny.

Vysazujeme zeleň v okolí školy a pečujeme o ni.

Kompetence sociální a personální

Využíváním skupinové a projektové práce v hodinách pod vedením vyučujícího učíme žáky spolupráci v kolektivu a týmové práci.

Práci v kolektivu a vedením žáků k sebehodnocení pěstujeme u všech zdravé sebevědomí a dovednost realisticky zhodnotit své schopnosti.

Praktickými pracemi rozvíjíme u žáků systematickост, vytrvalost a přesnost.

Dodržování zásad bezpečnosti práce a praktické ukázky první pomoci při zasažení el. proudem vedou žáky k zodpovědnosti za své zdraví a život.

Kompetence komunikativní

Popisy svých výrobků a prací s využitím informačních a komunikačních technologií rozvíjíme v žácích schopnost vhodně a efektivně prezentovat výsledky své práce.

Pomocí skupinových prací rozvíjíme u žáků kooperaci a týmové komunikační schopnosti.

Základy společenského chování u žáků upevňujeme při každodenní komunikaci mezi sebou i mezi žáky a vyučujícími.

Kompetence pracovní

Pomocí praktických prací v dílnách a na pozemcích utužujeme v žácích základní pracovní dovednosti a návyky z různých pracovních oblastí, organizaci a plánování práce a používání vhodných nástrojů, náradí a pomůcek při práci i v běžném životě.

Úsporným hospodařením s přírodními zdroji, majetkem a pomůckami vychováváme žáky k šetrnosti.

Vedeme žáky prostřednictvím besedy a diskuse k poznání svých schopností a možností, které jim pomohou se rozhodnout o svém budoucím povolání.

Kompetence k řešení problémů

Uplatňováním samostatné a skupinové práce vedeme žáky ke správnému pochopení pracovních problémů a hledání jejich efektivních řešení.

Diskusí nad nezdarem při řešení problémů vedeme žáky k práci s chybou a k rozvíjení jejich sebekontroly.

Kompetence k učení

Vyhledáváním vhodných metod vedeme žáky k samostatnosti při práci na projektech a tím rozvíjíme jejich schopnost hledat potřebné informace a zvažovat jejich důležitost a učíme je samostatně pracovat s odbornou literaturou a medií.

Uplatněním deduktivních metod rozvíjíme logické myšlení žáků a jejich schopnost použít nabyté znalosti a dovednosti v praxi.

Při práci s informacemi vedeme žáky ke správnému užívání odborných termínů.

VI.3 Oblast Člověk a zdraví

Předmět KOSMICKÁ VÝCHOVA oblast ČLOVĚK A ZDRAVÍ směřuje k jedinému cíli, aby všichni žáci měli radost z pohybu a poznávali vlastní pohybové možnosti a zájmy. Pohyb bereme jako jednu z nejdůležitějších součástí péče o zdraví. Pobytem a pohybovými aktivitami v terénu se snažíme dětem vštípit názor, že pohyb nepatří pouze do speciálních učeben a

zařízení – tělocvična, hřiště – ale je (měl by být) běžnou součástí dne každého žáka i dospělého člověka. Ne každý je pohybově nadán pro nějaký sport, ale každý člověk by měl mít radost z pohybu a měl by ho brát jako příležitost uchovat si své zdraví do nejpozdějšího věku. Ne vždy je k dispozici tělocvičné nářadí a hladký terén, proto cíleně směřujeme předmět KOSMICKÁ VÝCHOVA oblast ČLOVĚK A ZDRAVÍ také do přírody s vědomím, že současnému člověku chybí pohyb po nerovném terénu a překonávání přírodních překážek. Bereme tuto oblast ne jen jako předmět o pohybu, ale komplexně jako možnost ukázat žákům, jak se chová v přírodě, jak pohybově žili naši předci, jakým způsobem museli zvládat fyzické překážky. Podle možností budeme proto zařazovat do hodin KOSMICKÉ VÝCHOVA outdoorové techniky.

Vyučovaný předmět KOSMICKÁ VÝCHOVA oblast ČLOVĚK A ZDRAVÍ je tvořen následujícími činnostmi:

- Činnosti ovlivňující zdraví
- Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností
- Činnosti podporující pohybové učení

Integruje následující **průřezová témata** a jejich tematické okruhy:

- Osobnostní a sociální výchova
 - Osobnostní rozvoj
 - rozvoj schopností poznávání
 - sebepoznání a sebepojetí
 - seberegulace a sebeorganizace
 - psychohygiena
 - kreativita
 - Sociální rozvoj
 - poznávání lidí
 - mezilidské vztahy
 - komunikace
 - kooperace a soutěžení
 - Morální rozvoj
 - řešení problémů a rozhodovací dovednosti
 - hodnoty, postoje, praktická etika
- Environmentální výchova
 - Vztah člověka k prostředí
- Mediální výchova

- Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení
- Fungování a vliv médií ve společnosti

Vyučovaný předmět KOSMICKÁ VÝCHOVA oblast ČLOVĚK A ZDRAVÍ je vyučován ve všech ročnících základní školy, vždy po dvou hodinách týdně. Na prvním stupni je oblast ČLOVĚK A ZDRAVÍ součástí předmětu KOSMICKÁ VÝCHOVA, na stupni druhém je zařazen do předmětu VÝCHOVA K VOLBĚ POVOLÁNÍ a TĚLESNÁ VÝCHOVA. Součástí učiva je i výuka plavání. V 5. a 7. ročníku je zařazeno do výuky lyžování formou týdenního pobytu na horách. KOSMICKÁ VÝCHOVA oblast ČLOVĚK A ZDRAVÍ je vyučována formou jednotlivých vyučovacích hodin, které jsou vyučovány v tělocvičnách, na hřištích, v mimoškolních sportovních zařízeních ale také v přírodním terénu. Do hodin tělesné výchovy jsou zařazovány i žáci se zdravotními oslabeními.

.

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence občanské

Dodržováním pravidel jednotlivých her, respektováním se navzájem vedeme žáky k utváření mravních hodnot.

Organizací nejrůznějších soutěží, turnajů a ostatních sportovních akcí vedeme žáky k propojování zdraví a zdravých mezilidských vztahů se základními etickými a morálními postoji, s volným úsilím.

Kompetence sociální a personální

Týmovou spoluprací v jednotlivých hrách učíme žáky k vzájemné spolupráci a asertivnímu chování.

Prožitkovou metodou vedeme žáky k poznání vlastních pohybových možností a účinků pohybových činností na tělesnou zdatnost, duševní a sociální pohodu.

Kompetence komunikativní

Hodnocením průběhu hodiny, komentářem k soutěžím a turnajům vedeme žáky k diskuzi, ve které mohou vyjádřit vhodným způsobem svůj názor.

Na základě sledování sportovních utkání a jejich výsledků v médiích, formou diskuze, rozšiřujeme znalosti žáků v nejrůznějších oblastech (sportovní odvětví, geografie, týmová spolupráce...).

Kompetence pracovní

Pravidelným tréninkem tělesných zdatností a rozvíjením dovedností, vedeme žáky k chápání zdatnosti, dobrého fyzického vzhledu i duševní pohody jako významného předpokladu pro výběr partnera i profesní dráhy, pro uplatnění ve společnosti.

Praktickým seznamováním žáků se zásadami první pomoci je vedeme ke schopnosti bezprostředně poskytnout pomoc zraněnému a požádat o odbornou pomoc.

Kompetence k řešení problémů

V průběhu sportovních činností vedeme žáky k samostatnému rozhodování vedoucím k pochopení a sebehodnocení a případným vyrovnáním se s neúspěchem.

Kompetence k učení

Zapojením žáků do organizace soutěží a sportovních utkání je vedeme k užívání správné sportovní terminologie.

Zpracováváním výsledků soutěží vedeme žáky ke zdokonalování se v práci na PC.

VI.4 Oblast Umění a kultura

Vyučovací předmět KOSMICKÁ VÝCHOVA zasahuje do vzdělávací oblasti UMĚNÍ A KULTURA. Charakteristickým znakem předmětu je činnostní pojetí vyučování a orientace na individuální předpoklady a možnosti osobnosti žáka. Vzdělávací oblast UMĚNÍ A KULTURA umožňuje žákům chápat umění jako proces specifického poznání a dorozumívání uměleckými – hudebními a výtvarnými - prostředky a kulturu pak jako proces a výsledek duchovní činnosti, ale i nezbytnou součást každodenního života (kultura chování, oblékání, cestování, práce).

Obor **HUDEBNÍ VÝCHOVA** obsahově souvisí na I. stupni s předmětem KOSMICKÁ VÝCHOVA oblast ČLOVĚK A JEHO SVĚT, na II. stupni s předmětem ČLOVĚK A SPOLEČNOST obor DĚJEPIS. Na II. stupni je obor hudební a výtvarná výchova součástí předmětu UMĚNÍ A KULTURA.

Obor HUDEBNÍ VÝCHOVA je tvořen následujícími tematickými celky:

- vokální činnosti
- instrumentální činnosti
- hudebně pohybové činnosti
- poslechové činnosti.

Ve vyučovacím předmětu KOSMICKÁ VÝCHOVA obor HUDEBNÍ VÝCHOVA je počítáno na I. stupni s jednou hodinou týdně v rámci předmětu.

Vyučovaný obor HUDEBNÍ VÝCHOVA integruje následující průřezová témata a jejich tematické okruhy:

- Mediální výchova
 - Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení
 - Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality
 - Fungování a vliv médií ve společnosti
 - Vnímání autora mediálních sdělení
 - Práce v realizačním týmu
- Osobnostní a sociální výchova
 - Osobnostní rozvoj
 - rozvoj schopností poznávání
 - sebepoznání a sebepojetí
 - seberegulace a sebeorganizace
 - psychohygiena
 - kreativita
 - Sociální rozvoj
 - poznávání lidí
 - mezilidské vztahy
 - komunikace
 - kooperace a kompetice
 - Morální rozvoj
 - řešení problémů a rozhodovací dovednosti
 - hodnoty, postoje, praktická etika
- Multikulturní výchova
 - Kulturní difference
 - Etnický původ
- Environmentální výchova
 - Ekosystémy
 - Vztah člověka k prostředí
- Výchova demokratického člověka
 - Občanská společnost a škola
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
 - Evropa a svět nás zajímá

Výuka předmětu probíhá na I. stupni v kmenové třídě, na II. stupni může být využito také odborné učebny pro hudební výchovu. Součástí výuky je i návštěva kulturních zařízení (divadel, koncertních sálů, kinosálu).

Výchovné a vzdělávací strategie

Předmět KOSMICKÁ VÝCHOVA, obor HUDEBNÍ VÝCHOVA směřuje k utváření těchto klíčových kompetencí:

Kompetence občanské

Návštěvami kulturních zařízení a besedami o umění vedeme žáky k chápání provázanosti umění a kultury, k obohacování jejich emocionálního života i k tolerantnímu přístupu k různým kulturním hodnotám. Jde tedy o snahu pěstovat u žáků mravní hodnoty, respekt k okolnímu světu i zájem o kulturu jako základ životního stylu.

Kompetence sociální a personální

Činnosti pěvecké, instrumentální, hudebně pohybové i poslechové jsou většinou realizovány v celém kolektivu nebo větších skupinách. Žáky tak soustavně vedeme k vzájemné spolupráci, společnému hodnocení hudebních aktivit, asertivnímu chování, ale i zdravému sebevědomému projevu.

Prostřednictvím individuálních hudebních činností podporujeme u žáků zdravé sebevědomí, fantazii a originalitu.

Estetické hodnoty vnímáme při poslechu hudby.

Vedeme žáky k pochopení významu krásy a jejího postavení v žebříčku hodnot, mimo jiné například péčí o svůj vzhled a čistotu.

Kompetence komunikativní

V hudebních činnostech seznamujeme žáky s užíváním jazyka umění jako zvláštního prostředku lidské komunikace.

Užíváním prvků projektového vyučování přispíváme k účelné komunikaci žáků: formulaci pocitů a myšlenek k průběhu i hodnocení činnosti.

Návštěvou různých kulturních zařízení rozvíjíme schopnost žáků orientovat se v mediálních sděleních, pěstujeme také základy jejich společenského chování.

Kompetence pracovní

Během tvůrčích činností se snažíme dětem vštěpovat potřebné znalosti o jednoduchých hudebních nástrojích převážně Orffova instrumentáře.

Kompetence k řešení problémů

V rámci hudebních činností dáváme žákům prostor pro samostatné rozhodování. Volí si z několika výrazových prostředků, je jim dána příležitost interpretovat hudební úkol podle svého individuálního zaměření.

Případné neúspěchy kompenzujeme radostí z tvůrčí činnosti a tolerancí k individuálnímu vyjádření.

Kompetence k učení

V hodinách uměleckých činností vedeme žáky k učení prostřednictvím vlastní tvorby.

Důsledným užíváním odborné terminologie, znaků a symbolů ve spojení s praktickou činností upevňujeme u žáků jejich znalost.

Učíme je využívat odbornou literaturu, hledat a zpracovávat informace na PC.

Tvořivým přístupem k práci, návštěvami kulturních zařízení, besedami o umění a hodnocením vlastních uměleckých činností přispíváme k rozvoji estetického citění žáků.

Složitějšími uměleckými úkoly rozvíjíme logické myšlení.

Vyučovací předmět KOSMICKÁ VÝCHOVA obor **VÝTVARNÁ VÝCHOVA** zasahuje do vzdělávací oblasti UMĚNÍ A KULTURA. Charakteristickým znakem předmětu je činnostní pojetí vyučování a orientace na individuální předpoklady a možnosti osobnosti žáka.

Vzdělávací oblast UMĚNÍ A KULTURA umožňuje žákům chápat umění jako proces specifického poznání a dorozumívání uměleckými prostředky a kulturu pak jako proces a výsledek duchovní činnosti, ale i nezbytnou součást každodenního života (kultura chování, oblékání, cestování, práce).

Obor VÝTVARNÁ VÝCHOVA je tvořen následujícími tematickými celky:

- rozvíjení smyslové citlivosti
- uplatňování subjektivity
- ověřování komunikačních účinků.

Předmět KOSMICKÁ VÝCHOVA, obor VÝTVARNÁ VÝCHOVA je vyučován na I. i II. stupni, a to na I. stupni 2 hodiny týdně, na II. stupni v 6. a 9. ročníku 2 hodiny týdně v 7. a 8. ročníku 1 hodinu týdně. Na II. stupni je obor výtvarná výchova součástí předmětu UMĚNÍ A KULTURA.

Obor VÝTVARNÁ VÝCHOVA integruje následující **průřezová témata** a jejich tematické okruhy:

- Mediální výchova
 - Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení
 - Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality
 - Fungování a vliv médií ve společnosti
 - Vnímání autora mediálních sdělení
 - Práce v realizačním týmu
- Osobnostní a sociální výchova
 - Osobnostní rozvoj
 - rozvoj schopností poznávání
 - sebepoznání a sebepojetí
 - seberegulace a sebeorganizace
 - psychohygiena
 - kreativita
 - Sociální rozvoj
 - poznávání lidí
 - mezilidské vztahy
 - komunikace
 - kooperace a kompetice
 - Morální rozvoj
 - řešení problémů a rozhodovací dovednosti
 - hodnoty, postoje, praktická etika
- Multikulturní výchova
 - Kulturní difference
 - Etnický původ
- Environmentální výchova
 - Ekosystémy
 - Vztah člověka k prostředí
- Výchova demokratického člověka
 - Občanská společnost a škola
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
 - Evropa a svět nás zajímá

Výuka předmětu probíhá na 1. stupni v kmenové třídě, na 2. stupni může být využito také odborné učebny pro výtvarnou výchovu. Součástí výuky je i návštěva kulturních zařízení (muzeí, galerií).

Výchovné a vzdělávací strategie

Obor VÝTVARNÁ VÝCHOVA směřuje k utváření těchto klíčových kompetencí:

Kompetence občanské

Návštěvami kulturních zařízení a besedami o umění vedeme žáky k chápání provázanosti umění a kultury, k obohacování jejich emocionálního života i k tolerantnímu přístupu k různým kulturním hodnotám. Jde tedy o snahu pěstovat u žáků mravní hodnoty, respekt k okolnímu světu i zájem o kulturu jako základ životního stylu.

Kompetence sociální a personální

Žáky při společných výtvarných projektech soustavně vedeme k vzájemné spolupráci, společnému hodnocení výtvarných aktivit, asertivnímu chování, ale i zdravému sebevědomému projevu.

Prostřednictvím individuálních výtvarných činností podporujeme u žáků zdravé sebevědomí, fantazii a originalitu.

Estetické hodnoty vnímáme při vycházkách v přírodě, návštěvou galerie je nacházíme ve světě lidí.

Vedeme žáky k pochopení významu krásy a jejího postavení v žebříčku hodnot, mimo jiné například péčí o svůj vzhled a čistotu.

Kompetence komunikativní

Ve výtvarných činnostech seznamujeme žáky s užíváním jazyka umění jako zvláštního prostředku lidské komunikace.

Užíváním prvků projektového vyučování přispíváme k účelné komunikaci žáků: formulaci pocitů a myšlenek k průběhu i hodnocení činnosti.

Návštěvou různých kulturních zařízení rozvíjíme schopnost žáků orientovat se v mediálních sděleních, pěstujeme také základy jejich společenského chování.

Kompetence pracovní

Během tvůrčích činností se snažíme dětem vštěpovat potřebné znalosti o vlastnostech používaných materiálů či předmětů. Posilujeme jejich správné pracovní návyky a vedeme je k účelnému užívání pracovních nástrojů i uspořádání pracovního místa.

Kompetence k řešení problémů

V rámci výtvarných činností dáváme žákům prostor pro samostatné rozhodování. Volí si z několika výrazových prostředků, je jim dána příležitost interpretovat hudební či výtvarný úkol podle svého individuálního zaměření.

Případné neúspěchy kompenzujeme radostí z tvůrčí činnosti a tolerancí k individuálnímu vyjádření.

Kompetence k učení

V hodinách uměleckých činností vedeme žáky k učení prostřednictvím vlastní tvorby.

Důsledným užíváním odborné terminologie, znaků a symbolů ve spojení s praktickou činností upevňujeme u žáků jejich znalost.

Učíme je využívat odbornou literaturu, hledat a zpracovávat informace na PC.

Tvořivým přístupem k práci, návštěvami kulturních zařízení, besedami o umění a hodnocením vlastních uměleckých činností přispíváme k rozvoji estetického cítění žáků.

Složitějšími uměleckými úkoly rozvíjíme logické myšlení.

Kosmická výchova	I. stupeň
Mezipředmětové vztahy	- Český jazyk a literatura - Matematika - Cizí jazyk
Výchovně vzdělávací strategie	- Kompetence k učení - Kompetence k řešení problémů - Kompetence komunikativní - Kompetence sociální a personální - Kompetence občanské - Kompetence pracovní

Učivo	ŠVP výstupy I. stupeň
OBLAST ČLOVĚK A JEHO SVĚT	
1. velký příběh: POČÁTEK VESMÍRU A ZEMĚ <u>vznik vesmíru</u> , skupenství látek, vesmírné objekty <u>sluneční soustava</u> , Slunce vznik <u>Země</u> – její složení a vývoj gravitace, magnetismus den, noc, střídání ročních období, Měsíc a jeho význam objevování a výzkum vesmíru <u>látky a jejich vlastnosti</u> <u>podmínky vzniku života</u> , neživá příroda	- pracuje s časovými údaji a časovou přímkou - rozlišuje minulost, přítomnost a budoucnost - uvědomuje si propojenost všeho ve vesmíru - vysvětlí pojmy hvězda, souhvězdí, galaxie, Mléčná dráha, sluneční soustava, planeta, kometa, meteorit, - vysvětlí pojmy přirozená a umělá družice, sonda - popíše získávání poznatků o vesmíru a důležité mezníky, zajímá se o současný výzkum vzdáleného vesmíru - pojmenuje a vysvětlí fáze Měsíce, jeho vlastnosti a vliv na Zemi - na základě poznatků o Zemi a Slunci vysvětlí střídání ročních období a dne a noci

<u>voda</u> - pohyb kontinentů, formy vody a pevniny, život v oceánech, život ve sladkovodních ekosystémech, koloběh vody, fyzikální vlastnosti vody, skupenství, čištění odpadních vod, ekologie, ochrana vody, voda v našem okolí, voda jako nebezpečný živel, <u>vzduch</u> - atmosféra a její vrstvy, složení vzduchu, dýchání – rostliny x živočichové, vlastnosti vzduchu, proudění energie, vzduch jako prostředí ptáků, létání – technika, čím lidé znečišťují vzduch, využití – větrné elektrárny, <u>světlo a teplo</u> - Slunce jako zdroj, pohyb Země a jeho důsledky, podnebné pásy, sluneční energie, přeměna energie v přírodě <u>půda</u> - složení Země, složení půdy, typy, úrodnost, růst a pěstování rostlin, půda jako prostředí některých živočichů, znečišťování, třídění odpadů, horniny a nerosty <u>kontinenty</u> – posuny kontinentů, tvoření pohoří, údolí, eroze globus, rovník, poledník, rovnoběžka, časová pásma, polokoule <u>rozmanitost životních podmínek na Zemi</u> - podnebná pásma počasí a podnebí tvary zemského povrchu	- pozoruje, popíše a porovná proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích - vyjmenuje roční období, měsíce v roce, dny v týdnu, zná hodiny - charakterizuje jednotlivá roční období, přiřadí k nim měsíce a časově zařadí svátky - vysvětlí magnetismu - vysvětlí význam slunečního záření pro život na Zemi - popíše složení atmosféry, její vlastnosti a význam pro život na Zemi - vysvětlí pojem ozonová vrstva, zná její význam, co ji narušuje, jak se chráníme - popíše vlastnosti a význam vody pro život na Zemi, - popíše koloběh vody v přírodě - rozlišuje pojmy nerost (minerál), hornina, drahokam, polodrahokam, jejich využití - vysvětlí vznik půdy, její složení, vlastnosti a význam, porovná úrodnost různých typů půd - vysvětlí pojmy zvětrávání, humus, kompost, uvede příklady znehodnocení půdy - popíše koloběh látek mezi půdou a organismy - uvědomuje si nutnost ochrany životního prostředí (vody, vzduchu, půdy) a uvede příklady, jak může sám přispět - provede jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu - provádí jednoduché pokusy se známými látkami (například skupenství vody), určuje jejich společné vlastnosti a rozdíly, změny - změří základní veličiny pomocí nástrojů a přístrojů, převádí jednotky - uvědomuje si a oceňuje rozmanitost životních podmínek na Zemi, vysvětlí jejich příčiny v souvislosti s polohou na Zemi - vysvětlí pojmy počasí a podnebí
--	---

	- popíše životní podmínky v jednotlivých podnebných pásmech, uvede příklady živočichů a rostlin a odlišnosti ve způsobu života lidí (oděvy, obydlí, strava,...) - vysvětlí pojmy poušť, prales, polární oblast, tropy, tundra, tajga, step - popíše rozdíly životních podmínek v horách a v nížinách - charakterizuje základní tvary zemského povrchu (rovina, pahorkatina, vrchovina, hornatina, úpatí, svah, vrchol, hřbet, hřeben, údolí, pánev)
3. velký příběh: VZNIK ŽIVOTA NA ZEMI <u>vznik a vývoj života na Zemi</u>, časová přímka podnebí a podmínky pro život ekosystémy, zásahy člověka <u>společenstva</u> – potoky a rybníky, les, pole a louky, zahrady a sady <u>rostliny</u> – podmínky života (pokusy) rozdělení (bylina, keř, strom, ostatní), rostlinná patra, rostlinná společenství, části těla, rozmnožování (využití při pěstitelských pracích), klíčení, využití, léčivé rostliny, jedovaté rostliny, plevele okrasné a užitkové rostliny, ochrana <u>živočichové</u> – podmínky k životu, rozdělení (obratlovci x bezobratlí, masožraví x býložraví x všežraví, divocí x domácí, podle podnebných pásů nebo prostředí – voda, vzduch, souš,...), charakteristika jednotlivých skupin, stavba těla, rozmnožování (zvířecí rodiny), výživa, potravní řetězce (predátoři, dravci), možná nebezpečí, ochrana	- pracuje s časovými údaji a časovou přímkou - ví, jakým způsobem získávají organismy energii a živiny, popíše jejich životní potřeby a projevy, průběh a způsob života - zdůvodní základní význam chráněných území, rostlin a živočichů, zoologických a botanických zahrad, pojmenuje chráněné rostliny a živočichy - provádí pozorování přírody, zaznamenává a vyhodnotí výsledky pozorování - provádí jednoduché pěstitelské činnosti, pečuje o nenáročné rostliny - uvědomuje si propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody - chápe význam zelených rostlin pro Zemi - zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách, uvede příklady výskytu organismů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy a nachází shody a rozdíly mezi nimi a v přizpůsobení různých organismů prostředí - vysvětlí, co nejvíce znečišťuje nebo škodí danému společenstvu a jak je můžeme chránit, způsoby boje proti škůdcům - pojmenuje, jaká rizika přináší jednotlivá společenstva pro člověka, a jak se chráníme - vysvětlí pojmy ekosystém, společenstvo - porovnává na základě pozorování základní projevy života konkrétních organismů - prakticky třídí známé organismy do základních skupin, používá k tomu i jednoduché klíče a atlasy či příručky

	- popíše základní části těla rostlin - orientuje se v třídění rostlin - pojmenuje známé druhy zeleniny, třídí zeleninu - pojmenuje známé druhy ovoce, třídí podle plodů - pozná běžné listnaté a jehličnaté stromy, popíše rozdíly, poznávací znaky - zná pojmy obilniny, obilky, žně, stéblo, klas, sláma - pozná rostliny - pozná jedovaté plody a ví, že je nemá sbírat - uvede příklady léčivých rostlin, - popíše stavbu hub a způsob rozmnožování - zná zásady pro sběr hub - pozná běžné druhy hub, určí jedovaté - popíše stavbu těla známých živočichů, způsob obživy, vlastnosti, možná nebezpečí (pokousání, úrazy, nemoci) - pozná u nás běžně žijící živočichy - pojmenuje samce, samici a mládě - rozlišuje živočichy domácí a volně žijící - vysvětlí, proč někteří ptáci na zimu odlétají a jiní zůstávají u nás - uvede příklady, jak můžeme přezimujícím ptákům a jiným živočichům v zimě pomoci - zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo naopak poškozovat, uvede příklady nevhodných zásahů člověka do ekosystémů
3. velký příběh O PŘÍCHODU LIDÍ hominidé, homo, příchod člověka, vývoj schopností a myšlení, dorozumívání jak vypadal a žil pravěký lovec, nástroje, zbraně, používání ohně, oděvy, obydlí, <u>potrava</u> a příprava jídla, zdravá výživa	- popíše a vysvětlí základní části lidského těla - rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před i po narození - využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav a podpoře vlastního zdravého způsobu života

<u>lidské tělo</u> soustavy, orgány, kosti, zázrak narození, jedinečnost a originalita každé lidské bytosti smysly hygiena a návyky, zdravý životní styl, režim dne, nemoci vliv životního prostředí na člověka, stres <u>základy první pomoci</u> – prevence, tísňová volání, ošetření drobných poranění <u>umění a kultura</u> <u>civilizace</u>, průmysl, hospodaření vyprávění o cizích zemích a kontinentech <u>Evropa</u> <u>Česká republika</u> – součást Evropy, kraje ČR a základní poznatky o nich, hlavní symboly, Praha jako hlavní město geografie ČR, hory, nížiny, vodstvo, lesy, rostliny, živočichové, krajina, přírodní podmínky, zemědělství, průmysl <u>Prachovice a okolí</u> – přírodní a kulturní památky, významné budovy, významní rodáci <u>Domov, rodina</u>, kde bydlím, adresa, denní režim, volný čas, rodinní příslušníci povolání, profese <u>Ochrana lidstva</u> – katastrofy (přírodní, průmyslové, způsobené lidmi), nemoci	- uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou, pečuje o chrup - zná zásady zdravé životosprávy, sestaví vhodný jídelníček - chápe zdravotní rizika tabáku, alkoholu a drog, umí odmítnout jejich nabídku - zná názvy, příznaky a prevenci běžných onemocnění - v mezích svých možností umí poskytnout první pomoc - dodržuje základní hygienické návyky - rozlišuje aktivity, které mohou prostředí či člověku prospívat či škodit - rozpozná jednání a chování, které nelze tolerovat a které porušuje základní lidská práva nebo demokratické principy - na příkladech porovnává životní podmínky a způsob života v současnosti a v minulosti a na různých místech naší planety - uvědomuje si jedinečnosti a různorodosti lidské rasy, mnohotvárnost národů a jejich zvláštnosti a zajímavosti - respektuje přirozené odlišnosti spolužáků, jejich přednosti i slabé stránky - na mapě světa určí světadíly a oceány - ukáže na mapě nejdůležitější státy, pohoří, řeky a města Evropy - na slepé mapě určí sousední státy a jejich hlavní města - zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu u nás a v zahraničí - rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam - vyhledává typické regionální zvláštnosti živé a neživé přírody, osídlení, hospodářství a kultury, posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického - pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí - rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitosti - určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu, začlení svou obec (město) do příslušného kraje ČR
--	--

	- pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významná místa a budovy, významné události regionu, interpretuje některé pověsti spjaté s místem, v němž žijeme - rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi - chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná, nesděljuje důvěrné informace, upozorní na podezřelou osobu, v případě potřeby požádá o pomoc - chápe nebezpečí při manipulaci s elektrickými spotřebiči a neznámými předměty (injekční jehla) - uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích - umí přivolat pomoc - uposlechne pokynů učitele při nácviu situací hromadného ohrožení
4. velký příběh O PÍSMU <u>vznik a vývoj písma</u>, různé druhy písma v dnešní době historie – provázanost se vznikem písma, dějiny jako sled časových událostí naše nejstarší minulost v pověstech <u>národní historie</u> od příchodu Slovanů až po sametovou revoluci <u>ochrana lidstva</u> – válečné konflikty v minulosti i v současném světě <u>mapa</u> – mapa jako forma záznamu a předávání informací, orientace na mapě, světové strany, měřítko, mapové značky, od kontinentů k mojí adrese <u>dopravní výchova</u>	- orientuje se v nejdůležitějších časových souvislostech naší historie - objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů - zná naše nejstarší pověsti - rozlišuje osobnosti z našich starších dějin - rozlišuje mezi náčrty, plány a základními typy map, vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a světa - na mapě i v krajině ukáže hlavní zeměpisné dominanty, vodní toky a plochy, silnice, železniční trať, les, uvede jejich názvy - určí světové strany pomocí kompasu/buzoly i podle mapy, orientuje se podle nich a dodržuje zásady bezpečného pohybu a pobytu v přírodě - určí a popíše polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu - vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí - uplatňuje základní pravidla účastníků silničního provozu, ohleduplně používá chodník, i krajnici, bezpečně přechází vozovku, železniční přejezd

	- pojmenuje a vysvětlí základní dopravní značky a předpisy - pojmenuje různé dopravní prostředky, zná pravidla bezpečného a slušného chování - rozpozná bezpečná místa pro hry
5.velký příběh O ČÍSLECH obchod, peníze, řemesla, povolání <u>člověk a technika</u> rozvoj vědy a techniky objevy a vynálezy síla, její měření a jednotky <u>využití energie člověkem</u> – energie světelná, tepelná, chemická, pohybová a elektrická, elektrárny, elektrické přístroje úrazy elektrickým proudem	- rozlišuje základní formy vlastnictví, používá peníze v běžných situacích - odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností - popíše měření síly a uvede jednotky - vysvětlí princip a možnosti využití jednoduchých strojů - popíše výrobu železa, skla, cukru, papíru - vysvětlí proces přeměny energie v přírodě a pojmy energie světelná, tepelná, chemická, pohybová a elektrická - popíše různé způsoby využití energie člověkem - popíše princip a význam parního stroje - vysvětlí hlavní rozdíly mezi jednotlivými druhy elektráren a jejich vliv na životní prostředí - uvede příklady elektrospotřebičů - vysvětlí nebezpečí při kontaktu s elektrickým proudem, zná bezpečnostní pravidla a zásady první pomoci při úrazu elektrickým proudem
OBLAST ČLOVĚK A ZDRAVÍ	

Činnosti ovlivňující zdraví význam pohybu pro zdraví zdravý životní styl pohybový režim žáků, délka, intenzita rozvoj zdatnosti, různých forem vytrvalosti, síly, pohyblivosti, koordinace pohybu příprava organismu na zátěž uklidnění po zátěži napínací a protahovací cvičení zdravotně zaměřené činnosti (správné držení těla, zvedání zátěže, průpravná, kompenzační, relaxační a jiná zdravotně zaměřená cvičení a jejich praktické využití) bezpečnost a hygiena při sportu hygiena pohybových činností a prostředí vhodné oblečení a obutí bezpečnost v šatnách a umývárkách bezpečnost cvičebního prostoru bezpečná příprava a ukládání nářadí a náčiní bezpečný pohyb a chování i v méně známých prostorech (bazén,...) poskytnutí první pomoci Činnosti podporující pohybové učení komunikace v tělesné výchově základní názvosloví a pojmy osvojovaných činností, smluvené povely a signály organizace při tělesné výchově základní organizace prostoru a činností zásady jednání a chování fair play, olympijské ideály a symboly Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností pohybové hry s různým zaměřením (míčové, kontaktní, psychomotorické,...) včetně netradičních, základní pravidla a pojmy související s hrami a používaným náčiním rytmické a kondiční formy cvičení pro děti	- chápe význam pohybu pro své zdraví - projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení úrovně své zdatnosti - zvládá základní pohybovou přípravu organismu před pohybovou aktivitou - je schopen uklidnit organismus po ukončení činnosti, protáhnout se - je seznámen se zásadami pohybové hygieny, držení těla a správného sezení a dýchání, chápe jejich význam a dle svých možností je uplatňuje - uplatňuje hlavní zásady hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech ve známých prostorách školy i mimo ni - dbá pokynů vyučujícího, reaguje na základní pokyny, signály a gesta - uvádí příklady nevhodných činností ohrožujících jeho zdraví - adekvátně reaguje v situaci úrazu, ošetří drobná poranění, přivolá pomoc - reaguje na základní pokyny, povely, signály a gesta - zná a používá názvy základních cvičebních poloh - zná názvy používaného nářadí a náčiní - pojmenuje možná rizika při tělesné výchově plynoucí z organizace prostoru - jedná v duchu fair play - dodržuje pravidla her a činností - chová se ohleduplně a s respektem ke spolužákům - snaží se ostatním pomáhat, povzbuzovat je - zapojuje se do pohybových her - spojuje pravidelnou každodenní pohybovou činnost se zdravím a využívá nabízené příležitosti
--	---

kondiční cvičení s hudbou, rytmickým doprovodem jednoduché tance pohybová tvořivost základy atletiky startovní povely a signály, běžecká abeceda, běh, skok, hod, sportovní hry pravidla, průpravné hry, držení míče (pálky, či jiného herního náčiní) jednoruč, obouruč, manipulace s míčem, přihrávky nohou, rukou, odpovídající názvosloví, spolupráce, fair play, utkání podle zjednodušených pravidel turistika a pobyt v přírodě přesun do terénu a chování v dopravních prostředcích, pohyb v terénu, chůze a běh po vyznačené trase, táboření, chování v přírodě, ochrana přírody, zásady bezpečnosti a hygieny při turistice a pobytu v přírodě, první pomoc plavání hygiena plavání, adaptace na vodní prostředí, základní plavecké dovednosti, v souladu s individuálními předpoklady vybraná plavecká technika, prvky sebezáchrany, zásady bezpečnosti při plavání a při pobytu v areálu bazénu i venku	- zvládá pohybové dovednosti v souladu s individuálními předpoklady (kotoul, prosté skoky snožmo, gymnastický odraz, odraz z můstku, roznožka, chůze po kladině, stoj na rukou s dopomocí, šplh) - podle svých předpokladů zlepšuje úroveň výkonů v běžecké vytrvalosti, rychlosti, odrazové schopnosti, hodu míčem - zvládá techniku házení a chytání míče (jiného náčiní) odpovídající velikosti a hmotnosti - spolupracuje při týmových hrách - dodržuje zásady fair play chování - respektuje a povzbuzuje spolužáky - zná daná pravidla her - pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje - vytváří varianty osvojených her - zvládá techniku chůze v terénu i se zátěží - pohybuje se v přírodě podle turistických nebo předem smluvených značek - chápe nebezpečí osamocení pohybu v krajině – srázy, vodní toky a plochy, rozsáhlost lesů, proměnlivost počasí,... - adekvátně reaguje v situaci úrazu, ošetří drobná poranění, přivolá pomoc - rozezná základní plavecké způsoby ve vodě - dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti při plavání - zvládá vybranou plaveckou techniku (v souladu s individuálními předpoklady) - pojmenuje rizika při koupání v přírodě
---	--

OBLAST ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE	
PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM	
práce s drobným materiálem vlastnosti materiálu (přírodniny, modelovací hmota, papír a karton, textil, drát, fólie aj.) pracovní pomůcky a nástroje – jejich funkce a využití, jednoduché pracovní postupy, organizace práce lidové zvyky, tradice, řemesla	- vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů, využívá prvky lidových tradic - pracuje podle předlohy, slovního návodu - vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představivosti různé výrobky z daného materiálu - volí vhodné pomůcky, nástroje a náčiní - dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, udržuje pořádek - umí poskytnout první pomoc při úrazu
KONSTRUKTIVNÍ ČINNOSTI	
konstrukční činnosti práce se stavebnicemi (plošné, prostorové, konstrukční), montáž a demontáž modelů, práce s návodem, předlohou a jednoduchým náčrtem	- provádí jednoduchou montáž a demontáž - udržuje pořádek na pracovním místě, dodržuje pravidla bezpečnosti a hygieny - pracuje podle návodu, samostatně vytváří modely ze stavebnic podle předlohy - volí vhodné pomůcky, nástroje a náčiní
PĚSTITELSKÉ PRÁCE	
pěstitelské práce základní podmínky pro pěstování rostlin a jejich ověřování, půda a její zpracování, výživa rostlin, pěstování rostlin ze semínek, pěstování a péče o pokojové rostliny, bylinky, zeleninu,...rostliny jedovaté, rostliny jako drogy, alergie, poznávání rostlin, semen, plodů, rozlišování rostlin podle užití, pěstitelské pomůcky, nástroje a náčiní	- pozoruje přírodu, zaznamenává pozorované a hodnotí výsledky pozorování - pěstuje rostliny ze semínek i sazeniček, pečuje o ně podle daných zásad - vybírá si vhodné pěstitelské pomůcky, nástroje a náčiní dle druhu činnosti - samostatně provádí pěstitelské pokusy a pozorování - dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, umí poskytnout první pomoc
PŘÍPRAVA POKRMŮ	

příprava pokrmů - základní vybavení kuchyně, výběr, nákup a skladování potravin, příprava jednoduchých pokrmů a nápojů, jednoduchá úprava stolu, pravidla správného stolování, příprava a úklid pracovního místa, technika v kuchyni – rizika	- orientuje se v základním vybavení kuchyně a jak ho bezpečně používat - udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, umí poskytnout první pomoc - připraví tabuli pro jednoduché stolování - připraví samostatně jednoduchý pokrm - dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování
OBLAST UMĚNÍ A KULTURA	
OBOR HUDEBNÍ VÝCHOVA	
Vokální činnosti pěvecký a mluvní projev, pěvecké dovednosti (dýchání, výslovnost, nasazení a tvorba tónu, dynamicky odlišený zpěv), hlasová hygiena, rozšiřování hlasového rozsahu, prodleva, kánon, dvojhlas a vícehlas realizace písní ve 2/4, 3/4 a 4/4 taktu hudební hry (ozvěna, otázka – odpověď,...) záznam vokální hudby – zachycení jednoduché melodie pomocí jednoduchého grafického vyjádření Instrumentální činnosti reprodukce motivů pomocí jednoduchých hudebních nástrojů z Orffova instrumentáře, zobcových fléten či piana hudební doprovod hra „na tělo“, hudební improvizace rytmus a rytmická cvičení hudebně pohybové činnosti, taneční hry se zpěvem, jednoduché lidové tance taktování (dvoudobý, třídobý, čtyřdobý) pohybové vyjádření hudby a reakce na změny v proudu hudby, pantomima a pohybová improvizace, využití tanečních kroků	- využívá správné pěvecké návyky - dle individuálních dispozic zpívá čistě a rytmicky správně v durové i v mollové tónině - chápe rozdíl mezi 2/4, 3/4, 4/4 taktem - rozlišuje základní vlastnosti tónů - orientuje se v zápisu jednoduché písně či skladby (notová osnova, houslový klíč, nota, pomlka, takt, stupnice C dur) - na základě individuálních schopností využívá jednoduché hudební nástroje - rozlišuje nástroje dechové, smyčcové - taktuje v dvoudobém i třídobém taktu - vnímá změny rytmu a tempa - ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, využívá pohybové improvizace, reaguje na změnu - zná lidové tance (polka, valčík) a jejich základní kroky - rytmitizuje jednoduché texty

Hudebně pohybové činnosti Taktování Pohybové vyjádření hudby Orientace v prostoru Poslechové činnosti Kvalita tónů: délka, síla, barva, výška Hudba vokální, vokálně instrumentální Hudební styly – hudba pochodová, taneční, ukolébavka Hudební formy	- vyjadřuje hudbu pomocí pohybu - rozliší rytmus polky a valčíku - rozezná některé hudební druhy a žánry - poslechem rozezná některé hudební nástroje - odliší hudbu vokální a vokálně instrumentální
OBOR VÝTVARNÁ VÝCHOVA	
ROZVÍJENÍ SMYSLOVÉ CITLIVOSTI - Linie, tvary, objemy, textury, světlostní a barevné kvality – jejich jednoduché vztahy, uspořádání a proměny v ploše, objemu a prostoru, kontrast, rytmus, struktura, podobnost - Uspořádání objektů do celků v ploše, objemu, prostoru, časovém průběhu – vyjádření vztahů, pohybu, proměn uvnitř a mezi objekty - Reflexe a vztahy zrakového vnímání k vnímání, uvědomění a uplatnění mimovizuálních podnětů při vlastní tvorbě, reflexe ostatních uměleckých druhů (hudebních, dramatických) - Smyslové účinky vizuálně obrazového vyjádření – umělecká výtvarná tvorba, fotografie, film, tisk, televize, reklama	Pojmenovává s pomocí učitele prvky vizuálně obrazného vyjádření při vlastních tvůrčích činnostech, porovnává na základě vztahů Nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě smyslového vnímání, uplatňuje je v plošné, objemové i prostorové tvorbě Porovnává různé interpretace vizuálně obrazných vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace Užívá a kombinuje prvky vizuálně obrazného vyjádření ve vztahu k celku

UPLATŇOVÁNÍ SUBJEKTIVITY - Hledání, výběr a uplatňování různých prostředků pro vyjádření emocí, pocitů, nálad, fantazie, představ a osobních zkušeností - typy vizuálně obrazných vyjádření (hračky, objekty, ilustrace textů atd.) rozlišení, výběr a uplatnění pro své tvůrčí záměry - Přístupy k vizuálně obrazným vyjádřením z hlediska jejich vnímání a jejich motivace OVĚŘOVÁNÍ KOMUNIKAČNÍCH ÚČINKŮ Utváření a zdůvodnění osobního postoje v komunikaci Odlišné interpretace vizuálně obrazných vyjádření v rámci skupin, v nichž se žák pohybuje, jejich porovnávání s vlastní interpretací - Komunikace o obsahu vizuálně obrazných vyjádření, vysvětlování výsledků tvorby podle vlastních schopností a zaměření - Proměny komunikačního obsahu podle závěrů tvorby a proměny obsahu vlastních vizuálně obrazných vyjádření i děl výtvarného umění POUŽÍVANÉ TECHNIKY Malba, hra s barvou, emocionální malba, míchání barev Kresba, výrazové vlastnosti linie, kompozice v ploše, kresba různým materiálem, kresba podle skutečnosti, kresba v plenéru Grafické techniky – tisk z koláže, ze šablon, otisk, Techniky plastického vyjádření – modelování z papíru, hlíny, Koláž, frotáž Návštěvy výstav a galerií	- osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření, pozorně vnímá sám sebe, svobodně volí a kombinuje prostředky pro vlastní vyjádření, rozlišuje typy vizuálně obrazných vyjádření a přístupy k nim - při tvorbě projevu vlastní životní zkušenosti mající komunikační účinky pro nejbližší sociální vztahy - porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření - nalézá a do komunikace v sociálních vztazích zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, upravil nebo vybral - prohloubí a zdokonalí si techniky z 1. trojročí, zvládne malbu stěrkou, rozlévání barev a kombinaci různých technik Umí barevně vyjádřit své pocity a nálady Prohloubí a zdokonalí si techniky kresby, dokáže kresbou vystihnout tvar, strukturu materiálu, zvládne obtížnější práce s linií, užívá a kombinuje prvky obrazného vyjádření v plošném vyjádření linie, v prostorovém vyjádření a uspořádání prvků - prohloubí si znalosti v získávání citu pro prostorové ztvárňování zkušenosti získané pohybem a hmatem
---	---

Na předmět KOSMICKÁ VÝCHOVA vyučovaný pouze na I. stupni navazují plynule na stupni druhém předměty ČLOVĚK A SPOLEČNOST, ČLOVĚK A PŘÍRODA. Protože chceme zachovat jednotnost a celistvost tak, jak ji nastolila Maria Montessori v Kosmické výchově, snažíme se o maximální obsahové propojení všech těchto předmětů.

Významnou vzdělávací strategií v tomto předmětu je projektová výuka. Při práci na projektech spolu mohou kooperovat žáci 4.- 6. ročníku (2.dvojročí a spolupracující 6. ročník) a žáci 7. – 9. ročníku (3. trojročí), pokud se výstupy z daného projektu (témata projektu, úkoly, prezentace apod.) týkají výstupů RVP/ ŠVP předmětů všech tří ročníků daného trojročí.

VII Člověk a příroda

VII.1 Obor Fyzika

Vyučovací předmět PŘÍRODNÍ VĚDY, obor FYZIKA zasahuje do vzdělávací oblasti ČLOVĚK A PŘÍRODA. Svým charakterem umožňuje žákům hlouběji porozumět zákonitostem přírodních jevů, a tím si uvědomovat i užitečnost přírodovědných poznatků a jejich aplikací v praktickém životě. Obor FYZIKA pomáhá žákům k porozumění nad zákony přírody. Snaží se ukazovat využití těchto zákonů v praktickém životě.

Obor Fyzika je tvořen následujícími tematickými celky:

- Látky a tělesa
- Elektromagnetické a světelné děje
- Energie
- Mechanické vlastnosti tekutin
- Pohyb těles síly
- Vesmír
- Zvukové děje

Vyučovaný obor FYZIKA rovněž integruje následující průřezová témata a jejich tematické okruhy:

Environmentální výchova

- Lidské aktivity a problémy životního prostředí
- Základní podmínky života

Osobnostní výchova

- Osobnostní rozvoj – rozvoj schopností poznání

Vyučovací předmět ČLOVĚK A PŘÍRODA, obor FYZIKA je vyučována na druhém stupni. V 6., 7. a 8. ročníku je časová dotace 1 hodina týdně a v 9. ročníku jsou to 2. hodiny týdně. Jeho celková dotace tedy činí 5 hodin.

FYZIKA je vyučována formou výukových bloků, které jsou doplněny o experimenty. Experimenty, které z hlediska bezpečnosti práce a příslušných právních norem nemohou provádět žáci přímo, provádí vyučující demonstrační metodou, ostatní v závislosti na možnostech a vybavení laboratoře provádějí přímo žáci. Z experimentů si žáci dokazují již poznané teoretické znalosti a také z nich vyvozují obecné závěry (metoda aktivní konstrukce poznatku). Výuka je zaměřena na fyzikální zákony a děje, se kterými se běžně žáci setkávají.

Žáci jsou při získávání nezbytných teoretických informací vedeni k samostatnosti a využívání moderních informačních a komunikačních technologií.

Výuka předmětu probíhá ve třídě, v odborné učebně fyziky, vyžadují-li to okolnosti pak v odborné učebně informatiky.

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence občanské

Poznáním základních fyzikálních zákonů, dochází k vytváření pozitivního postoje k okolnímu světu. Uvědomění toho, že člověk je součástí světa vede k úctě všeho živého i neživého na Zemi.

Prohlubováním znalostí a samostatným získáváním informací v oblasti ekologie, paliva, získávání energie a ochrany životního prostředí vedeme žáky k utváření pozitivního postoje k okolnímu světu a úctě k životnímu prostředí.

S využitím mezipředmětových vztahů z oblasti zeměpisu a přírodopisu metodou vytváření prezentací k ekologickým globálním a lokálním problémům upevňujeme ekologické myšlení, kladný vztah k životnímu prostředí a základní znalosti globálních problémů lidstva.

V průběhu výuky se upozorňuje také na vliv vzdělání na kulturu života jako životního stylu. Součástí moderní kulturní společnosti jsou lidé vzdělaní, mimo jiné také v oblastech vědy.

Kompetence sociální a personální

Při skupinové práci pod vedením vyučujícího, učíme žáky spolupráci v kolektivu.

Dodržování zásad bezpečnosti práce a praktické ukázky první pomoci při zasažení nebezpečnými nebo zdraví škodlivými látkami vedou žáky k zodpovědnosti za své zdraví a život.

Kompetence komunikativní

Při práci ve skupinkách žáci uskutečňují diskuzi nad řešením problému, pracují na projektech, což je nutí komunikovat, vhodným způsobem prezentovat svůj názor i výsledky své práce.

Využitím informačních a komunikačních technologií rozvíjíme v žácích schopnost vhodně a efektivně prezentovat výsledky své práce.

Využitím základní odborné slovní zásoby v anglickém jazyce se prohlubuje znalost a využití anglického jazyka v praktickém životě.

Kompetence pracovní

Pomocí práce na experimentech utužujeme v žácích pracovní návyky a rozvíjíme vnímání potřeby dodržování pravidel a kázně zejména v místech, kde je zvýšené riziko úrazu, jakým je odborná učebna fyziky.

Diskusí nad obnovitelností zdrojů surovin a energií vychováváme žáky k šetrnosti při hospodaření s přírodními zdroji.

Při nepochopení daného učiva či pokusu, jsou žáci vedeni k požádání o pomoc. Tato pomoc bývá řešena tak, že žáci, kteří rozumí problému, mohou pomoc poskytnout a nepochopenou látku povysvětlit.

Kompetence k řešení problémů

Uplatňováním deduktivní metody aktivní konstrukce poznatku vedeme žáky ke správnému pochopení problémů a hledání jejich efektivních řešení.

Se žáky pracujeme skupinově i samostatně na krátkodobých nebo dlouhodobých tematických projektech. Vedeme žáky ke správné prezentaci projektů.

S žáky konzultujeme možnost volby, jak při výběru tématu, tak při výběru vlastního kreativního způsobu zpracování výsledných prací. Žáci mají možnost si zvolit způsob prezentace své práce.

Kompetence k učení

Při vyhledávání nezbytných teoretických informací vedeme žáky k samostatnosti a tím rozvíjíme jejich schopnost vstřebávat potřebné informace a zvažovat jejich důležitost a učíme je pracovat s odbornou literaturou.

Při práci s informacemi vedeme žáky ke správnému užívání odborných termínů.

Uplatněním deduktivních metod rozvíjíme logické myšlení žáků a jejich schopnost použít nabyté znalosti a dovednosti v praxi.

Při výuce fyziky využíváme moderní technologie.

Fyzika	2.dvojoří – spolupracující 6. ročník
Mezipředmětové vztahy	- Člověk a příroda obor chemie - Matematika
Výchovně vzdělávací strategie	- Kompetence k učení - Kompetence k řešení problémů - Kompetence komunikativní - Kompetence sociální a personální - Kompetence občanské - Kompetence pracovní

Učivo	ŠVP výstupy 2.dvojoří, spolupracující 6. ročník
LÁTKY A TĚLESA	
Souvislost skupenství látek s jejich částicovou stavbou; difúze	- uvede konkrétní příklady jevů dokazujících, že se částice látek neustále pohybují a vzájemně na sebe působí a navrhne realizaci jednoduchého experimentu - aplikuje vědomosti o částicové stavbě látek - vysvětlí, jak se změní délka či objem tělesa při dané změně jeho teploty
Závislost délky a objemu tělesa na teplotě	
FYZIKÁLNÍ VELIČINY	
Délka, objem, hmotnost, teplota a její změna, čas, hustota	- pojmenovává a rozlišuje fyzikální veličiny, ovládá jejich měření a vyhodnocuje výsledky - využívá s porozuměním vztah mezi hustotou, hmotností a objemem při řešení praktických úloh - změří vhodně zvolenými měřidly některé důležité fyzikální veličiny charakterizující látky a tělesa
Mezinárodní soustava jednotek SI	
VZÁJEMNÉ PŮSOBNÍ TĚLES. SÍLA A JEJÍ ÚČINKY	
Síla působící na těleso	- změří velikost působící síly

GRAVITAČNÍ SÍLA A GRAVITAČNÍ POLE	
Gravitační pole a gravitační síla	- využívá s porozuměním vztah mezi gravitační silou a hmotností tělesa
MAGNETICKÉ A ELEKTRICKÉ VLASTNOSTI LÁTEK	
Magnetické a elektrické vlastnosti látek	- experimentem prokáže přitahování a odpuzování zelektrizovaných těles a jev vysvětlí - určí póly tyčového magnetu - znázorní pomocí indukčních čar magnetické pole - popíše magnetické pole Země

Fyzika	3.trojročí 7., 8., 9.ročník
Mezipředmětové vztahy	- Člověk a příroda - o Chemie - Matematika
Výchovně vzdělávací strategie	- Kompetence k učení - Kompetence k řešení problémů - Kompetence komunikativní - Kompetence sociální a personální - Kompetence občanské - Kompetence pracovní

Učivo	ŠVP výstupy 3. trojročí 7., 8., 9. ročník
LÁTKY A TĚLESA	
Látky a tělesa - měřené veličiny – délka, objem, hmotnost, teplota a její změna, čas - skupenství látek – souvislost skupenství látek s jejich částicovou stavbou; difuze	- - změní vhodně zvolenými měřidly některé důležité fyzikální veličiny charakterizující látky a tělesa - uvede konkrétní příklady jevů dokazujících, že se částice látek neustále pohybují a vzájemně na sebe působí - předpoví, jak se změní délka či objem tělesa při dané změně jeho teploty - využívá s porozuměním vztah mezi hustotou, hmotností a objemem při řešení praktických problémů
POHYB TĚLES, SÍLY	
Pohyb těles, síly • pohyby těles – pohyb rovnoměrný a nerovnoměrný; pohyb přímočarý a křivočarý • gravitační pole a gravitační síla – přímá úměrnost mezi gravitační silou a hmotností tělesa • tlaková síla a tlak – vztah mezi tlakovou silou, tlakem a obsahem plochy, na niž síla působí • třecí síla – smykové tření, ovlivňování velikosti třecí síly v praxi • výslednice dvou sil stejných a opačných směrů • Newtonovy zákony – první, druhý (kvalitativně), třetí rovnováha na páce a pevné kladce	- rozhodne, jaký druh pohybu těleso koná vzhledem k jinému tělesu - využívá s porozuměním při řešení problémů a úloh vztah mezi rychlostí, dráhou a časem u rovnoměrného pohybu těles - změní velikost působící síly - určí v konkrétní jednoduché situaci druhy sil působících na těleso, jejich velikosti, směry a výslednici - využívá Newtonovy zákony pro objasňování či předvídání změn pohybu těles při působení stálé výsledné síly v jednoduchých situacích - aplikuje poznatky o otáčivých účincích síly při řešení praktických problémů
MECHANICKÉ VLASTNOSTI TEKUTIN	
Mechanické vlastnosti tekutin • Pascalův zákon – hydraulická zařízení • hydrostatický a atmosférický tlak – souvislost mezi hydrostatickým tlakem, hloubkou a hustotou kapaliny; souvislost atmosférického tlaku s některými procesy v atmosféře Archimédův zákon – vztlaková síla; potápění, vznášení se a plavání těles v klidných tekutinách	- využívá poznatky o zákonitostech tlaku v klidných tekutinách pro řešení konkrétních praktických problémů - předpoví z analýzy sil působících na těleso v klidné tekutině chování tělesa v ní
ENERGIE	

• formy energie – pohybová a polohová energie; vnitřní energie; elektrická energie a výkon; výroba a přenos elektrické energie; jaderná energie, štěpná reakce, jaderný reaktor, jaderná elektrárna; ochrana lidí před radioaktivním zářením • přeměny skupenství – tání a tuhnutí, skupenské teplo tání; vypařování a kapalnění; hlavní faktory ovlivňující vypařování a teplotu varu kapaliny obnovitelné a neobnovitelné zdroje energie	- určí v jednoduchých případech práci vykonanou silou a z ní určí změnu energie tělesa - využívá s porozuměním vztah mezi výkonem, vykonanou prací a časem - využívá poznatky o vzájemných přeměnách různých forem energie a jejich přenosu při řešení konkrétních problémů a úloh - určí v jednoduchých případech teplo přijaté či odevzdané tělesem - zhodnotí výhody a nevýhody využívání různých energetických zdrojů z hlediska vlivu na životní prostředí
ZVUKOVÉ DĚJE	
vlastnosti zvuku – látkové prostředí jako podmínka vzniku šíření zvuku, rychlost šíření zvuku v různých prostředích; odraz zvuku na překážce, ozvěna; pohlcování zvuku; výška zvukového tónu	- rozpozná ve svém okolí zdroje zvuku a kvalitativně analyzuje příhodnost daného prostředí pro šíření zvuku - posoudí možnosti zmenšování vlivu nadměrného hluku na životní prostředí
ELEKTROMAGNETICKÉ A SVĚTELNÉ DĚJE	
Elektromagnetické a světelné děje • elektrický obvod – zdroj napětí, spotřebič, spínač • elektrické a magnetické pole – elektrická a magnetická síla; elektrický náboj; tepelné účinky elektrického proudu; elektrický odpor; stejnosměrný elektromotor; transformátor; bezpečné chování při práci s elektrickými přístroji a zařízeními vlastnosti světla – zdroje světla; rychlost světla ve vakuu a v různých prostředích; stín, zatmění Slunce a Měsíce; zobrazení odrazem na rovinném, dutém a vypuklém zrcadle (kvalitativně); zobrazení lomem tenkou spojkou a rozptylkou (kvalitativně); rozklad bílého světla hranolem	- sestaví správně podle schématu elektrický obvod a analyzuje správně schéma reálného obvodu - rozliší stejnosměrný proud od střídavého a změří elektrický proud a napětí - rozliší vodič, izolant a polovodič na základě analýzy jejich vlastností - využívá Ohmův zákon pro část obvodu při řešení praktických problémů - využívá prakticky poznatky o působení magnetického pole na magnet a cívku s proudem a o vlivu změny magnetického pole v okolí cívky na vznik indukovaného napětí v ní - zapojí správně polovodičovou diodu - využívá zákona o přímočarém šíření světla ve stejnorodém optickém prostředí a zákona odrazu světla při řešení problémů a úloh - rozhodne ze znalosti rychlostí světla ve dvou různých prostředích, zda se světlo bude lámat ke kolmici, či od kolmice, a využívá této skutečnosti při analýze průchodu světla čočkami
VESMÍR	
Vesmír • sluneční soustava – její hlavní složky; měsíční fáze hvězdy – jejich složení	- objasní (kvalitativně) pomocí poznatků o gravitačních silách pohyb planet kolem Slunce a měsíců planet kolem planet - odliší hvězdu od planety na základě jejich vlastností

VII.2 Obor Chemie

Vyučovací předmět ČLOVĚK A PŘÍRODA, obor CHEMIE zasahuje do vzdělávací oblasti ČLOVĚK A PŘÍRODA. Svým charakterem umožňuje žákům porozumět zákonitostem přírodních procesů, se kterými se v každodenním životě přicházejí do styku. Důraz je kladen na aplikaci poznatků a dovedností v běžném životě. Předmět rovněž přináší základní podněty ovlivňování zdraví zejména v oblasti zdravého životního stylu, ekologie a zdravé výživy.

CHEMIE je formálně rozdělena do následujících tematických celků:

- pozorování, pokus a bezpečnost práce
- směsi
- částicové složení látek
- chemické reakce
- anorganické sloučeniny
- organické sloučeniny
- chemie a společnost
- péče o zdraví a zdravá výživa
- osobní bezpečí, ochrana člověka za mimořádných situací

Obor v sobě integruje tyto tematické okruhy průřezových témat:

- **Environmentální výchova**
 - o Lidské aktivity a problémy životního prostředí
 - o Základní podmínky života
 - o Vztah člověka k prostředí
- **Osobnostní výchova**
 - o Osobnostní rozvoj – rozvoj schopností poznání, hodnoty, postoje, praktická etika
- **Mediální výchova**
 - o Fungování a vliv médií ve společnosti

CHEMIE je vyučována pouze na druhém stupni od 6. do 9. ročníku vždy po jedné hodině týdně, jeho celková hodinová dotace tedy činí 4 hodiny.

CHEMIE je vyučována formou výukových bloků, které jsou doplněny o experimenty. Experimenty, které z hlediska bezpečnosti práce a příslušných právních norem nemohou provádět žáci přímo, provádí vyučující demonstrační metodou, ostatní v závislosti na možnostech a vybavení laboratoře provádějí přímo žáci a to v méně početných skupinách. Experimenty žáci využívají k ověření teorií, nebo z experimentů žáci deduktivní metodou vyvozují obecné závěry. Výuka je zaměřena na chemické děje, chemické látky a pracovní metody, se kterými se běžně žáci setkávají. Žáci jsou při získávání nezbytných teoretických

informací vedení k samostatnosti, práci s textem, k tréninku komunikačních schopností a schopností práce ve skupinách, jakož i k využívání moderních informačních a komunikačních technologií.

Výuka předmětu probíhá převážně v odborné učebně chemie a fyziky, která je uzpůsobena tak, že žáci mohou kdykoli ve skupinách nebo jednotlivě provádět experimenty a není již potřeba žádná další speciální laboratoř. Výuka může rovněž probíhat ve třídě nebo v počítačové učebně, vyžadují-li to okolnosti a zpracovávané téma.

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence občanské

Získávání, zpracovávání a prezentace informací z oblasti ekologie, paliv, získávání energie a ochrany životního prostředí vede žáky k utváření pozitivního postoje k okolnímu světu a úctě k životnímu prostředí a k utváření vlastních postojů a názorů.

Kompetence sociální a personální

Prováděním experimentů v malých skupinách pod vedením vyučujícího učíme žáky spolupráci v kolektivu a týmové práci.

Dodržování zásad bezpečnosti práce a vede žáky k zodpovědnosti za své zdraví a život.

Častými úkoly ve skupinách pomáháme žákům poznávat jednotlivé týmové role a utváříme v nich dovednost týmově spolupracovat a řešit problémy.

Kompetence komunikativní

Žáci využívají k výuce rovněž Cloudové úložiště, na kterém mohou pracovat s výukovými materiály, mohou si zkoušet dovednosti formou testů a prostřednictvím tohoto serveru rovněž odevzdávají domácí úkoly a komunikují s vyučujícím, nebo se sebou navzájem. Tyto činnosti vedou nejen k aktivnímu a velmi efektivnímu využívání výpočetní techniky při výuce, ale rovněž k tréninku elektronické komunikace a jejích zásad.

Ústní prezentací výsledků zadaných skupinových nebo samostatných prací vedeme žáky k rozvíjení slovní zásoby a schopnosti vystupovat a vyjadřovat se.

Kompetence pracovní

Pomocí práce na experimentech utužujeme v žácích pracovní návyky a rozvíjíme vnímání potřeby dodržování pravidel a kázně zejména v místech, kde je zvýšené riziko úrazu, jakým je odborná učebna.

Diskusí nad obnovitelností energetických zdrojů a surovin, běžně spotřebovávaných v domácnostech vedeme žáky k šetrnosti při hospodaření s přírodními zdroji

Pravidelné domácí úkoly vedou žáky k zodpovědnosti za svoje vzdělávání a pomáhají utvářet zdravý postoj k povinnostem.

Kompetence k řešení problémů

Uplatňováním deduktivních metod a aktivní konstrukcí poznatků vedeme žáky ke správnému pochopení problémů a ke způsobům hledání jejich efektivních řešení.

Kompetence k učení

Vedeme žáky k časté práci s textem tím, že jim necháváme zpracovat pracovní listy, které je vedou k rozvíjení schopnosti nalézt v textu potřebné informace a stručně je prezentovat.

Drobné domácí úkoly mají za cíl vypěstovat v žácích pravidelnou přípravu do vyučování. Tím, že mají dostatek doplňkových informací na Cloudovém úložišti a tím, že si do vlastních poznámek zapisují jen informace, které považují za důležité jim ovšem ponecháváme i potřebný prostor pro samostatnost a individuální rozvoj (sešit má sloužit jim, ne vyučujícímu).

Při vyhledávání nezbytných teoretických informací rozvíjíme jejich schopnost potřebné informace vyhledat, zvažovat jejich důležitost a zpracovat, a to včetně práce s odbornou literaturou. Při práci s informacemi vedeme žáky ke správnému užívání odborných termínů.

Uplatněním deduktivních metod rozvíjíme logické myšlení žáků a jejich schopnost použít nabyté znalosti a dovednosti v praxi.

Chemie	2.dvoletí, spolupracující 6. ročník
Mezipředmětové vztahy	- Člověk a příroda obor fyzika - Matematika
Výchovně vzdělávací strategie	- Kompetence k učení - Kompetence k řešení problémů - Kompetence komunikativní - Kompetence sociální a personální - Kompetence občanské - Kompetence pracovní

Učivo	ŠVP výstupy 2. dvojletí, spolupracující 6. ročník
<i>POZOROVÁNÍ, POKUS A BEZPEČNOST PRÁCE</i>	
Charakteristika a předmět studia chemie Historie objevů v chemii – alchymie, vynálezy, laboratorní technika Bezpečnost práce v laboratoři a laboratorní technika Nebezpečné látky a přípravky – H - věty, P - věty, piktogramy a jejich význam Mimořádné události – havárie chemických provozů, úniky nebezpečných látek	- dokáže zařadit do historických souvislostí významné objevy chemie - pracuje bezpečně s vybranými běžně používanými nebezpečnými látkami - reaguje na případy úniku nebezpečných látek
<i>SMĚSI</i>	

Chemické metody a určování vlastností chemických látek Směsi - charakteristika a třídění Separační metody	- určí společné a rozdílné vlastnosti látek - zvládá základní metody práce v laboratoři - rozlišuje směsi a chemické látky - navrhne postupy a prakticky provede oddělování složek ze směsi
ČÁSTICOVÉ SLOŽENÍ LÁTEK A CHEMICKÉ PRVKY	
Atom - stavba, model, typy Molekuly, kationty, anionty Prvky - charakteristika, uspořádání v periodické tabulce a vztah polohy a vlastností prvků	- používá pojmy atom a molekula ve správných souvislostech - rozlišuje prvky a sloučeniny - rozlišuje kladně a záporně nabitě částice - orientuje se v periodické soustavě prvků a usuzuje na jejich možné vlastnosti a vztahy
VZDUCH A VODA	
Vzduch - složení, vlastnosti - čistota ovzduší, ozonová vrstva Voda - destilovaná, pitná, odpadní Výroba pitné vody, čistota vody, tvrdost vody	- popíše složení vzduchu, teplotní inverze, smog - uvede příklady znečištění vzduchu - rozezná názvy vody ve třech skupenství - zhodnotí význam vody pro život, koloběh vody na Zemi - rozliší vodu destilovanou, měkkou, tvrdou, minerální, pitnou, užitkovou, odpadní - popíše princip výroby pitné vody - uvede příklady znečištění vody

Chemie	3.trojročí 7., 8., 9. ročník
Mezipředmětové vztahy	- Člověk a příroda - Fyzika - Matematika

Výchovně vzdělávací strategie	- Kompetence k učení - Kompetence k řešení problémů - Kompetence komunikativní - Kompetence sociální a personální - Kompetence občanské - Kompetence pracovní
-------------------------------	--

Učivo	ŠVP výstupy 3. trojročí 7., 8., 9. ročník
POZOROVÁNÍ, POKUS A BEZPEČNOST PRÁCE	
• vlastnosti látek – hustota, rozpustnost, tepelná a elektrická vodivost, vliv atmosféry na vlastnosti a stav látek • zásady bezpečné práce – ve školní pracovně (laboratoři) i v běžném životě • nebezpečné látky a přípravky – H-věty, P-věty, pictogramy a jejich význam mimořádné události – havárie chemických provozů, úniky nebezpečných látek	- určí společné a rozdílné vlastnosti látek - pracuje bezpečně s vybranými dostupnými a běžně používanými látkami a hodnotí jejich rizikovost; posoudí nebezpečnost vybraných dostupných látek, se kterými zatím pracovat nesmí - objasní nejefektivnější jednání v modelových příkladech havárie s únikem nebezpečných látek
SMĚSI	
• směsi – různorodé, stejnorodé roztoky; hmotnostní zlomek a koncentrace roztoku; koncentrovanější, zředěnější, nasycený a nenasycený roztok; vliv teploty, míchání a plošného obsahu pevné složky na rychlost jejího rozpouštění do roztoku; oddělování složek směsí (usazování, filtrace, destilace, krystalizace, sublimace) • voda – destilovaná, pitná, odpadní; výroba pitné vody; čistota vody vzduch – složení, čistota ovzduší, ozonová vrstva	- rozlišuje směsi a chemické látky - vypočítá složení roztoků, připraví prakticky roztok daného složení - vysvětlí základní faktory ovlivňující rozpouštění pevných látek - navrhne postupy a prakticky provede oddělování složek směsí o známém složení; uvede příklady oddělování složek v praxi - rozliší různé druhy vody a uvede příklady jejich výskytu a použití - uvede příklady znečišťování vody a vzduchu v pracovním prostředí a domácnosti, navrhne nejvhodnější preventivní opatření a způsoby likvidace znečištění
ČÁSTICOVÉ SOŽENÍ LÁTEK A CHEMICKÉ PRVKY	

• částicové složení látek – molekuly, atomy, atomové jádro, protony, neutrony, elektronový obal a jeho změny v chemických reakcích, elektrony • prvky – názvy, značky, vlastnosti a použití vybraných prvků, skupiny a periody v periodické soustavě chemických prvků; protonové číslo chemické sloučeniny – chemická vazba, názvosloví jednoduchých anorganických a organických sloučenin	- používá pojmy atom a molekula ve správných souvislostech - rozlišuje chemické prvky a chemické sloučeniny a pojmy užívá ve správných souvislostech - orientuje se v periodické soustavě chemických prvků, rozpozná vybrané kovy a nekovy a usuzuje na jejich možné vlastnosti
CHEMICKÉ REAKCE	
• chemické reakce – zákon zachování hmotnosti, chemické rovnice, látkové množství, molární hmotnost • klasifikace chemických reakcí – slučování, neutralizace, reakce exotermní a endotermní • faktory ovlivňující rychlost chemických reakcí – teplota, plošný obsah povrchu výchozích látek, katalýza chemie a elektřina – výroba elektrického proudu chemickou cestou	- rozliší výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí, provede jejich klasifikaci a zhodnotí jejich využívání - přečte chemické rovnice a s užitím zákona zachování hmotnosti vypočítá hmotnost výchozí látky nebo produktu ○ aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu
ANORGANICKÉ SLOUČENINY	
• oxidy – názvosloví, vlastnosti a použití vybraných prakticky významných oxidů • kyseliny a hydroxidy – kyselost a zásaditost roztoků; vlastnosti, vzorce, názvy a použití vybraných prakticky významných kyselin a hydroxidů • solí kyslíkaté a nekyslíkaté – vlastnosti, použití vybraných solí, oxidační číslo, názvosloví, vlastnosti a použití vybraných prakticky významných halogenidů	- porovná vlastnosti a použití vybraných prakticky významných oxidů, kyselin, hydroxidů a solí a posoudí vliv významných zástupců těchto látek na životní prostředí - vysvětlí vznik kyselých dešťů, uvede jejich vliv na životní prostředí a uvede opatření, kterými jim lze předcházet - orientuje se na stupnici pH, změří reakci roztoku univerzálním indikátorovým papírkem a uvede příklady uplatňování neutralizace v praxi
ORGANICKÉ SLOUČENINY	
• uhlovodíky – příklady v praxi významných alkanů, uhlovodíků s vícenásobnými vazbami a aromatických uhlovodíků • paliva – ropa, uhlí, zemní plyn, průmyslově vyráběná paliva • deriváty uhlovodíků – příklady v praxi významných alkoholů a karboxylových kyselin • přírodní látky – zdroje, vlastnosti a příklady funkcí bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů v lidském těle	- rozliší nejjednodušší uhlovodíky, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití - zhodnotí užívání fosilních paliv a vyráběných paliv jako zdrojů energie a uvede příklady produktů průmyslového zpracování ropy - rozliší vybrané deriváty uhlovodíků, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití - orientuje se ve výchozích látkách a produktech fotosyntézy a koncových produktech biochemického zpracování, především bílkovinách, tucích, sacharidech - určí podmínky postačující pro aktivní fotosyntézu - uvede příklady zdrojů bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů
CHEMIE A SPOLEČNOST	

• chemický průmysl v ČR – výrobky, rizika v souvislosti se životním prostředím, recyklace surovin, koroze • průmyslová hnojiva • tepelně zpracovávané materiály – cement, vápno, sádra, keramika • plasty a syntetická vlákna – vlastnosti, použití, likvidace • detergenty, pesticidy a insekticidy • hořlaviny – význam tříd nebezpečnosti • léčiva a návykové látky	- zhodnotí využívání prvotních a druhotných surovin z hlediska trvale udržitelného rozvoje na Zemi - aplikuje znalosti o principech hašení požárů na řešení modelových situací z praxe - orientuje se v přípravě a využívání různých látek v praxi a jejich vlivech na životní prostředí a zdraví člověka
---	---

VII.3 Obor Přírodopis

PŘÍRODOPIS je součástí vzdělávací oblasti ČLOVĚK A PŘÍRODA, částečně navazuje na vzdělávací oblast ČLOVĚK A JEHO SVĚT na I. stupni a zasahuje do vzdělávací oblasti ČLOVĚK A ZDRAVÍ a ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE.

Předmět umožňuje svým charakterem poznávání přírody jako celku i jejích částí, chápání přírodních dějů v jejich souvislostech, poskytuje příležitosti k pochopení vztahu mezi stavem přírody a lidskou činností. Využíváme spolupráce s Národním parkem Šumava.

Vyučovaný předmět PŘÍRODOPIS je tvořen následujícími tematickými celky:

- obecná biologie a genetika
- biologie hub
- biologie rostlin
- biologie živočichů
- biologie člověka
- neživá příroda
- základy ekologie
- praktické poznávání přírody

Vyučovaný předmět PŘÍRODOPIS integruje následující **průřezová témata** a jejich tematické okruhy:

- **Environmentální výchova**
 - o Ekosystémy
 - o Základní podmínky života
 - o Vztah člověka k prostředí
 - o Lidské aktivity a problémy životního prostředí.
- **Mediální výchova**
 - o Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení
 - o Fungování a vliv médií ve společnosti
 - o Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality
- **Osobnostní a sociální výchova**
 - o Osobnostní rozvoj – sebepoznání a sebepojetí
 - psychohygiena
 - seberegulace a sebeorganizace
 - mezilidské vztahy

Práce v oblasti PŘÍRODOPIS je doplněna o praktické práce s přírodním materiálem, vycházky do blízkého okolí školy a krátkodobější i dlouhodobější tematické projekty. Praktické práce a

pozorování provádí žáci ve skupinách, jsou vedeni k využívání zkušeností, k zobecňování pozorovaných jevů, k samostatnosti.

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence občanské

Rozšiřováním a sdělováním nových informací vytváříme pozitivní postoj a úctu k přírodě a všemu živému.

Poznatky získané na základě sledování aktuálního dění prezentují žáci při společných diskuzích a přitom je učíme vytvářet si postoje ke globálním problémům lidstva a zamýšlet se nad příčinami těchto jevů.

Ekologické myšlení utváříme hodnocením lokálních ekologických problémů.

Vedeme žáky ke sledování a dodržování právních norem v oblasti ŽP, využíváním zpráv z tisku a internetu. Aktivně se zúčastňujeme akcí zaměřených k růstu ekologického vědomí veřejnosti (Den Země, apod.).

Kompetence sociální a personální

Při řešení úkolů učíme žáky týmové spolupráci, kolektivnímu rozhodování.

Při poznávání lidského těla vedeme žáky k péči o svůj vzhled a čistotu, k zodpovědnosti za své zdraví a život a zapojujeme se do nabízených preventivních programů.

Aktivizačními metodami, relaxačními chvilkami a osobním pozitivním přístupem vedeme žáky k vytváření duševní, tělesné a sociální pohody.

Vedeme žáky k realistickému hodnocení svých schopností pomocí srovnávání své práce s prací ostatních.

Kompetence komunikativní

Učíme žáky sdělovat své názory, myšlenky a poznatky z pozorování a pokusů, vhodně prezentovat výsledky prací – referáty, klademe důraz na schopnost písemného vyjadřování – zápisy z praktických cvičení.

Na modelových situacích vytváříme dovednost vyjadřovat se, racionálně obhajovat a zdůvodňovat svoje stanoviska, naslouchat jiným a respektovat jejich názory – řízená diskuze o daném problému. Vedeme žáky k tomu, aby při komunikaci v kolektivu respektovali názory jiných.

Prací s odbornou literaturou a na PC učíme žáky schopnosti vyhledávat, zpracovávat informace a následně je aplikovat při řešení konkrétních problémů.

Při práci na projektech vedeme žáky k využívání různých medií.

Kompetence pracovní

Při praktických činnostech utváříme u žáků pracovní návyky, morálku a kázeň.

Vedeme žáky k zapojování se do aktivit směřujících k šetrnému chování k přírodním zdrojům účastí na sběru odpadových surovin k šetření energiemi k péči o čistotu a pořádek okolí školy, bydliště, apod.

Praktickým seznamováním žáků se zásadami 1. pomoci je vedeme k bezprostřednímu poskytnutí pomoci zraněnému a znalosti požádat o odbornou pomoc.

Kompetence k řešení problémů

Zadáváním problémových úloh učíme žáky formulovat problém, hledat způsoby řešení, zobecňovat, vyvozovat závěry, utváříme dovednost samostatného rozhodování.

Řešením logických úloh a jejich následným rozбором upevňujeme v žácích schopnost kriticky hodnotit výsledky své práce.

Diskusí nad nezdarem při řešení problémů vedeme žáky k práci s chybou a k rozvíjení jejich sebekontroly.

Kompetence k učení

Vedeme žáky k samostatnému vyhledávání informací, k práci s odbornou literaturou, učíme je třídit informace a užívat v praxi zadáváním přiměřeně obtížných úkolů k samostatnému zpracování – referáty, krátkodobé projekty.

Pomáháme jim nacházet vhodné metody učení – výpisky, poznámky, pamětní učení, atd. Při práci s informacemi, při prezentaci prací vedeme žáky ke správnému užívání odborných termínů, znaků a symbolů.

Často vycházíme z experimentů a metodou aktivní konstrukce poznatku vedeme žáky k poznání obecného. Při zpracovávání zadaných úkolů rozvíjíme schopnost práce s výpočetní technikou.

Přírodopis	2.dvoletí, spolupracující 6. ročník
Mezipředmětové vztahy	- Člověk a společnost - Člověk a příroda – obor zeměpis - Výchova k volbě povolání
Výchovně vzdělávací strategie	- Kompetence k učení - Kompetence k řešení problémů - Kompetence komunikativní - Kompetence sociální a personální - Kompetence občanské - Kompetence pracovní

Učivo	ŠVP výstupy 2.dvoletí, spolupracující 6. ročník
POZNÁVÁME PŘÍRODU	
Poznáváme přírodu	- porovná rozdíl v pozorování pouhým okem, lupou, mikroskopem - rozlišuje základní části květu, - na konkrétním příkladu použije termín organismus a orgán
LES	
Les	- uvádí příklady lesních organismů a pojmenovává je - uvede základní části ekosystému a rozliší pojem ekosystém a společenstvo
Pozorování rostlin a hub	- porovná nápadné odlišnosti rostlin a hub
Řasy	- popíše stavbu těla řasy - uvede základní děje probíhající v těle řasy - porovná význam fotosyntézy a dýchání pro život řasy - popíše rozmnožování jednobuněčné řasy

	- vysvětlí, proč je řasa organizmus výživově soběstačný - uvede, že řasy jsou různé – jednobuněčné i mnohobuněčné
Houby	- rozliší tělo a plodnici houby a popíše stavbu plodnice - rozpozná několik našich nejznámějších jedlých hub - rozpozná několik našich nejznámějších jedovatých hub - vyjádří svými slovy způsob výživy hub, jejich význam pro tvorbu humusu v půdě - na příkladu odliší způsob výživy hniloživý a cizopasný - objasní, proč houby bývají původci onemocnění rostlin - řekne, jak se správně v lese chovat
Lišejníky	- objasní funkci dvou organismů v lišejníku - vysvětlí význam soužití – symbiózy – ve vztahu k podmínkám prostředí - uvede příklady různých tvarů lišejníků
Mechy	- uvede místa a podmínky výskytu mechů - popíše mechovou rostlinku podle přírodniny nebo obrázku - uvede příklady 2 – 3 mechů - popíše rozmnožování mechů - vysvětlí význam mechů v lese
Kapradiny, přesličky, plavuně	- uvede místa výskytu kapradin v lese - popíše kapradinu a její život v průběhu roku - popíše rozmnožování kapradin podle obrázku - porovná stavbu těla kapradin, přesliček a plavuní - vyjádří význam těchto organismů pro vznik uhlí
Přehled a třídění poznaných lesních organismů	- třídí poznané organismy a vyjadřuje znaky jednotlivých skupin
Rostliny nahosemenné	- popíše stavbu těla a život stromu, vyjádří jeho přizpůsobení podmínkám prostředí

	- uveďte rozdíl mezi pohlavním a nepohlavním rozmnožováním - vyjádří rozdíl mezi opylením a oplozením - objasní pojem nahosemenná rostlina - pozoruje lupou části jehličnanů a podle klíče rozlišuje - bezpečně rozliší a pojmenuje základní druhy jehličnanů - charakterizuje jehličnaté lesy a jejich rozšíření - vysvětlí pojem lesní monokultury - uveďte význam jehličnanů pro hospodářství - objasní význam správného chování v lese
Rostliny krytosemenné	- rozliší byliny a dřeviny (keře a stromy) - opakuje základní části těla krytosemenných rostlin - uveďte význam listů pro život rostlin, porovná fotosyntézu a dýchání - vyjmenuje základní části květu a odliší pojem opylení a oplození - vysvětlí pojem vytrvalá bylina - pozoruje cibuli a ukáže její části, rozliší oddenek a kořen - vysvětlí význam ochrany rostlin a zákona na jejich ochranu - pozoruje lesní byliny, některá z nich pojmenuje - pozoruje a pojmenuje některé rostliny i podle listů, větví či plodu - popíše život listnatého stromu - seznámí se s principem označování rostlin rodovým a druhovým jménem - s využitím tabulky zařadí rostlinu do čeledi - charakterizuje listnaté a smíšené lesy
Lesní patra	- rozliší lesní patra - uveďte význam půdních bakterií - objasní vytváření humusu a pojem rozkladač - naznačí souvislosti mezi zelenými rostlinami, houbami a půdními bakteriemi

	- vysvětlí rozdíl mezi vzhledem stromu solitérního a v zápoji
Živočichové v lesích	- uvede příklady různých lesních živočichů
Měkkýši	- popíše vnější stavbu plže, použije termín ulita a vyvodí termín měkkýš - uvede způsob výživy plže - popíše způsob života plže - objasní termín obojetné pohlaví
Členovci	- popíše, porovná a vyjádří rozdíly mezi pavoukem, korýšem, mnohonožkou, stonožkou a hmyzem - uvede příklad lesního hmyzu - porovná způsob života lesních členovců - uvede příklady vztahu býložravých a hmyzožravých organismů - porovná a na příkladech objasní vývin přímý a nepřímý - uvede zásady ochrany před klíšťaty - vysvětlí význam ochrany mravenišť pro život lesa - objasní biologickou rovnováhu, příčiny jejího narušení v lese a principy její ochrany - charakterizuje pojem členovec, uvede příklady nižších systematických skupin členovců a zástupce
Obratlovci - obojživelníci	- popíše a odliší zástupce mloků a žab - uvede podmínky prostředí vhodné pro obojživelníky - objasní nepřímý vývin obojživelníků - uvede příklady obojživelníků žijících v lese - vysvětlí význam ochrany obojživelníků
plazi	- popíše zmiji obecnou a způsob jejího života - uvede, jak se chovat po uštknutí zmijí

	- vysvětlí význam ochrany zmijí
ptáci	- popíše ptáky patřící do různých skupin - vytkne jejich charakteristické znaky ve stavbě těla, způsobu života a získávání potravy - uvede příklady ptáků žijících v lese z jednotlivých skupin - vysvětlí vztahy mezi různými skupinami ptáků a ostatními organismy - objasní rozdíl mezi ptáky stálými a stěhovavými - vysvětlí význam ptáků pro udržování přírodní rovnováhy - vyjádří, co je instinkt a hnízdní parazitismus - uvede příklad rozmístění ptáků v prostoru lesa - vysvětlí význam ochrany ptáků - třídí ptáky do skupin
savci	- popíše savce patřící do různých skupin - vytkne jejich charakteristické znaky ve stavbě těla, přizpůsobení podmínkám prostředí a způsobu života - uvede příklady savců žijících v lese - vysvětlí význam vztahů mezi býložravci a masožravci pro rovnováhu v přírodě - objasní zásady správného a bezpečného chování v lese - vysvětlí význam ochrany ohrožených druhů organismů - třídí příklady savců do skupin
Vztahy živočichů a rostlin v lese	- uvede příklady lesních živočichů, kteří jsou býložravci, predátoři a paraziti - uvede příklady organismů typických pro jednotlivá lesní patra - vysvětlí pojem producent, konzument a rozkladač - uvede příklady živočichů v potravních řetězcích pastevně kořistnických - vysvětlí, co je potravní pyramida - uvede význam půdních bakterií

	- objasní význam rozkladných řetězců a oběh látek v lese - vyjádří, co je ekosystém
Rovnováha a význam lesů	- uvede podmínky důležité pro výskyt různých lesů v naší přírodě - vyjádří souvislosti mezi skladbou lesů a výškovým stupněm - uvede příčiny poškozování a ohrožování lesů - objasní význam lesů pro krajinu
Péče o lesy	- vypráví o způsobech a postupech hospodaření v lesích - objasní nebezpečí odlesnění a půdní eroze - vysvětlí význam ochrany lesů - porovná přírozenou a umělou skladbu lesů - správně se chová v lese
VODA A JEJÍ OKOLÍ	
Vlastnosti vodního prostředí	- uvede vodu jako prostředí pro život organismů - vyjádří základní odlišnosti vody sladké a mořské - uvede důležitost styku vody se vzduchem pro život - popíše oběh vody v přírodě - vyjádří významné fyzikální vlastnosti vody důležité pro život a jeho rozmanitost - uvede příklady vodních organismů v našich vodách a v mořích - na příkladu rybníka rozliší, co je vodní společenstvo a ekosystém
Rostliny rybníka a jeho okolí	- zdůvodní význam rostlin pro život ve vodním prostředí - uvede příklady rostlin žijících ve vodě a v okolí vod - rozliší na příkladu pojem rostlina jednodomá a dvoudomá - rozliší základní znaky rostlin dvouděložných a jednoděložných - pozorované rostliny třídí do systematických skupin - pozná několik zástupců rostlin žijících ve vodě a v jejím okolí

	- uveďte příklady vegetativního rozmnožování z vodního prostředí - objasní význam břehové zeleně a meandrů v přírodě - uveďte souvislost mezi množstvím slunečního záření a podmínkami života ve vodě - vyjádří, co je plankton, rozliší rostlinný a živočišný - vysvětlí význam planktonu pro vodní živočichy - objasní vliv člověka na vodní prostředí - uveďte vlivy sinic a bakterií na kvalitu vody
Živočichové rybníka a jeho okolí	- uveďte příklady živočichů žijících ve vodě - vytkne rozdíl ve výživě mezi rostlinami a živočichy
Prvoci	- objasní termín jednobuněčný organismus - vytkne základní rozdíl mezi jednobuněčnou rostlinou a prvokem ve výživě - uveďte příklady prvoků a popíše podle obrázku stavbu jejich těla a způsob života - uveďte význam prvoků ve vodě
Žahavci	- uveďte místa výskytu nezmara - popíše podle obrázku vnější stavbu těla nezmara a způsob jeho života - objasní, co je regenerace - zařadí nezmara do systému a vysvětlí jeho název
Ploštěnci	- uveďte místa výskytu ploštěnek, popíše ploštěnku podle obrázku - odliší způsob života ploštěnky a nezmara a přizpůsobení stavby těla
Měkkýši	- charakterizuje plže a uveďte příklady plžů žijících ve vodě a v lese - popíše podle obrázku mlže a způsob jeho pohybu - rozliší plže a mlže a uveďte příklady - uveďte odlišnost dýchacích orgánů vodních měkkýšů v závislosti na podmínkách prostředí

Kroužkovci	- charakterizuje vnější stavbu těla kroužkovců - uvede příklady kroužkovců žijících ve vodě
Členovci	- charakterizuje významné znaky členovců
Korýši	- charakterizuje významné znaky korýšů - uvede a popíše podle obrázku raka - pozoruje perloočky a buchanky - porovná velikost různých vodních korýšů a jejich způsob života - objasní význam čistoty vody pro život některých korýšů a jejich ochranu - uvede a porovná příklady korýšů žijících v lese a ve vodním prostředí
Pavoukovci	- charakterizuje vnější stavbu těla pavouků - uvede příklad pavouka žijícího ve vodním prostředí - porovná a utřídí dosud poznané pavouky
Hmyz	- charakterizuje vnější stavbu těla hmyzu - uvede příklady různého hmyzu žijícího u vody a ve vodě, některé druhy pozná - objasní nepřímý vývin při rozmnožování, odliší vývin s proměnou nedokonalou a dokonalou - porovná a utřídí dosud poznaný hmyz do systematických skupin
Obratlovci	- charakterizuje významné znaky obratlovců
ryby	- vyjádří základní znaky vnější stavby těla ryb - uvede zařazení ryb mezi obratlovce - vypráví o způsobu života ryby, její vývin a přizpůsobení prostředí - objasní přizpůsobení ryb dravému způsobu života a rychlosti prodění vody - uvede příklady vztahu různých druhů ryb - vypráví o významu chovu ryb pro naše hospodářství

	- uveďte jméno zakladatele jihočeských rybníků
obojživelníci	- charakterizuje obojživelníky - uveďte příklady obojživelníků - objasní vázanost všech obojživelníků na vodu v souvislosti s rozmnožováním - uveďte přehled obojživelníků poznávaných v různých ekosystémech
plazi	- charakterizuje plazi a jejich způsob života - popíše užovku a odliší ji od zmije
ptáci	- charakterizuje vnější stavbu těla ptáků - rozliší různé skupiny vodních ptáků podle způsobu života a stavby těla - uveďte příklad yodních ptáků, některé pozná - objasní význam ochrany vodních ptáků, uveďte příklady chráněných druhů
savci	- charakterizuje vnější stavbu těla savců - uveďte příklady savců žijících u vody a jejich způsobu života - třídí poznávané druhy do skupin
Rybník jako celek	- objasní vztahy mezi vodními organismy - uveďte příklady potravních řetězců - vyjádří vztahy mezi producenty, konzumenty a reducenty ve vodním ekosystému - objasní závislost života ve vodě na podmínkách prostředí - uveďte důsledky znečišťování vody a význam ochrany vod
LOUKY, PASTVINY, POLE	
Louky, pastviny a pole	- uveďte louky, pastviny a pole jako příklady ekosystémů - odliší pojem společenstvo a ekosystém - charakterizuje louky, pastviny a pole jako travní společenstva - uveďte závislost vzhledu travních společenstev na podmínkách prostředí

	- popíše vznik půdy - charakterizuje vznik půdy - charakterizuje způsob využívání luk, pastvin a polí - vyjádří, co znamená monokultura, kulturní step, obhospodařování půdy a osevní postupy - objasní nebezpečí eroze půdy
Rostliny travních společenstev: rostliny luk a pastvin	- uvede příklady několika trav - uvede příklady keřů a bylin na pastvinách a loukách - pozná a určí několik keřů a bylin travních ekosystémů - uvede význam fotosyntézy pro život travního společenstva - rozlišuje jednoděložné a dvouděložné rostliny, aplikuje předchozí poznatky - rozliší rostliny jednoleté, dvouleté a vytrvalé, uvede příklady - objasní, co je drn a bylinná patra - zdůvodní význam ochrany rostlin - zařazuje rostliny do systematických skupin, aktivně využívá tabulky a klíče
rostliny polí	- uvede příklady obilnin a dalších polních plodin - uvede a pozná nejčastěji pěstované polní plodiny v okolí - vypráví o pěstování plodin - objasní pojem plevel, uvede příklady - vyjádří, co je ornice, půdní mikroorganismus, humus, zelené hnojení - určuje a poznává polní plodiny a plevele, zařazuje do skupin - charakterizuje ekologické zemědělství
Živočichové travních společenstev	- charakterizuje živočichy, jejich odlišnosti od rostlin a závislost na podmínkách prostředí
měkkýši	- uvede příklady plžů z travních ekosystémů

	- charakterizuje společné znaky plžů na rozdíl od mlžů
kroužkovci	- charakterizuje znaky kroužkovců - popíše vnější stavbu žížaly a uvede význam žížal v přírodě - objasní pojem rozkladač
členovci, pavoukovci	- charakterizuje znaky pavoukovců - uvede příklady pavouků v travních společenstvech - uvede příklady půdních organismů patřících mezi pavoukovce - uvede příklady predátora a rozkladače ze skupiny pavoukovců
hmyz	- charakterizuje společné znaky hmyzu - uvede charakteristické znaky a příklady motýlů, brouků, hmyzu blanokřídlého a rovnokřídlého a jejich způsob života - objasní rozdíl mezi vývinem hmyzu s proměnou nedokonalou a dokonalou - uvede příklady hmyzu býložravého, hmyzožravého a parazitického a jejich vztahů, objasní pojem škůdce
obratlovci	- charakterizuje obratlovce a jejich skupiny - uvede příklady živočichů, kteří patří mezi obojživelníky, plazi, ptáky a savce, kteří žijí v travních společenstvech, charakterizuje způsob jejich života - pozná příklady obratlovců z travních společenstev - objasní, co je pohlavní dvojtvárnost, a uvede příklady - uvede příklady potravních vztahů mezi obratlovci - objasní, co vede k přemnožování organismů a pojem škůdce - třídí obratlovce travních společenstev do systematických skupin
Travní společenstva jako celek	- objasní závislost travních společenstev na neživých podmínkách prostředí a na činnosti lidí - uvede příklady organismů žijících v jednotlivých patrech travních společenstev

	- uvede příklady potravní závislosti v rámci travního společenstva - naznačí podle obrázku oběh látek v travním společenstvu - zdůvodní význam druhové rozmanitosti
PŘÍRODA NAŠEHO OKOLÍ	
Příroda našeho okolí	- využívá dovedností a znalostí k pozorování prostředí - samostatně zkoumá přírodu v okolí
TŘÍDĚNÍ ORGANISMŮ	
Třídění organismů	- samostatně s využitím tabulek a klíčů třídí organismy do systematických skupin - vytvoří přehled probraných skupin organismů - charakterizuje základní znaky probraných skupin organismů - objasní význam třídění organismů a uvede jméno K. Linné a jeho význam

Přírodopis	3.trojročí 7., 8. 9. ročník
Mezipředmětové vztahy	- Přírodní vědy - Člověk a společnost - Člověk a příroda – obor zeměpis - Výchova k volbě povolání
Výchovně vzdělávací strategie	- Kompetence k učení - Kompetence k řešení problémů - Kompetence komunikativní - Kompetence sociální a personální - Kompetence občanské

	- Kompetence pracovní
--	-----------------------

Učivo	3.trojročí ŠVP výstupy 7., 8., 9. ročník
OBEZNÁ BIOLOGIE A GENETIKA	
vznik, vývoj, rozmanitost, projevy života a jeho význam – výživa, dýchání, růst, rozmnořování, vývin, reakce na podněty; názory na vznik života základní struktura života – buňky, pletiva, tkáňe, orgány, orgánové soustavy, organismy jednobuněčné a mnohobuněčné význam a zásady třídění organismů dědičnost a proměnlivost organismů – podstata dědičnosti a přenos dědičných informací, gen, křížení viry a bakterie – výskyt, význam a praktické využití	- rozliší základní projevy a podmínky života, orientuje se v daném přehledu vývoje organismů - popíše základní rozdíly mezi buňkou rostlin, živočichů a bakterií a objasní funkci základních organel - rozpozná, porovná a objasní funkci základních orgánů (orgánových soustav) rostlin i živočichů - třídí organismy a zařadí vybrané organismy do říší a nižších taxonomických jednotek - vysvětlí podstatu pohlavního a nepohlavního rozmnořování a jeho význam z hlediska dědičnosti - uvede příklady dědičnosti v praktickém životě a příklady vlivu prostředí na utváření organismů - o uvede na příkladech z běžného života význam virů a bakterií v přírodě i pro člověka
BIOLOGIE HUB	
houby bez plodnic – základní charakteristika, pozitivní a negativní vliv na člověka a živé organismy houby s plodnicemi – stavba, výskyt, význam, zásady sběru, konzumace a první pomoc při otravě houbami lišejníky – stavba, symbióza, výskyt a význam	- rozpozná naše nejznámější jedlé a jedovaté houby s plodnicemi a porovná je podle charakteristických znaků - vysvětlí různé způsoby výživy hub a jejich význam v ekosystémech a místo v potravních řetězcích - objasní funkci dvou organismů ve stélce lišejníků
BIOLOGIE ROSTLIN	

• anatomie a morfologie rostlin – stavba a význam jednotlivých částí těla vyšších rostlin (kořen, stonek, list, květ, semeno, plod) • fyzilogie rostlin – základní principy fotosyntézy, dýchání, růstu, rozmnožování • systém rostlin – poznávání a zařazování daných zástupců běžných druhů řas, mechorostů, kaprad'orostů (plavuně, přesličky, kapradiny), nahosemenných a krytosemenných rostlin (jednoděložných a dvouděložných), jejich vývoj a využití hospodářsky významných zástupců • význam rostlin a jejich ochrana	- odvodí na základě pozorování uspořádání rostlinného těla od buňky přes pletiva až k jednotlivým orgánům - porovná vnější a vnitřní stavbu jednotlivých orgánů a uvede praktické příklady jejich funkcí a vztahů v rostlině jako celku - vysvětlí princip základních rostlinných fyziologických procesů a jejich využití při pěstování rostlin - rozlišuje základní systematické skupiny rostlin a určuje jejich význačné zástupce pomocí klíčů a atlasů - odvodí na základě pozorování přírody závislost a přizpůsobení některých rostlin podmínkám prostředí
BIOLOGIE ŽIVOČICHŮ	
• stavba těla, stavba a funkce jednotlivých částí těla – živočišná buňka, tkáně, orgány, orgánové soustavy, organismy jednobuněčné a mnohobuněčné, rozmnožování • vývoj, vývin a systém živočichů – významní zástupci jednotlivých skupin živočichů – prvoci, bezobratlí (žahavci, ploštěnci, hlísti, měkkýši, kroužkovci, členovci), strunatci (paryby, ryby, obojživelníci, plazi, ptáci, savci) • rozšíření, význam a ochrana živočichů – hospodářsky a epidemiologicky významné druhy, péče o vybrané domácí živočichy, chov domestikovaných živočichů, živočišná společenstva projevy chování živočichů	- porovná základní vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů - rozlišuje a porovná jednotlivé skupiny živočichů, určuje vybrané živočichy, zařazuje je do hlavních taxonomických skupin - odvodí na základě pozorování základní projevy chování živočichů v přírodě, na příkladech objasní jejich způsob života a přizpůsobení danému prostředí - zhodnotí význam živočichů v přírodě i pro člověka; uplatňuje zásady bezpečného chování ve styku se živočichy
BIOLOGIE ČLOVĚKA	
• fylogeneze a ontogeneze člověka – rozmnožování člověka • anatomie a fyziologie – stavba a funkce jednotlivých částí lidského těla, orgány, orgánové soustavy (opěrná, pohybová, oběhová, dýchací, trávicí, vylučovací a rozmnožovací, řídicí), vyšší nervová činnost, hygiena duševní činnosti • nemoci, úrazy a prevence – příčiny, příznaky, praktické zásady a postupy při léčení běžných nemocí; závažná poranění a život ohrožující stavy, epidemie životní styl – pozitivní a negativní dopad prostředí a životního stylu na zdraví člověka	- porovná základní vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů - rozlišuje a porovná jednotlivé skupiny živočichů, určuje vybrané živočichy, zařazuje je do hlavních taxonomických skupin - odvodí na základě pozorování základní projevy chování živočichů v přírodě, na příkladech objasní jejich způsob života a přizpůsobení danému prostředí - zhodnotí význam živočichů v přírodě i pro člověka; uplatňuje zásady bezpečného chování ve styku se živočichy

NEŽIVÁ PŘÍRODA	
• Země – vznik a stavba Země • nerosty a horniny – vznik, vlastnosti, kvalitativní třídění, praktický význam a využití zástupců, určování jejich vzorků; principy krystalografie • vnější a vnitřní geologické procesy – příčiny a důsledky • půdy – složení, vlastnosti a význam půdy pro výživu rostlin, její hospodářský význam pro společnost, nebezpečí a příklady její devastace, možnosti a příklady rekultivace • vývoj zemské kůry a organismů na Zemi – geologické změny, vznik života, výskyt typických organismů a jejich přizpůsobování prostředí • geologický vývoj a stavba území ČR – Český masiv, Karpaty • podnebí a počasí ve vztahu k životu – význam vody a teploty prostředí pro život, ochrana a využití přírodních zdrojů, význam jednotlivých vrstev ovzduší pro život, vlivy znečištěného ovzduší a klimatických změn na živé organismy a na člověka • mimořádné události způsobené přírodními vlivy – příčiny vzniku mimořádných událostí, přírodní světové katastrofy, nejčastější mimořádné přírodní události v ČR (povodně, větrné bouře, sněhové kalamity, laviny, náledí) a ochrana před nimi	- objasní vliv jednotlivých sfér Země na vznik a trvání života - rozpozná podle charakteristických vlastností vybrané nerosty a horniny s použitím určovacích pomůcek - rozlišuje důsledky vnitřních a vnějších geologických dějů, včetně geologického oběhu hornin i oběhu vody - porovná význam půdotvorných činitelů pro vznik půdy, rozlišuje hlavní půdní typy a půdní druhy v naší přírodě - rozlišuje jednotlivá geologická období podle charakteristických znaků - uvede význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj různých ekosystémů a charakterizuje mimořádné události způsobené výkyvy počasí a dalšími přírodními jevy, jejich doprovodné jevy a možné dopady i ochranu před nimi
ZÁKLADY EKOLOGIE	
• organismy a prostředí – vzájemné vztahy mezi organismy, mezi organismy a prostředím; populace, společenstva, přirozené a umělé ekosystémy, potravní řetězce, rovnováha v ekosystému • ochrana přírody a životního prostředí – globální problémy a jejich řešení, chráněná území	- uvede příklady výskytu organismů v určitém prostředí a vztahy mezi nimi - rozlišuje a uvede příklady systémů organismů – populace, společenstva, ekosystémy; na příkladu objasní základní princip existence živých a neživých složek ekosystému - vysvětlí podstatu jednoduchých potravních řetězců v různých ekosystémech a zhodnotí jejich - uvede příklady kladných i záporných vlivů člověka na životní prostředí a příklady narušení rovnováhy ekosystému
PRAKTICKÉ POZNÁVÁNÍ PŘÍRODY	
• praktické metody poznávání přírody – pozorování lupou a mikroskopem (případně dalekohledem), zjednodušené určovací klíče a atlasy, založení herbáře a sbírek, ukázky odchytu některých živočichů, jednoduché rozčleňování rostlin a živočichů • významní biologové a jejich objevy	- aplikuje praktické metody poznávání přírody - dodržuje základní pravidla bezpečnosti práce a chování při poznávání živé a neživé přírody

VII.4 Obor Zeměpis

Vyučovací předmět ČLOVĚK A PŘÍRODA, obor ZEMĚPIS je součástí vzdělávací oblasti ČLOVĚK A PŘÍRODA, částečně navazuje na vzdělávací oblast ČLOVĚK A JEHO SVĚT na I. stupni a má úzkou vazbu na vzdělávací oblast ČLOVĚK A SPOLEČNOST. Předmět umožňuje svým charakterem poznávání Země jako celku i jejích částí, chápání geografických jevů v jejich souvislostech, poskytuje příležitosti k pochopení vztahu mezi přírodou a lidskou činností. Obor Zeměpis tematicky souvisí s oborem Dějepis.

Vyučovaný předmět ČLOVĚK A PŘÍRODA obor ZEMĚPIS je tvořen následujícími tematickými celky:

- informace, data, kartografie, topografie
- přírodní obraz Země
- regiony světa
- společenské a hospodářské prostředí
- životní prostředí
- Česká republika
- terénní geografická výuka

Vyučovaný předmět ČLOVĚK A PŘÍRODA obor ZEMĚPIS integruje následující **průřezová témata** a jejich tematické okruhy:

- **Environmentální výchova**
 - o Ekosystémy
 - o Lidské aktivity a problémy životního prostředí
 - o Vztah člověka k prostředí
 - o Základní podmínky života
- **Mediální výchova**
 - o Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení
 - o Fungování a vliv médií ve společnosti
 - o Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality
 - o Práce v realizačním týmu
- **Osobnostní a sociální výchova**
 - o Osobnostní rozvoj
 - seberegulace a sebeorganizace
 - o Sociální rozvoj
 - poznávání lidí
 - o Morální rozvoj
 - hodnoty, postoje, praktická etika
- **Multikulturní výchova**
 - o Princip sociálního smíru a solidarity

- Podpora multikulturality
- Kulturní difference
- Lidské vztahy
- Etnický původ
- **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech**
 - Jsme Evropané
 - Objevujeme Evropu a svět

Výuka předmětu probíhá převážně v běžné třídě, v učebně informatiky, multimediální učebně, v případě potřeby přímo v terénu.

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence občanské

S využitím mezipředmětových vztahů z oblasti chemie, přírodopisu a informatiky metodou vytváření prezentací k ekologickým globálním a lokálním problémům upevňujeme ekologické myšlení, kladný vztah k životnímu prostředí a základní znalosti globálních problémů lidstva.

Diskuzí o rasových problémech se žáci učí respektovat příslušníky jiných ras. Organizujeme zájezdy do zahraničí. Využíváme skupinové práce, ve kterých se žáci učí být v různých situacích zodpovědní, ochotní a pomáhat si.

K plnění této kompetence umožňujeme žákům vyhledávat si informace v různých zdrojích.

Kompetence sociální a personální

Vyučováním skupinové a projektové práce v hodinách zeměpisu pod vedením vyučujícího učíme žáky spolupráci v kolektivu a týmové práci.

Práci v kolektivu a vedením žáků k sebehodnocení pěstujeme u všech zdravé sebevědomí a dovednost realisticky zhodnotit své schopnosti.

Kompetence komunikativní

Tím, že vedeme žáky k prezentaci výsledků jejich práce, v nich utváříme dovednost sdělovat své názory a myšlenky.

Častou diskuzí nad problémem vedeme žáky k tomu, aby při komunikaci v kolektivu respektovali názory druhých. Při práci s informacemi se žáci učí zaujímat postoje k informacím z médií.

Kompetence pracovní

Práci s odbornou literaturou, atlasem, mapou vytváříme u žáků pracovní návyky.

Skupinovou práci vedeme žáky k vzájemné pomoci a k tomu, aby sami dokázali požádat o radu.

Kompetence k řešení problémů

Práci ve skupinách učíme žáky řešit problémové situace, najít příčinu a způsob řešení, nenechat se odradit nezdarem.

Při zadávání projektů učíme žáky formulovat problém, hledat způsoby řešení, utváříme dovednost samostatného rozhodování.

Učíme žáky prezentovat výsledky jejich práce písemnou, ústní i multimediální formou.

Kompetence k učení

Při zpracování zadaných úkolů vedeme žáky k samostatnému vyhledávání informací, k práci s odbornou literaturou, učíme je třídit informace a užívat v praxi.

Organizováním zahraničních výjezdů, čtením doplňkové literatury, diskusí nad tradicemi a životem v cizích zemích a prostřednictvím prezentací motivujeme žáky k dalšímu vzdělávání.

V hodinách vedeme žáky prostřednictvím vlastní tvorby k rozvoji tvůrčího myšlení. Při třídění informací vedeme žáky k samostatnosti.

Zeměpis	2.dvojročí, spolupracující 6. ročník
Mezipředmětové vztahy	- Člověk a společnost - Člověk a příroda – obor přírodopis, - Výchova k volbě povolání
Výchovně vzdělávací strategie	- Kompetence k učení - Kompetence k řešení problémů - Kompetence komunikativní - Kompetence sociální a personální - Kompetence občanské - Kompetence pracovní

Učivo	ŠVP výstupy 2.dvojročí, spolupracující 6. ročník
GEOGRAFICKÉ INFORMACE, ZDROJE DAT, KARTOGRAFIE A TOPOGRAFIE	
Komunikační geografický a kartografický jazyk	- používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii - přiměřeně hodnotí geografické objekty, jevy a procesy v krajinné sféře, jejich určité pravidelnosti, zákonitosti a odlišnosti, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává hranice (bariéry) mezi podstatnými prostorovými složkami v krajině
Geografická kartografie a topografie	- organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů - získá osobní představu o prostředí, které nás obklopuje, umí ho popsat a určit jednoduché vazby, vyjádří, co mu prospívá a škodí
PŘÍRODNÍ OBRAZ ZEMĚ	

Země jako vesmírné těleso	- zhodnotí postavení Země ve vesmíru a srovnává podstatné vlastnosti Země s ostatními tělesy sluneční soustavy - prokáže na konkrétních příkladech tvar planety Země, zhodnotí důsledky pohybů Země na život lidí a organismů
Krajinná sféra	- prokáže na konkrétních příkladech tvar planety Země, zhodnotí důsledky pohybů Země na život lidí a organismů
Systém přírodní sféry na planetární úrovni	- rozlišuje a porovnává složky a prvky přírodní sféry, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává, pojmenuje a klasifikuje tvary zemského povrchu
Systém přírodní sféry na regionální úrovni	- porovná působení vnitřních a vnějších procesů v přírodní sféře a jejich vliv na přírodu a na lidskou společnost
REGIONY SVĚTA A SPOLEČENSKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PROSTŘEDÍ	
Střední východ Přední východ Egypt Indie Čína Řecko Itálie Francie	- uvede, v čem spočívá geografická poloha - uvede specifika zemí těchto oblastí - hledisko přírodních a společensko – hospodářských poměrů - uvede, v čem spočívá geografická poloha těchto zemí - uvede specifika hledisko přírodních a společensko – hospodářských poměrů

Zeměpis	3.trojročí 7., 8., 9. ročník
Mezipředmětové vztahy	- Člověk a společnost - Člověk a příroda – obor přírodopis

	- Výchova k volbě povolání
Výchovně vzdělávací strategie	- Kompetence k učení - Kompetence k řešení problémů - Kompetence komunikativní - Kompetence sociální a personální - Kompetence občanské - Kompetence pracovní

Učivo	ŠVP výstupy 3. trojročí 7., 8., 9. ročník
GEOGRAFICKÉ INFORMACE, ZDROJE DAT, KARTOGRAFIE A TOPOGRAFIE	
• komunikační geografický a kartografický jazyk – vybrané obecně používané geografické, topografické a kartografické pojmy; základní topografické útvary: důležité body, výrazné liniové (čárové) útvary, plošné útvary a jejich kombinace: síť, povrchy, ohniska – uzly; hlavní kartografické produkty: plán, mapa; jazyk mapy: symboly, smluvené značky, vysvětlivky; statistická data a jejich grafické vyjádření, tabulky; základní informační geografická média a zdroje dat • geografická kartografie a topografie – glóbus, měřítko glóbusu, zeměpisná síť, poledníky a rovnoběžky, zeměpisné souřadnice, určování zeměpisné polohy v zeměpisné síti; měřítko a obsah plánů a map, orientace plánů a map vzhledem ke světovým stranám; praktická cvičení a aplikace s dostupnými kartografickými produkty v tištěné i elektronické podobě	- organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů - používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii - přiměřeně hodnotí geografické objekty, jevy a procesy v krajinné sféře, jejich určité pravidelnosti, zákonitosti a odlišnosti, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává hranice (bariéry) mezi podstatnými prostorovými složkami v krajině - vytváří a využívá osobní myšlenková (mentální) schémata a myšlenkové (mentální) mapy pro orientaci v konkrétních regionech, pro prostorové vnímání a hodnocení míst, objektů, jevů a procesů v nich, pro vytváření postojů k okolnímu světu
PŘÍRODNÍ OBRAZ ZEMĚ	
• Země jako vesmírné těleso – tvar, velikost a pohyby Země, střídání dne a noci, střídání ročních období, světový čas, časová pásma, pásmový čas, datová hranice, smluvený čas • krajinná sféra – přírodní sféra, společenská a hospodářská sféra, složky a prvky přírodní sféry	- zhodnotí postavení Země ve vesmíru a srovnává podstatné vlastnosti Země s ostatními tělesy sluneční soustavy - prokáže na konkrétních příkladech tvar planety Země, zhodnotí důsledky pohybů Země na život lidí a organismů

• systém přírodní sféry na planetární úrovni – geografické pásy, geografická (šířková) pásma, výškové stupně systém přírodní sféry na regionální úrovni – přírodní oblasti	- rozlišuje a porovnává složky a prvky přírodní sféry, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává, pojmenuje a klasifikuje tvary zemského povrchu - porovná působení vnitřních a vnějších procesů v přírodní sféře a jejich vliv na přírodu a na lidskou společnost
REGIONY SVĚTA	
• svěťadíly, oceány, makroregiony světa – určující a porovnávací kritéria; jejich přiměřená charakteristika z hlediska přírodních a socioekonomických poměrů s důrazem na vazby a souvislosti (přírodní oblasti, podnebné oblasti, sídelní oblasti, jazykové oblasti, náboženské oblasti, kulturní oblasti) • modelové regiony světa – vybrané modelové přírodní, společenské, politické, hospodářské a environmentální problémy, možnosti jejich řešení	- rozlišuje zásadní přírodní a společenské atributy jako kritéria pro vymezení, ohraničení a lokalizaci regionů světa - lokalizuje na mapách svěťadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny - porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých svěťadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států - zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich
SPOLEČENSKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PROSTŘEDÍ	
• obyvatelstvo světa – základní kvantitativní a kvalitativní geografické, demografické, hospodářské a kulturní charakteristiky • globalizační společenské, politické a hospodářské procesy – aktuální společenské, sídelní, politické a hospodářské poměry současného světa, sídelní systémy, urbanizace, suburbanizace • světové hospodářství – sektorová a odvětvová struktura, územní dělba práce, ukazatele hospodářského rozvoje a životní úroveň • regionální společenské, politické a hospodářské útvary – porovnávací kritéria: národní a mnohonárodnostní státy, části států, správní oblasti, kraje, města, aglomerace; hlavní a periferní hospodářské oblasti světa; politická, bezpečnostní a hospodářská seskupení (integrace) států; geopolitické procesy, hlavní světová konfliktní ohniska	- posoudí na přiměřené úrovni prostorovou organizaci světové populace, její rozložení, strukturu, růst, pohyby a dynamiku růstu a pohybů, zhodnotí na vybraných příkladech mozaiku multikulturního světa - posoudí, jak přírodní podmínky souvisejí s funkcí lidského sídla, pojmenuje obecné základní geografické znaky sídel - zhodnotí přiměřeně strukturu, složky a funkce světového hospodářství, lokalizuje na mapách hlavní světové surovinové a energetické zdroje - porovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit - porovnává státy světa a zájmové integrace států světa na základě podobných a odlišných znaků - lokalizuje na mapách jednotlivých svěťadílů hlavní aktuální geopolitické změny a politické problémy v konkrétních světových regionech
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	

• krajina – přírodní a společenské prostředí, typy krajin • vztah přírody a společnosti – trvale udržitelný život a rozvoj, principy a zásady ochrany přírody a životního prostředí, chráněná území přírody, globální ekologické a environmentální problémy lidstva	- porovnává různé krajiny jako součást pevninské části krajinné sféry, rozlišuje na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajin - uvádí konkrétní příklady přírodních a kulturních krajinných složek a prvků, prostorové rozmístění hlavních ekosystémů (biomů) - uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí
ČESKÁ REPUBLIKA	
• místní region – zeměpisná poloha, kritéria pro vymezení místního regionu, vztahy k okolním regionům, základní přírodní a socioekonomické charakteristiky s důrazem na specifika regionu důležitá pro jeho další rozvoj (potenciál × bariéry) • Česká republika – zeměpisná poloha, rozloha, členitost, přírodní poměry a zdroje; obyvatelstvo: základní geografické, demografické a hospodářské charakteristiky, sídelní poměry; rozmístění hospodářských aktivit, sektorová a odvětvová struktura hospodářství; transformační společenské, politické a hospodářské procesy a jejich územní projevy a dopady; hospodářské a politické postavení České republiky v Evropě a ve světě, zapojení do mezinárodní dělby práce a obchodu • regiony České republiky – územní jednotky státní správy a samosprávy, krajské členění, kraj místního regionu, přeshraniční spolupráce se sousedními státy v euroregionech	- vymezí a lokalizuje místní oblast (region) podle bydliště nebo školy - hodnotí na přiměřené úrovni přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu, možnosti dalšího rozvoje, přiměřeně analyzuje vazby místního regionu k vyšším územním celkům - hodnotí a porovnává na přiměřené úrovni polohu, přírodní poměry, přírodní zdroje, lidský a hospodářský potenciál České republiky v evropském a světovém kontextu - lokalizuje na mapách jednotlivé kraje České republiky a hlavní jádrové a periferní oblasti z hlediska osídlení a hospodářských aktivit - uvádí příklady účasti a působnosti České republiky ve světových mezinárodních a nadnárodních institucích, organizacích a integracích států
TERÉNNÍ GEOGRAFICKÁ VÝUKA, PRAXE A APLIKACE	
• cvičení a pozorování v terénu místní krajiny, geografické exkurze – orientační body, jevy, pomůcky a přístroje; stanoviště, určování hlavních a vedlejších světových stran, pohyb podle mapy a azimutu, odhad vzdáleností a výšek objektů v terénu; jednoduché panoramatické náčrtky krajiny, situační plány, schematické náčrtky pochodové osy, hodnocení přírodních jevů a ukazatelů • ochrana člověka při ohrožení zdraví a života – živelní pohromy; opatření proti nim, chování a jednání při nebezpečí živelních pohrom v modelových situacích	- ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu - aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny - uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu v krajině, uplatňuje v modelových situacích zásady bezpečného chování a jednání při mimořádných událostech

VIII Člověk a společnost

Předmět ČLOVĚK A SPOLEČNOST v sobě integruje obory DĚJEPIS a VÝCHOVA K OBČANSTVÍ. Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu je realizován ve všech ročnících druhého stupně. V 6. ročníku 3 hodiny, 7., a 8. ročníku 2 hodiny a v 9. ročníku 4 hodiny týdně.

Celková hodinová dotace předmětu ČLOVĚK A SPOLEČNOST činí 11 hodin týdně.

VIII.1 Obor Dějepis

DĚJEPIS je součástí vzdělávací oblasti ČLOVĚK A SPOLEČNOST a navazuje na vzdělávací oblast ČLOVĚK A JEHO SVĚT. Svým obsahem seznamuje žáky s významnými historickými událostmi a osobnostmi, které ovlivnily dějiny, a tudíž mají význam i vliv na orientaci v současném životě, dále žákům poskytuje schopnost orientovat se v hlavních obdobích dějinného vývoje a zejména vlastního národa. Ovlivňuje žáky k vytváření pozitivních postojů týkajících se úcty ke kulturnímu dědictví, ochrany historických a kulturních památek i k respektování národních specifíků v současném multikulturálním světě.

DĚJEPIS je tvořen následujícími tematickými celky:

- Člověk v dějinách
- Počátky lidské společnosti
- Nejstarší civilizace. Kořeny evropské kultury
- Křesťanství a středověká Evropa
- Objevy a dobývání. Počátky nové doby
- Modernizace společnosti
- Moderní doba
- Rozdělený a integrující svět

DĚJEPIS rovněž integruje, následují **průřezová témata** a jejich tematické okruhy:

- **Mediální výchova**
 - o Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality
 - o Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení
 - o Fungování a vliv médií ve společnosti
 - o Tvorba mediálního sdělení
 - o Práce v realizačním týmu
- **Výchova demokratického občana**
 - o Občan, občanská společnost a stát
 - o Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování

- Formy participace občanů v politickém životě
- **Multikulturní výchova**
 - Etnický původ
 - Podpora multikulturality
 - Lidské vztahy
 - Princip sociálního smíru a solidarity
- **Environmentální výchova**
 - Vztah člověka k prostředí
 - Lidské aktivity a problémy životního prostředí
- **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech**
 - Jsme Evropané

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence občanské

Prohlubováním znalostí života našich předků vedeme žáky k úctě k historickému dědictví i k vlastnímu národu, vedeme žáky k utváření pozitivního postoje k ochraně památek.

Využíváme metody skupinové práce. Organizujeme soutěže a olympiády.

Rozvíjíme zájem o veřejné záležitosti v souvislosti s probíraným historickým učivem.

Pochopením širších souvislostí historických událostí v evropském i celosvětovém měřítku je vedeme k poznávání odlišných kultur a respektování příslušníků jiných ras i jejich odlišností.

S využitím mezipředmětových vztahů z oblasti jazyk a jazyková komunikace a umění a kultura utváříme vědomí a smysl pro kulturu jako základ životního stylu.

Kompetence sociální a personální

Při práci ve skupinách učíme žáky ke spolupráci v kolektivu, zásadám týmové práce, ovládnutí prvků asertivního chování, reálnému zhodnocení svých schopností, k pozitivnímu ovlivňování kvality společné práce a efektivní spolupráci se spolužáky, zároveň rozvíjíme u žáků systematickosti, vytrvalost a přesnost.

Umožňujeme práci v týmech a tím učíme vnímat vzájemné odlišnosti jako podmínku efektivní spolupráce – projekty.

Vytváříme situace, kdy se žáci vzájemně potřebují – řešení problémových otázek.

Organizováním besed na různá historická témata vytváříme podmínky kladných mezilidských vztahů.

Kompetence komunikativní

Prezentací informací vyhledávaných na internetu vedeme žáky k uplatňování vhodných prostředků komunikace, k vyjádření vlastních myšlenek, názorů a postojů i jejich obhajobě, k naslouchání názorů druhých i vhodným reakcím na ně.

Seznamujeme žáky s událostmi nedávné historie, vybízíme je, aby kladli věcné otázky, a zároveň kultivujeme žákovy písemné i ústní projevy.

Ústním i písemným vyjadřováním vedeme žáky k prezentaci a hodnocení jejich práce. Využíváme k tomu referáty i písemné zápisy, soutěže, olympiády a projekty.

Kompetence pracovní

Srovnávací metodou učíme žáky chápat minulost jako základ a východisko jejich budoucnosti.

Při skupinové práci vedeme žáky k respektování názoru druhého a dodržování společné pracovní kázně, umožňujeme žákům si vzájemně radit a pomáhat.

Prací s odbornou literaturou, atlasem, mapou vytváříme u žáků pracovní návyky.

Kompetence k řešení problémů

Prací ve skupinách vedeme žáky k vnímání problémových situací a jejich příčin v historii i jejich řešení a aplikací při zdolávání vlastních problémů.

Vhodnou diskusí učíme žáky vyrovnávat se s vlastní zátěžovou situací, vedeme je ke kritickému myšlení a konání uvážlivých rozhodnutí.

Vyhledáváním informací v literatuře a na internetu umožňujeme žákům třídění informací a zvážení jejich důležitosti a věrohodnosti.

Seznamujeme žáky s různými profesemi s blízkým vztahem k historii.

Utváříme u žáků schopnost plánovat a provádět jejich pracovní činnosti a získaná data dále zpracovávat a vyhodnocovat.

Učíme žáky prezentovat výsledky jejich práce písemnou, ústní i multimediální formou s akcentem na schopnost sebehodnocení.

Kompetence k učení

Tvorbou projektů, zapojováním se do soutěží vedeme žáky k orientaci a základním znalostem z naší i světové historie, k práci s odbornou literaturou i nejnovějšími médii.

Vyhledáváním potřebných informací i jejich utřídění a použití v praxi rozvíjíme u žáků schopnost samostatného myšlení.

Předkládáme žákům dostatek spolehlivých informačních zdrojů, které umožní poznání dějin vlastního národa a regionu.

Výkladem, diskusí, formou cvičení a skupinovou prací seznamujeme žáky s různými metodami učení a jejich

srovnáním jim pomáháme vybrat si metodu adekvátní jejich věku, nadání a schopnostem.

Při práci s informacemi vedeme žáky k správnému pochopení i použití odborných termínů.

Čtením doplňkové literatury a poukazem na kulturní dědictví našeho národa vhodně působíme na estetické cítění žáků.

VIII.2 Obor Výchova k občanství

VÝCHOVA K OBČANSTVÍ zasahuje do vzdělávací oblasti ČLOVĚK A SPOLEČNOST a patří v našem ŠVP spolu s dějepisem do předmětu ČLOVĚK A SPOLEČNOST. Předmět směřuje k postupnému formování občanského profilu žáků. Prohlubuje a rozšiřuje dosavadní vědomosti žáků ze společenskovední oblasti. Pomáhá utvářet vztahy žáků ke skutečnosti, formuje jejich vnitřní postoje k důležitým oblastem lidského života, pozitivní hodnotové orientace a žádoucí modely chování. Rozvíjí způsobilost žáků k mravně odpovědnému jednání, formuje vědomí odpovědnosti za vlastní život, za důsledky svého rozhodování, za kvalitu svěřené práce, mezilidských vztahů a životního prostředí.

Vyučovaný předmět VÝCHOVA K OBČANSTVÍ JE tvořen následujícími tematickými celky:

- člověk ve společnosti
- člověk jako jedinec
- stát a hospodářství
- stát a právo
- mezinárodní vztahy, globální svět

Vyučovaný předmět ČLOVĚK A SPOLEČNOSTO oblast VÝCHOVA K OBČANSTVÍ rovněž integruje následující **průřezová témata** a jejich tematické okruhy:

- Výchova demokratického občana
 - o Občan, občanská společnost a stát
 - o Formy participace občanů v politickém životě
 - o Občanská společnost a škola
 - o Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování
- Osobnostní výchova
 - o Osobnostní rozvoj
 - o sebepoznání a sebepojetí
 - o Sociální rozvoj
 - poznávání lidí
 - mezilidské vztahy
 - komunikace
 - kooperace a kompetice
 - o Morální rozvoj

- hodnoty, postoje, praktická etika
- Environmentální výchova
 - Vztah člověka k prostředí
 - Lidské aktivity a problémy životního prostředí
- Mediální výchova
 - Fungování a vliv médií ve společnosti
 - Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení
 - Stavba mediálních sdělení
 - Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality
- Multikulturní výchova
 - Princip sociálního smíru a solidarity
 - Lidské vztahy
 - Etnický původ

ČLOVĚK A SPOLEČNOST, oblast VÝCHOVA K OBČANSTVÍ je vyučován s důrazem na rozvinutí komunikačních schopností žáků, učí se dodržovat pravidla diskuse, rozhovoru, práce ve skupinách. Podle podmínek školy a zájmu žáků jsou doplněny besedami s policií, s právníkem, návštěvou významných kulturních památek, městského úřadu. Velmi často je uplatňována projektová výuka

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence občanské

Na příkladech ze života učíme žáky rozlišovat, které jednání je možné považovat za mravné, odlišnost mravní a právní normy.

Poznávají výhody a nevýhody demokracie, význam voleb, seznamují se se zastupitelskými orgány ČR.

Dbáme o dodržování pravidel, sledování a dodržování právních norem. Diskutujeme s žáky o jejich právech a povinnostech.

Diskutujeme o člověku, jeho potřebách a odlišnostech a vedeme tím žáky k respektování příslušníků jiných ras. Snažíme se, aby žáci pochopili význam tolerance při soužití s národnostními menšinami. Poskytujeme doplňkovou

četbu, umožňujeme vyhledávat informace. Prací ve skupinách s úryvky z krásné literatury i s aktuálními informacemi vštěpujeme žákům jednoznačně odmítavý postoj vůči rasově motivovanému útlaku.

Využíváme metody dramatické výchovy a skupinové práce. Organizujeme adaptační program.

Diskusí o aktuálních problémech upevňujeme ekologické myšlení, kladný vztah k životnímu prostředí a základní znalosti globálních problémů lidstva. Využíváme mezipředmětových vztahů a umožňujeme tvorbu prezentací k ekologickým globálním a lokálním problémům.

Diskutujeme o problémech prostředí. Využíváme statistických údajů ve vztahu k životnímu prostředí. Vedeme žáky ke sledování aktuálního dění.

Pořádáme soutěže.

Kompetence sociální a personální

Při skupinové práci učíme žáky spolupráci v kolektivu a týmové práci.

Žáky vedeme k získávání základů kooperace a týmové práce, při které se společně s pedagogy podílejí na vytváření pravidel práce v týmu. Vedeme je k tomu, aby dokázali vhodně uplatňovat svá práva, uvědomovat si své povinnosti a plnit je.

Rozvíjíme u žáků systematičnost, vytrvalost a přesnost. Vedeme žáky k vytváření duševní, tělesné a sociální pohody.

Učíme žáky vystihnout své pocity, nálady a podělit se o ně s ostatními, tím si dokázat vytvořit žebříček hodnot. U žáků pěstujeme schopnost vytvářet příjemnou atmosféru v týmu, upevňujeme dobré mezilidské vztahy,

učíme je v případě potřeby poskytnout pomoc nebo dokázat o ni sami požádat.

Usilujeme o to, aby žáci prokázali schopnost střídat role ve skupině, respektovat společně dohodnutá pravidla

chování.

Pěstujeme u všech žáků zdravé sebevědomí a dovednost realisticky zhodnotit své schopnosti.

U žáků vytváříme pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jejich sebedůvěru, fantazii a originalitu. Učíme je ovládat své jednání a chování tak, aby dosáhli pocitu sebeuspokojení a sebeúcty.

Pomocí srovnávání své práce s prací ostatních vedeme žáky k realistickému hodnocení svých schopností. Vytváříme schopnost vyslovit hypotézu na základě jejich myšlení a vedeme je k jejímu ověřování či vyvrácení pomocí protipříkladu.

Na příkladech ze života uvádíme příklady možných důsledků neuváženě založené rodiny, snažíme se, aby si uvědomili potřebu úcty k rodičům a všem lidem, hlavně starším, svoji zodpovědnost za zdraví a život.

Kompetence komunikativní

Simulační hry nám pomáhají vyzkoušet si nácvik společenského chování, otevřeně a vhodným způsobem říct vlastní názor, respektovat názory druhých.

Učíme je pracovat s médii, uvědomit si význam informací pro možnost kompetentního rozhodování, způsoby a metody efektivního rozhodování.

Hrou v roli a řešením různých životních situací vedeme žáky k ovládnutí základního společenského chování, které u nich pěstujeme také při besedách k jednotlivým výukovým tématům.

Kompetence pracovní

Žáci by měli umět vyjádřit svou představu o budoucnosti, charakterizovat své nejbližší životní cíle a plány, to jim umožňují besedy a diskuse o problému. Vytvářením modelových situací odpovídajících některým situacím životním jim vštěpujeme, jak je důležité mít zdravé sebevědomí, nepřeceňovat se, ale ani nepodceňovat, realisticky zhodnotit své schopnosti, sestavit si žebříček hodnot.

Rozhovorem s žáky, diskusí a uváděním příkladů ze života objasňujeme, jaký vliv má dodržování pracovní kázně na kvalitu odvedené práce a na její ohodnocení.

Kompetence k řešení problémů

Metodou modelových situací vedeme žáky ke správnému pochopení problémů a hledání jejich efektivních řešení, dovednosti samostatně se rozhodovat, schopnosti vyrovnat se s případným neúspěchem, poradit si se zátěžovou situací. Diskusí nad nezdarem při řešení problému vedeme žáky k práci s chybou a k rozvíjení jejich sebekontroly. Při hledání řešení problému pracujeme se žáky metodami moderované diskuse, vedeme je k vyhledávání informací z různých zdrojů.

Kompetence k učení

Tvorbou projektů a využíváním skupinové práce vedeme žáky ke schopnosti samostatně vyhledat potřebné informace. Na základě jejich třídění a zpracování odlišit podstatné od méně podstatného, zvážit jejich důležitost, vhodně použít.

Při práci s informacemi vedeme žáky ke správnému užívání odborných termínů, znaků a symbolů. Ve spojení s praktickou činností upevňujeme u žáků jejich znalost.

Dějepis	2.dvojročí, spolupracující 6. ročník
Mezipředmětové vztahy	- Český jazyk a literatura - Člověk a příroda - Umění a kultura
Výchovně vzdělávací strategie	- Kompetence k učení - Kompetence k řešení problémů - Kompetence komunikativní - Kompetence sociální a personální - Kompetence občanské - Kompetence pracovní

Učivo	ŠVP výstupy 2.dvojeří, spolupracující 6. ročník
Úvod do dějepisu Význam zkoumání dějin Zdroje informací o dějinách, hmotné a písemné prameny - archivy, muzea, galerie, knihovny Historický čas a prostor Pravěk Člověk a lidská společnost v pravěku	Člověk v dějinách Uvede konkrétní příklad důležitosti dějepisných znalostí. Uvede příklady historických pramenů, pojmenuje instituce, v nichž jsou shromažďovány. Vyjmenuje alespoň tři pomocné vědy historické. Orientuje se v čase (před naším letopočtem, našeho letopočtu) a v mapě. Chápe časovou přímku jako symbolické zobrazení času. Jmenuje a řadí historické epochy v chronologickém sledu. Počátky lidské společnosti Objasní dvě varianty teorie vzniku člověka – stvoření podle bible a Darwinovu vývojovou teorii. Rozpozná vývojová stádia člověka. Charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu. Objasní význam zemědělství.
Nejstarší civilizace, kořeny evropské kultury nejstarší starověké civilizace a jejich kulturní odkaz antické Řecko a Řím střední Evropa a její styky s antickým Středomořím	Nejstarší civilizace. Kořeny evropské kultury. Rozpozná souvislost mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních velkých zemědělských civilizací. Objasní přínos starověkých států pro rozvoj světové civilizace. Uvede nejvýznamnější typy památek a objevů pocházejících z jednotlivých oblastí prvních států. Ocení především vynález písma. Pochopí podstatu antické demokracie. Chápe přínos řecké civilizace jako součást světového kulturního dědictví. Vypráví o jednotlivých etapách řeckých a římských dějin. Uvede osobnosti řecké a římské kultury. Dokáže porovnat barbarské civilizace se světem antiky.

Raný středověk Stěhování národů Byzantská, arabská a francká říše První státní útvary na našem území Počátky a rozvoj českého státu Křesťanství, papežství, císařství, křížové výpravy Formování prvních státních celků v Evropě Románská kultura a vzdělanost raného středověku	Uvědomí si rozdílný vývoj v různých částech Evropy. Porovná formy vlád a postavení společenských skupin ve státech Popíše podstatnou změnu v Evropě, která nastala v důsledku „stěhování národů“, christianizace a vzniku států Porovná základní rysy západoevropské, byzantsko-slovanské a islámské kulturní oblasti. Objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a postavení těchto státních útvarů v evropských souvislostech. Učí se chápat úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka i konflikty mezi světskou a církevní mocí. Uvědomí si duchovní odkaz patronů českých zemí. Ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti. Uvede příklady románské kultury
---	--

Dějepis	3.trojročí 7., 8., 9. ročník
Mezipředmětové vztahy	- Český jazyk a literatura - Člověk a příroda - Umění a kultura
Výchovně vzdělávací strategie	- Kompetence k učení - Kompetence k řešení problémů - Kompetence komunikativní - Kompetence sociální a personální - Kompetence občanské - Kompetence pracovní

Učivo	ŠVP výstupy 3.trojiročí 7., 8., 9. ročník
Křesťanství a středověká Evropa • nový etnický obraz Evropy • utváření států ve východoevropském a západoevropském kulturním okruhu a jejich specifický vývoj • islám a islámské říše ovlivňující Evropu (Arabové, Turci) • Velká Morava a český stát, jejich vnitřní vývoj a postavení v Evropě • křesťanství, papežství, císařství, křížové výpravy • struktura středověké společnosti, funkce jednotlivých vrstev • kultura středověké společnosti – románské a gotické umění a vzdělanost	- popíše podstatnou změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vzniku států - porovná základní rysy západoevropské, byzantsko-slovanské a islámské kulturní oblasti - objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a postavení těchto státních útvarů v evropských souvislostech - vymezí úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí, vztah křesťanství ke kacířství a jiným věroukám - ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady románské a gotické kultury
Objevy a dobývání, počátky nové doby • renesance, humanismus, husitství, reformace a jejich šíření Evropou • zámořské objevy a počátky dobývání světa český stát a velmoc v 15.–18. století • barokní kultura a osvícenství	- vysvětlí znovuobjevení antického ideálu člověka, nové myšlenky žádající reformu církve včetně reakce církve na tyto požadavky - vymezí význam husitské tradice pro český politický a kulturní život - popíše a demonstruje průběh zámořských objevů, jejich příčiny a důsledky - objasní postavení českého státu v podmínkách Evropy rozdělené do řady mocenských a náboženských center a jeho postavení uvnitř habsburské monarchie - objasní příčiny a důsledky vzniku třicetileté války a posoudí její důsledky - na příkladech evropských dějin konkretizuje absolutismus, konstituční monarchie, parlamentarismus - rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede jejich představitele a příklady významných kulturních památek
Modernizace společnosti • Velká francouzská revoluce a napoleonské období, jejich vliv na Evropu a svět; vznik USA • industrializace a její důsledky pro společnost; sociální otázka • národní hnutí velkých a malých národů; utváření novodobého českého národa	- vysvětlí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti D-9-6-02 objasní souvislost mezi událostmi francouzské revoluce a napoleonských válek na jedné straně a rozbitím starých společenských struktur v Evropě na straně druhé D-9-6-03 porovná jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa v souvislosti s národními hnutími

• revoluce 19. století jako prostředek řešení politických, sociálních a národnostních problémů • politické proudy (konzervativismus, liberalismus, demokratismus, socialismus), ústava, politické strany, občanská práva • kulturní rozrůzněnost doby • konflikty mezi velmocemi, kolonialismus	vybraných evropských národů D-9-6-04 charakterizuje emancipační úsilí významných sociálních skupin; uvede požadavky formulované ve vybraných evropských revolucích D-9-6-05 na vybraných příkladech demonstuje základní politické proudy D-9-6-06 vysvětlí rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla; charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezí význam kolonií
Moderní doba • první světová válka a její politické, sociální a kulturní důsledky • nové politické uspořádání Evropy a úloha USA ve světě; vznik Československa, jeho hospodářsko-politický vývoj, sociální a národnostní problémy • mezinárodněpolitická a hospodářská situace ve 20. a 30. letech; totalitní systémy – komunismus, fašismus, nacismus – důsledky pro Československo a svět • druhá světová válka, holokaust; situace v našich zemích, domácí a zahraniční odboj; politické, mocenské a ekonomické důsledky války	- na příkladech demonstuje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky - rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů - charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu - na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv - zhodnotí postavení Československa v evropských souvislostech a jeho vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí
Rozdělený a integrující se svět • studená válka, rozdělení světa do vojenských bloků reprezentovaných supervelmocemi; politické, hospodářské, sociální a ideologické soupeření • vnitřní situace v zemích východního bloku (na vybraných příkladech srovnání s charakteristikou západních zemí) • vývoj Československa od roku 1945 do roku 1989, vznik České republiky • rozpad koloniálního systému, mimoevropský svět • problémy současnosti • věda, technika a vzdělání jako faktory vývoje; sport a zábava	- vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků - vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce - posoudí postavení rozvojových zemí - prokáže základní orientaci v problémech současného světa

Člověk a společnost – Výchova k občanství	2.dvoletí, spolupracující 6. ročník
---	---

Mezipředmětové vztahy	- Český jazyk a literatura - Člověk a příroda - Umění a kultura
Výchovně vzdělávací strategie	- Kompetence k učení - Kompetence k řešení problémů - Kompetence komunikativní - Kompetence sociální a personální - Kompetence občanské - Kompetence pracovní

Učivo	ŠVP výstupy 2.dvojročí, spolupracující 6. ročník
Naše škola život ve škole, práva a povinnosti žáků, význam a činnost žákovské samosprávy, společná pravidla a normy; vklad vzdělání pro život	- uvědomuje si význam vzdělání, společných pravidel a norem ve školním kolektivu, význam tolerance a spolupráce - zná zásady efektivního učení - osvojuje si vhodné metody učení - dělá si poznámky, které mu usnadní učení - zkouší různé způsoby učení - volí vhodný učební styl s ohledem na svou osobnost - uvádí klady a zápory při využívání multimediálních zařízení v životě člověka
Lidská setkání přirozené a sociální rozdíly mezi lidmi, rovnost a nerovnost, rovné postavení mužů a žen; lidská solidarita, pomoc lidem v nouzi, potřební lidé ve společnosti Vztahy mezi lidmi osobní a neosobní vztahy, mezilidská komunikace; konflikty v mezilidských vztazích, problémy lidské nesnášenlivosti Osobní bezpečí	- objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám - rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti - posoudí a na příkladech doloží přínos spolupráce lidí při řešení konkrétních úkolů a dosahování některých cílů v rodině, ve škole, v obci

Způsoby chování v krizových situacích, šikana, dětská krizová centra a linky důvěry	-objasňuje vlastními slovy nebezpečí spojená s krizovými situacemi, včetně šikanování - diskutuje nad posouzením možných následků krizových situací, navrhuje konstruktivní řešení - zná možnosti spolupráce a překonání strachu při odhalování příčin a původců šikany, vyhledávání pomoci - vyhledá kontaktní adresy a telefony na zařízení pro pomoc v krizi ve svém okolí - zná zásady první pomoci
Rodina postavení rodiny v dnešní společnosti, typy rodiny rodinné a příbuzenské vztahy význam rolí v životě dnešního člověka, rodokmen manželství Rodina – místo návratů síla rodinných vazeb, citová funkce rodiny Děti – pokračování našeho života Rodina – ostrov bezpečí bezpečnost dětí, kde hledat pomoc, ochranná funkce rodiny Rodina dělá z domu domov úloha peněz a majetku v životě člověka, materiální funkce rodiny Rodina jako vzor a příklad vliv rodiny na výchovu dítěte, výchovná funkce rodiny Když vlastní rodina chybí náhradní výchova, příčiny vedoucí k umístění v náhradní rod. péči Komunikace v rodině	- dokáže vysvětlit význam rodiny pro vývoj člověka - chápe význam rodiny, umí vysvětlit typy rodin - orientuje se v příbuzenských vztazích - uvede způsoby a podmínky uzavření manželství - jmenuje a vysvětluje funkce rodiny - vlastními slovy vysvětlí, v čem spočívá hospodárnost - sestaví vlastní rozpočet - vyjmenuje zdroje příjmů a výdajů v rozpočtu – osobním, rodinném - navrhuje možnosti úspory v rodinném rozpočtu

Člověk a společnost – Výchova k občanství	3.trojročí 7., 8., 9. ročník
Mezipředmětové vztahy	- Český jazyk a literatura - Člověk a příroda - Umění a kultura
Výchovně vzdělávací strategie	- Kompetence k učení - Kompetence k řešení problémů - Kompetence komunikativní - Kompetence sociální a personální - Kompetence občanské - Kompetence pracovní

Učivo	3.trojročí ŠVP výstupy 7., 8., 9. ročník
Člověk ve společnosti • naše škola – život ve škole, práva a povinnosti žáků, význam a činnost žákovské samosprávy, společná pravidla a normy; vklad vzdělání pro život • naše obec, region, kraj – důležité instituce, zajímavá a památná místa, významní rodáci, místní tradice; ochrana kulturních památek, přírodních objektů a majetku • naše vlast – pojem vlasti a vlastenectví; zajímavá a památná místa, co nás proslavilo, významné osobnosti; státní symboly, státní svátky, významné dny • kulturní život – rozmanitost kulturních projevů, kulturní hodnoty, kulturní tradice; kulturní instituce; masová kultura, prostředky masové komunikace, masmédia	- objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání - rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu - zdůvodní nepřijatelnost vandalského chování a aktivně proti němu vystupuje - zhodnotí nabídku kulturních institucí a cíleně z ní vybírá akce, které ho zajímají - kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí - zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi, vyjádří své možnosti, jak může v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a jak pomoci v situacích ohrožení a obrany státu - uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích, případné neshody či konflikty s druhými lidmi řeší nenásilným způsobem

• lidská setkání – přirozené a sociální rozdíly mezi lidmi, rovnost a nerovnost, rovné postavení mužů a žen; lidská solidarita, pomoc lidem v nouzi, potřební lidé ve společnosti • vztahy mezi lidmi – osobní a neosobní vztahy, mezilidská komunikace; konflikty v mezilidských vztazích, problémy lidské nesnášenlivosti • zásady lidského soužití – morálka a mravnost, svoboda a vzájemná závislost, pravidla chování; dělba práce a činností, výhody spolupráce lidí	- objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám - rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti - posoudí a na příkladech doloží přínos spolupráce lidí při řešení konkrétních úkolů a dosahování některých cílů v rodině, ve škole, v obci
Člověk jako jedinec • podobnost a odlišnost lidí – projevy chování, rozdíly v prožívání, myšlení a jednání; osobní vlastnosti, dovednosti a schopnosti, charakter; vrozené předpoklady, osobní potenciál • vnitřní svět člověka – vnímání, prožívání, poznávání a posuzování skutečnosti, sebe i druhých lidí, systém osobních hodnot, sebehodnocení; stereotypy v posuzování druhých lidí • osobní rozvoj – životní cíle a plány, životní perspektiva, adaptace na životní změny, sebezměna; význam motivace, aktivity, vůle a osobní kázně při seberozvoji	- objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života - posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání - rozpoznává projevy záporných charakterových vlastností u sebe i u druhých lidí, kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání - popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru
Člověk, stát a hospodářství • majetek, vlastnictví – formy vlastnictví; hmotné a duševní vlastnictví, jejich ochrana; hospodaření s penězi, majetkem a různými formami vlastnictví • peníze – funkce a podoby peněz, formy placení; • hospodaření – rozpočet domácnosti, úspory, investice, úvěry, splátkový prodej, leasing; rozpočet státu, typy rozpočtu a jejich odlišnosti; význam daní • banky a jejich služby – aktivní a pasivní operace, úročení, pojištění, produkty finančního trhu pro investování a pro získávání prostředků • výroba, obchod, služby – jejich funkce a návaznost • principy tržního hospodářství – nabídka, poptávka, trh; tvorba ceny, inflace; podstata fungování trhu; nejčastější právní formy podnikání	- rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady - sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti, dodržuje zásady hospodárnosti a vyhýbá se rizikům při hospodaření s penězi - na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení - vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít

	- uveďte a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu - na příkladu chování kupujících a prodávajících vyložte podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukážete tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz - rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané - rozlišuje a porovnává úlohu výroby, obchodu a služeb, uvede příklady jejich součinnosti
Člověk, stát a právo • právní základy státu – znaky státu, typy a formy státu; státní občanství ČR; Ústava ČR; složky státní moci, jejich orgány a instituce, obrana státu • státní správa a samospráva – orgány a instituce státní správy a samosprávy, jejich úkoly • principy demokracie – znaky demokratického způsobu rozhodování a řízení státu; politický pluralismus, sociální dialog a jejich význam; význam a formy voleb do zastupitelstev • lidská práva – základní lidská práva, práva dítěte, jejich ochrana; úprava lidských práv a práv dětí v dokumentech; poškozování lidských práv, šikana, diskriminace • právní řád České republiky – význam a funkce právního řádu, orgány právní ochrany občanů, soustava soudů; právní norma, předpis, publikování právních předpisů • protiprávní jednání – druhy a postihy protiprávního jednání včetně korupce, trestní postizitelnost; porušování předpisů v silničním provozu, porušování práv k duševnímu vlastnictví • právo v každodenním životě – význam právních vztahů; důležité právní vztahy a závazky z nich vyplývající; základní práva spotřebitele; styk s úřady	- rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky - rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu - objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů - vyložte smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů - přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod, rozumí povinnostem občana při zajišťování obrany státu - objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství - provádí jednoduché právní úkony a chápe jejich důsledky, uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy – osobní přeprava, koupě, oprava či pronájem věci - dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování - rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů - rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady - diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání

Mezinárodní vztahy, globální svět • evropská integrace – podstata, význam, výhody; Evropská unie a ČR • mezinárodní spolupráce – ekonomická, politická a bezpečnostní spolupráce mezi státy, její výhody; významné mezinárodní organizace (Rada Evropy, NATO, OSN aj.) • globalizace – projevy, klady a zápory; významné globální problémy včetně válek a terorismu, možnosti jejich řešení	- popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování - uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má vztah ČR, posoudí jejich význam ve světovém dění a popíše výhody spolupráce mezi státy, včetně zajišťování obrany státu a účasti v zahraničních misích - uvede příklady některých projevů globalizace, porovná jejich klady a zápory - uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky pro život lidstva - objasní souvislosti globálních a lokálních problémů, uvede příklady možných projevů a způsobů řešení globálních problémů na lokální úrovni – v obci, regionu - uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání, objasní roli ozbrojených sil ČR při zajišťování obrany státu a při řešení krizí nevojenského charakteru
--	--

IX Výchova k volbě povolání

Vzdělávací oblast ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE a ČLOVĚK A ZDRAVÍ (obor VÝCHOVA KE ZDRAVÍ) je realizován v Montessori třídách pouze na II. stupni, a to v předmětu VÝCHOVA K VOLBĚ POVOLÁNÍ. Záměrem je nabídnout žákům druhého stupně, především žákům 7. a 8. ročníku, možnost setkat se a prakticky si i vyzkoušet co nejvíce druhů povolání. Tento záměr chceme realizovat formou jednodenních i vícedenních exkurzí. Směřujeme k tomu, aby si během 7. a 8. ročníku žák mohl z co nejširší nabídky oborů vybrat ten, který je mu nejbližší, a v ročníku devátém se pak cíleně připravovat na studium vybraného oboru.

Na druhém stupni je vyučovaný předmět tvořen následujícími tematickými celky:

- práce s technickými materiály
- příprava pokrmů
- pěstitelské práce a chovatelství, elektrotechnika kolem nás
- svět práce

Vyučovaný předmět VÝCHOVA K VOLBĚ POVOLÁNÍ rovněž integruje následující **průřezové téma** a jejich tematické okruhy:

- Environmentální výchova
 - Lidské aktivity a problémy životního prostředí
 - Základní podmínky života
 - Vztah člověka k prostředí
 - Ekosystémy

Předmět VÝCHOVA K VOLBĚ POVOLÁNÍ je vyučován formou vyučovacích hodin ve třídách, pomocí praktických činností v odborných dílnách a školní kuchyni s důrazem na rozvoj správných pracovních dovedností a návyků, především pak na jednodenních a vícedenních pracovních akcí. Žáci se učí plánovat, organizovat a hodnotit pracovní činnost samostatně tak i v týmu a to individuální, skupinovou nebo projektovou prací, vybírají si z nabídky oborů ten, který vidí pro svůj budoucí život jako nejlepší.

Výuka předmětu probíhá v běžných třídách, v odborných dílnách, na pozemcích školy, formou návštěv a jednodenních a vícedenních exkurzí.

Časová dotace je v 6. ročníku 1 hodina týdně, v 7. ročníku 8 hodin týdně (7 hodin Člověk a svět práce + 1 hodina Výchova ke zdraví), v 8. ročníku 9 hodin týdně (8 hodin Člověk a svět práce, 1 hodina Výchova ke zdraví).

Výchova k volbě povolání	2.dvojročí, spolupracující 6. ročník
Mezipředmětové vztahy	- Český jazyk a literatura - Člověk a společnost - Přírodní vědy - Člověk a příroda - Tělesná výchova
Výchovně vzdělávací strategie	- Kompetence k učení - Kompetence k řešení problémů - Kompetence komunikativní - Kompetence sociální a personální - Kompetence občanské - Kompetence pracovní

Učivo	2.dvojročí, ŠVP výstupy spolupracující 6. ročník
Obor ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE	
PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM	
Práce se dřevem	- volí vhodné pracovní pomůcky a postupy vzhledem k použitému materiálu - měří a dovede orýsovat materiál, řeže pilou, piluje pilníkem, rašpluje rašplí, spojuje materiál hřebíky a dovede dát výrobku jednoduchou povrchovou úpravu - pracuje podle jednoduchého návodu, předlohy nebo náčrtu - vytvoří vlastní výrobek

Lidové zvyky, tradice a řemesla	- zná lidová řemesla regionu
PĚSTITELSKÉ PRÁCE	
Bezpečnost a hygiena práce, pracovní nářadí	- dodržuje zásady bezpečnosti při práci s nářadím - dodržuje technologickou kázeň, poskytne první pomoc při úrazu, včetně úrazu způsobeného zvířaty - používá vhodné pracovní pomůcky a provádí jejich údržbu
Půda	- vysvětlí vznik a význam půdy, prakticky ověří složení půdy, vyhodnotí význam kompostu a hnojení - podílí se na kompostování a úpravě pěstebních (pracovních) ploch v okolí školy
Zelenina	- volí vhodné pracovní postupy při pěstování rostlin, uvede význam, rozdělení a zástupce zeleniny, rozpozná osivo, sadbu
Polní plodiny	- rozlišuje základní druhy polních plodin
Aranžování rostlin	- pěstuje a používá květiny pro výzdobu - provádí jednoduché pěstební pokusy
PŘÍPRAVA POKRMŮ	
Vybavení kuchyně	- dodržuje základní principy stolování, používá základní kuchyňský inventář a bezpečně obsluhuje základní spotřebiče
Příprava jednoduchého pokrmu	- připravuje jednoduché pokrmy v souladu se zásadami zdravé výživy
PROVOZ A ÚDRŽBA DOMÁCNOSTI	
Provoz domácnosti	- ovládá jednoduché postupy při základních činnostech v domácnosti
Finance provoz a údržba domácnosti	- provádí jednoduché operace platebního styku a domácího účetnictví
Spotřebiče v domácnosti	- orientuje se v obsluze běžných domácích spotřebičů

	- dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a poskytne první pomoc při úrazu, včetně elektrickým proudem
Základy ručních prací	- dokáže přišít knoflíky

Výchova k volbě povolání	7., 8., 9. ročník
Mezipředmětové vztahy	- Český jazyk a literatura - Člověk a společnost - Člověk a příroda - Tělesná výchova
Výchovně vzdělávací strategie	- Kompetence k učení - Kompetence k řešení problémů - Kompetence komunikativní - Kompetence sociální a personální - Kompetence občanské - Kompetence pracovní

Učivo	ŠVP výstupy 7., 8., 9. ročník
Obor ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE	
SVĚT PRÁCE	
Trh práce	- orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí - zná povolání lidí, druhy pracovišť, pracovních prostředků, pracovních objektů, charakter a druhy pracovních činností

	- rozumí požadavkům kvalifikačním, zdravotním a osobnostním - chápe rovnost příležitostí na trhu práce
Volba profesní orientace	- ovládá základní principy sebepoznávání - dokáže zhodnotit své osobní zájmy a cíle, tělesný a zdravotní stav, osobní vlastnosti a schopnosti, které mají vliv na volbu profesní orientace - ví, kde najde informace pro volbu povolání, umí s nimi pracovat a využívat poradenských služeb
Možnosti vzdělávání	- zná náplň učebních a studijních oborů, podmínky přijímacího řízení a další potřebné informace
Zaměstnání	- zná pracovní příležitosti v obci (regionu), způsoby hledání zaměstnání - ví, jak napsat životopis - ví, jak vypadá pohovor u zaměstnavatele - chápe problémy nezaměstnanosti, ví, jak jednat na úřadech práce, zná práva a povinnosti zaměstnanců a zaměstnavatelů - prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce
Podnikání	- zná druhy a strukturu organizací, seznámil se s nejčastějšími formami podnikání - rozumí pojmům drobné a soukromé podnikání
PRÁCE S TECHNICKÝMI MATERIÁLY	
Vlastnosti materiálu, užití v praxi - kov, plasty, kompozity	- provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň - rozlišuje různé druhy materiálů a zná jejich vlastnosti, zvolí vhodný pracovní postup v souladu s druhem zpracovávaného materiálu
Pracovní pomůcky, nářadí a nástroje pro ruční opracování	- správně vybere a používá vhodné pracovní nástroje a pomůcky

	- řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí
Jednoduché pracovní operace a postupy	- řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí
Organizace práce, důležité technologické postupy	- organizuje a plánuje svoji pracovní činnost
Technické náčrty a výkresy, technické informace, návody	- užívá technickou dokumentaci, připraví si vlastní jednoduchý náčrt výrobku - dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím; poskytne první pomoc při úrazu
Úloha techniky v životě člověka, zneužití techniky, technika a životní prostředí, technika a volný čas	- ví, jaká je úloha techniky v životě člověka, ví, jak může technika ovlivňovat životní prostředí, je si vědom možností zneužití techniky a dokáže ji využívat ve svém volném čase
DESIGN A KONSTRUOVÁNÍ	
Stavebnice (konstrukční, elektrotechnické, elektronické), sestavování modelů, tvorba konstrukčních prvků, montáž a demontáž	- navrhne a sestaví jednoduché konstrukční prvky a ověří a porovná jejich funkčnost, nosnost, stabilitu aj. - provádí montáž, demontáž a údržbu jednoduchých předmětů a zařízení - dodržuje zásady bezpečnosti a hygieny práce a bezpečnostní předpisy; poskytne první pomoc při úrazu
Návod, předloha, náčrt, plán, schéma, jednoduchý program	- sestaví podle návodu, náčrtu, plánu, jednoduchého programu daný model -
PĚSTITELSKÉ PRÁCE, CHOVATELSTVÍ	
Okrasné rostliny	- volí vhodné pracovní postupy při pěstování vybraných rostlin - pěstuje a využívá květiny pro výzdobu - zná pojem hydroponie, bonsaj - používá vhodné pracovní pomůcky a provádí jejich údržbu
Ovocné rostliny	- zná druhy ovocných rostlin

	- rozumí způsobu jejich pěstování - ví, jak plody uskladnit a zpracovat
Léčivé rostliny, koření	- ví, jak pěstovat vybrané rostliny - zná účinky vybraných rostlin na zdraví člověka - pozná jedovaté rostliny - zná alergické reakce na rostliny - uvědomuje si význam rostliny jako drogy a možnost jejího zneužití
Chovatelství	- prokáže základní znalost chovu drobných zvířat a zásad bezpečného kontaktu se zvířaty - dodržuje technologickou kázeň, zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu, včetně úrazu způsobeného zvířaty - ví, jak postupovat při kontaktu se známými a neznámými zvířaty
PŘÍPRAVA POKRMŮ	
Kuchyně	- ví, jak udržovat pořádek a čistotu
Potraviny	- umí vybrat a nakoupit a skladovat různé skupiny potravin - dokáže sestavit jídelníček
Příprava pokrmů	- zvládne připravit jednoduché i složitější pokrmy studené i teplé kuchyně v souladu se zásadami zdravé výživy - ovládá základní postupy při přípravě pokrmů i nápojů
Úprava stolu a stolování	- dodržuje základní principy stolování, společenského chování a obsluhy u stolu ve společnosti - zvládá jednoduché prostírání, obsluha a chování u stolu, slavnostní stolování v rodině, zdobné prvky a květiny na stole - dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazech v kuchyni
VYUŽITÍ DIGITÁLNÍCH TECHNOLOGIÍ	

Digitální technika	- ovládá základní funkce digitální techniky jako je počítač a periferní zařízení, digitální fotoaparát, videokamera, PDA, CD a DVD přehrávače, e-kniha, mobilní telefony - diagnostikuje a odstraňuje základní problémy při provozu digitální techniky - propojuje vzájemně jednotlivá digitální zařízení - ošetřuje digitální techniku a chrání ji před poškozením - dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy při práci s digitální technikou a poskytne první pomoc při úrazu
Digitální technologie	- pracuje uživatelským způsobem s mobilními technologiemi jako jsou bezdrátové technologie (USB, Bluetooth, wi-fi, GPRS, GMS, norma IEEE 802.11 b), navigační technologie - umí je využít pro cestování, obchod, vzdělávání, zábavu - rozumí pojmům konvergence a multiplexování
Počítačové programy pro zpracovávání hlasových a grafických informací	- umí upravovat, archivovat a stříhat - zná operační systémy - dokáže synchronizovat PDA a PC
Mobilní služby	- zná operátory a tarify
PRÁCE S LABORATORNÍ TECHNIKOU	
Základní laboratorní postupy a metody	- vybere a prakticky využívá vhodné pracovní postupy, přístroje, zařízení a pomůcky pro konání konkrétních pozorování, měření a experimentů - zpracuje protokol o cíli, průběhu a výsledcích své experimentální práce a zformuluje v něm závěry, k nimž dospěl - vyhledá v dostupných informačních zdrojích všechny podklady, jež mu co nejlépe pomohou provést danou experimentální práci - dodržuje pravidla bezpečné práce a ochrany životního prostředí při experimentální práci - poskytne první pomoc při úrazu v laboratoři
Základní laboratorní přístroje, zařízení a pomůcky	- dodrží kázeň při práci s přístroji, zařízením a pomůckami nutnými pro konání pozorování, měření, experimentu

	- dodržuje hygienu práce a zásady bezpečné práce s laboratorní technikou, příslušnými nástroji, přístroji a pomůckami při laboratorních činnostech
VÝCHOVA KE ZDRAVÍ	
Komunita	- respektuje přijatá pravidla soužití mezi spolužáky i jinými vrstevníky a přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v komunitě - vysvětlí role členů komunity a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu z hlediska prospěšnosti zdraví
Rodina	- vyjmenuje práva, povinnosti a pravidla chování jednotlivých členů rodiny - vyjmenuje a vysvětlí role členů rodiny a hodnoty důležité pro rodinné soužití - posoudí vztahy mezi rodiči a dětmi, včetně otázek lásky a porozumění - posoudí možné příčiny krizí v rodině a hledá řešení - zdůvodní výběr ideálního partnera a zhodnotí možná úskalí při této volbě - uvědomí si a posoudí kvality rodičů a jejich předpoklady pro výchovu dětí
Klíče ke zdraví	- vysvětlí na příkladech přímé souvislosti mezi tělesným, duševním a sociálním zdravím - vysvětlí vztah mezi uspokojováním základních lidských potřeb a hodnotou zdraví - posoudí různé způsoby chování lidí z hlediska odpovědnosti za vlastní zdraví i zdraví druhých a vyvozuje z nich osobní odpovědnost ve prospěch aktivní podpory zdraví - usiluje v rámci svých možností a zkušeností o aktivní podporu zdraví - vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm v kruhu vrstevníků, rodiny i v nejbližším okolí - uplatňuje osvojené preventivní způsoby rozhodování, chování a jednání v souvislosti s běžnými, přenosnými, civilizačními a jinými chorobami; svěří se se zdravotním problémem a v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc - projevuje odpovědný vztah k sobě samému, k vlastnímu dospívání a pravidlům zdravého životního stylu - samostatně využívá osvojené kompenzační a relaxační techniky a sociální dovednosti k regeneraci organismu, překonávání únavy a předcházení stresovým situacím

	-
Zdravá výživa	- dává do souvislostí složení stravy a způsob stravování s rozvojem civilizačních nemocí a v rámci svých možností uplatňuje zdravé stravovací návyky - uvědomuje si nebezpečí diet a poruchy příjmu potravy - objasní souvislost nevhodných stravovacích návyků se vznikem civilizačních chorob - zhodnotí jídelníček v rodině a ve školní jídelně z hlediska zásad zdravé výživy - sestaví zdravý talíř
Zneužívání návykových látek	- uvádí do souvislostí zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a životní perspektivu mladého člověka - uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole i mimo ni - v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo druhým
Osobní bezpečí	- vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt - uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi - projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy - aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí - v případě potřeby poskytne adekvátní první pomoc
Sexuální výchova	- respektuje změny v období dospívání, vhodně na ně reaguje; kultivovaně se chová k opačnému pohlaví - respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli; chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování

X Umění a kultura

X. 1 Obor Hudební výchova

Ve vyučovacím předmětu UMĚNÍ A KULTURA obor HUDEBNÍ VÝCHOVA je počítáno na II. stupni s jednou hodinou týdně v rámci předmětu. Obsahově předmět v co největší míře navazuje na obor Dějepis.

Vyučovaný obor HUDEBNÍ VÝCHOVA integruje následující průřezová témata a jejich tematické okruhy:

- Mediální výchova
 - Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení
 - Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality
 - Fungování a vliv médií ve společnosti
 - Vnímání autora mediálních sdělení
 - Práce v realizačním týmu
- Osobnostní a sociální výchova
 - Osobnostní rozvoj
 - rozvoj schopností poznávání
 - sebepoznání a sebepojetí
 - seberegulace a sebeorganizace
 - psychohygiena
 - kreativita
 - Sociální rozvoj
 - poznávání lidí
 - mezilidské vztahy
 - komunikace
 - kooperace a kompetice
 - Morální rozvoj
 - řešení problémů a rozhodovací dovednosti
 - hodnoty, postoje, praktická etika
- Multikulturní výchova
 - Kulturní difference

- Etnický původ
- Environmentální výchova
 - Ekosystémy
 - Vztah člověka k prostředí
- Výchova demokratického člověka
 - Občanská společnost a škola
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
 - Evropa a svět nás zajímá

Výuka předmětu probíhá v kmenové třídě, může být využito také odborné učebny pro hudební výchovu. Součástí výuky je i návštěva kulturních zařízení (divadel, koncertních sálů, kinosálu).

Výchovné a vzdělávací strategie

Předmět UMĚNÍ A KULTURA obor HUDEBNÍ VÝCHOVA směřuje k utváření těchto klíčových kompetencí:

Kompetence občanské

Návštěvami kulturních zařízení a besedami o umění vedeme žáky k chápání provázanosti umění a kultury, k obohacování jejich emocionálního života i k tolerantnímu přístupu k různým kulturním hodnotám. Jde tedy o snahu pěstovat u žáků mravní hodnoty, respekt k okolnímu světu i zájem o kulturu jako základ životního stylu.

Kompetence sociální a personální

Činnosti pěvecké, instrumentální, hudebně pohybové i poslechové jsou většinou realizovány v celém kolektivu nebo větších skupinách. Žáky tak soustavně vedeme k vzájemné spolupráci, společnému hodnocení hudebních aktivit, asertivnímu chování, ale i zdravému sebevědomému projevu.

Prostřednictvím individuálních hudebních činností podporujeme u žáků zdravé sebevědomí, fantazii a originalitu.

Estetické hodnoty vnímáme při poslechu hudby.

Vedeme žáky k pochopení významu krásy a jejího postavení v žebříčku hodnot, mimo jiné například péčí o svůj vzhled a čistotu.

Kompetence komunikativní

V hudebních činnostech seznamujeme žáky s užíváním jazyka umění jako zvláštního prostředku lidské komunikace.

Užíváním prvků projektového vyučování přispíváme k účelné komunikaci žáků: formulaci pocitů a myšlenek k průběhu i hodnocení činnosti.

Návštěvou různých kulturních zařízení rozvíjíme schopnost žáků orientovat se v mediálních sděleních, pěstujeme také základy jejich společenského chování.

Kompetence pracovní

Během tvůrčích činností se snažíme dětem vštěpovat potřebné znalosti o jednoduchých hudebních nástrojích převážně Orffova instrumentáře.

Kompetence k řešení problémů

V rámci hudebních činností dáváme žákům prostor pro samostatné rozhodování. Volí si z několika výrazových prostředků, je jim dána příležitost interpretovat hudební úkol podle svého individuálního zaměření.

Případné neúspěchy kompenzujeme radostí z tvůrčí činnosti a tolerancí k individuálnímu vyjádření.

Kompetence k učení

V hodinách uměleckých činností vedeme žáky k učení prostřednictvím vlastní tvorby.

Důsledným užíváním odborné terminologie, znaků a symbolů ve spojení s praktickou činností upevňujeme u žáků jejich znalost.

Učíme je využívat odbornou literaturu, hledat a zpracovávat informace na PC.

Tvořivým přístupem k práci, návštěvami kulturních zařízení, besedami o umění a hodnocením vlastních uměleckých činností přispíváme k rozvoji estetického citění žáků.

Složitějšími uměleckými úkoly rozvíjíme logické myšlení.

Umění a kultura – obor Hudební výchova	2.dvojročí, spolupracující 6. ročník
Mezipředmětové vztahy	- Český jazyk a literatura - Člověk a společnost - Člověk a příroda - Základy tělesné výchovy - Umění a kultura obor Výtvarná výchova
Výchovně vzdělávací strategie	- Kompetence k učení - Kompetence k řešení problémů - Kompetence komunikativní - Kompetence sociální a personální - Kompetence občanské - Kompetence pracovní

Učivo	2.dvojročí, ŠVP výstupy: spolupracující 6. ročník
Vokální činnosti Pěvecký projev – zpěv lidových a umělých písní Rozvoj hudební představivosti Zachycení rytmu hrané písně – říkadla, písně Pojmy – stupnice, tónina, melodie Hudebně výrazové prostředky	- Dokáže podle svých individuálních možností správně nasadit tón, správně dýchat, čistě a rytmicky správně zpívat v jednohlase, případně v dvojhlase - Odhadne správnou hlasitost zpěvu - Orientuje se v jednoduchém notovém zápisu - Vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění
Instrumentální činnosti Hra hudební nástroje Orffova instrumentáře	- Využívá jednoduché Orffovy nástroje k produkci jednoduchých rytmických motivů

Rytmická hra na tělo, rytmické hádanky a ozvěny Píseň a její forma – předvětí, závětí Hudebně pohybové činnosti Pohybový doprovod znějící hudby Taktování, taneční kroky Poslechové činnosti Poznávání hudebních nástrojů Píseň lidová a umělá Vokální a instrumentální skladba Hudba pravěká a starověká	- Dokáže vytvořit vlastní rytmické motivy, přede hry, mezihry, dohry - Užívá jednoduché taneční kroky - Rozeznává dvoudobý a třídobý takt - Sluchem rozliší zvuk některých hudebních nástrojů - Umí rozlišit píseň lidovou a umělou - Rozliší skladbu vokální a instrumentální - Rozezná délku, sílu, barvu, výšku tónu - Rozezná dur a moll akord - Postihne výrazové prostředky
---	---

Umění a kultura – obor Hudební výchova	3.trojiročí 7., 8., 9. ročník
Mezipředmětové vztahy	- Český jazyk a literatura - Člověk a společnost - Člověk a příroda - Tělesná výchova - Umění a kultura obor Výtvarná výchova
Výchovně vzdělávací strategie	- Kompetence k učení - Kompetence k řešení problémů - Kompetence komunikativní - Kompetence sociální a personální - Kompetence občanské - Kompetence pracovní

Učivo	3.trojoří ŠVP výstupy: 7., 8., 9. ročník
Vokální činnost • pěvecký a mluvní projev - rozšiřování hlasového rozsahu, hlasová hygiena, hlasová nedostatečnost a některé způsoby její nápravy, mutace, vícehlasý a jednohlasý zpěv, deklamace, techniky vokálního projevu (scat, falzet apod.), jejich individuální využití při zpěvu i při společných vokálně instrumentálních aktivitách • intonace a vokální improvizace - diatonické postupy v durových a mollových tóninách, improvizace jednoduchých hudebních forem • hudební rytmus - odhalování vzájemných souvislostí rytmu řeči a hudby, využívání rytmických zákonitostí při vokálním projevu • orientace v notovém záznamu vokální skladby - notový zápis jako opora při realizaci písně či složitější vokální nebo vokálně instrumentální skladby • rozvoj hudebního sluchu a hudební představitosti - reprodukce tónů, převádění melodií z nezpěvné do zpěvné polohy, zachycování rytmu popřípadě i melodie zpívané (hrané) písně pomocí grafického (notového) záznamu • reflexe vokálního projevu - vlastní vokální projev a vokální projev ostatních, hledání možností nápravy hlasové nedostatečnosti (transpozice melodie, využití jiné hudební činnosti) Instrumentální činnost • hra na hudební nástroje - nástrojová reprodukce melodií (motivů, témat, písní, jednoduchých skladeb), hra a tvorba doprovodů s využitím nástrojů Orffova instrumentáře, keyboardů a počítače, nástrojová improvizace (jednoduché hudební formy) • záznam hudby - noty, notační programy (např. Capella, Finale, Sibelius) a další způsoby záznamu hudby • vyjadřování hudebních i nehudebních představ a myšlenek pomocí hudebního nástroje – představy rytmické, melodické, tempové, dynamické, formální • tvorba doprovodů pro hudebně dramatické projevy	- využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách - uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě - zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase - dokáže ocenit kvalitní vokální projev druhého - reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří a volí jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace - realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností písně a skladby různých stylů a žánrů - rozpozná některé z tanců různých stylových období, zvolí vhodný typ hudebně pohybových prvků k poslouchané hudbě a na základě individuálních hudebních schopností a pohybové vyspělosti předvede jednoduchou pohybovou vazbu - orientuje se v proudu znějící hudby, vnímá užité hudebně výrazové prostředky a charakteristické sémantické prvky, chápe jejich

Hudebně pohybové činnosti • pohybový doprovod znějící hudby - taktování, taneční kroky, vlastní pohybové ztvárnění • pohybové vyjádření hudby v návaznosti na sémantiku hudebního díla - pantomima, improvizace • pohybové reakce na změny v proudu znějící hudby – tempové, dynamické, rytmicko-metrické, harmonické • orientace v prostoru - rozvoj pohybové paměti, reprodukce pohybů prováděných při tanci či pohybových hrách Poslechové činnosti • orientace v hudebním prostoru a analýza hudební skladby - postihování hudebně výrazových prostředků, významné sémantické prvky užití ve skladbě (zvukomalba, dušmalba, pohyb melodie, pravidelnost a nepravidelnost hudební formy) a jejich význam pro pochopení hudebního díla • hudební dílo a jeho autor - hudební skladba v kontextu s jinými hudebními i nehudebními díly, dobou vzniku, životem autora, vlastními zkušenostmi (inspirace, epigonství, kýč, módnost a modernost, stylová provázanost) • hudební styly a žánry - chápání jejich funkcí vzhledem k životu jedince i společnosti, kulturním tradicím a zvykům • interpretace znějící hudby - slovní charakterizování hudebního díla (slohové a stylové zařazení apod.), vytváření vlastní soudů a preferencí	význam v hudbě a na základě toho přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku - zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období a porovnává ji z hlediska její slohové a stylové příslušnosti s dalšími skladbami - vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění
--	--

X. 2 Obor Výtvarná výchova

Vyučovací předmět UMĚNÍ A KULTURA obor **VÝTVARNÁ VÝCHOVA** zasahuje do vzdělávací oblasti UMĚNÍ A KULTURA. Charakteristickým znakem předmětu je činnostní pojetí vyučování a orientace na individuální předpoklady a možnosti osobnosti žáka.

Vzdělávací oblast UMĚNÍ A KULTURA umožňuje žákům chápat umění jako proces specifického poznání a dorozumívání uměleckými prostředky a kulturu pak jako proces a výsledek duchovní činnosti, ale i nezbytnou součást každodenního života (kultura chování, oblékání, cestování, práce). Obsahově obor Výtvarná výchova navazuje na obor Dějepis.

Obor VÝTVARNÁ VÝCHOVA je tvořen následujícími tematickými celky:

- rozvíjení smyslové citlivosti
- uplatňování subjektivity
- ověřování komunikačních účinků.

Předmět UMĚNÍ A KULTURA, obor VÝTVARNÁ VÝCHOVA je vyučován na II. stupni v 6. a 9. ročníku 2 hodiny týdně v 7. a 8. ročníku 1 hodinu týdně.

Obor VÝTVARNÁ VÝCHOVA integruje následující **průřezová témata** a jejich tematické okruhy:

- Mediální výchova
 - Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení
 - Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality
 - Fungování a vliv médií ve společnosti
 - Vnímání autora mediálních sdělení
 - Práce v realizačním týmu
- Osobnostní a sociální výchova
 - Osobnostní rozvoj
 - rozvoj schopností poznávání
 - sebepoznání a sebepojetí
 - seberegulace a sebeorganizace
 - psychohygiena
 - kreativita
 - Sociální rozvoj

- poznávání lidí
- mezilidské vztahy
- komunikace
- kooperace a kompetice
- Morální rozvoj
 - řešení problémů a rozhodovací dovednosti
 - hodnoty, postoje, praktická etika
- Multikulturní výchova
 - Kulturní difference
 - Etnický původ
- Environmentální výchova
 - Ekosystémy
 - Vztah člověka k prostředí
- Výchova demokratického člověka
 - Občanská společnost a škola
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
 - Evropa a svět nás zajímá

Výuka předmětu probíhá na 1. stupni v kmenové třídě, na 2. stupni může být využito také odborné učebny pro výtvarnou výchovu. Součástí výuky je i návštěva kulturních zařízení (muzeí, galerií).

Výchovné a vzdělávací strategie

Obor VÝTVARNÁ VÝCHOVA směřuje k utváření těchto klíčových kompetencí:

Kompetence občanské

Návštěvami kulturních zařízení a besedami o umění vedeme žáky k chápání provázanosti umění a kultury, k obohacování jejich emocionálního života i k tolerantnímu přístupu k různým kulturním hodnotám. Jde tedy o snahu pěstovat u žáků mravní hodnoty, respekt k okolnímu světu i zájem o kulturu jako základ životního stylu.

Kompetence sociální a personální

Žáky při společných výtvarných projektech soustavně vedeme k vzájemné spolupráci, společnému hodnocení výtvarných aktivit, asertivnímu chování, ale i zdravému sebevědomému projevu.

Prostřednictvím individuálních výtvarných činností podporujeme u žáků zdravé sebevědomí, fantazii a originalitu.

Estetické hodnoty vnímáme při vycházkách v přírodě, návštěvou galerie je nacházíme ve světě lidí.

Vedeme žáky k pochopení významu krásy a jejího postavení v žebříčku hodnot, mimo jiné například péčí o svůj vzhled a čistotu.

Kompetence komunikativní

Ve výtvarných činnostech seznamujeme žáky s užíváním jazyka umění jako zvláštního prostředku lidské komunikace.

Užíváním prvků projektového vyučování přispíváme k účelné komunikaci žáků: formulaci pocitů a myšlenek k průběhu i hodnocení činnosti.

Návštěvou různých kulturních zařízení rozvíjíme schopnost žáků orientovat se v mediálních sděleních, pěstujeme také základy jejich společenského chování.

Kompetence pracovní

Během tvůrčích činností se snažíme dětem vštěpovat potřebné znalosti o vlastnostech používaných materiálů či předmětů. Posilujeme jejich správné pracovní návyky a vedeme je k účelnému užívání pracovních nástrojů i uspořádání pracovního místa.

Kompetence k řešení problémů

V rámci výtvarných činností dáváme žákům prostor pro samostatné rozhodování. Volí si z několika výrazových prostředků, je jim dána příležitost interpretovat hudební či výtvarný úkol podle svého individuálního zaměření.

Případné neúspěchy kompenzujeme radostí z tvůrčí činnosti a tolerancí k individuálnímu vyjádření.

Kompetence k učení

V hodinách uměleckých činností vedeme žáky k učení prostřednictvím vlastní tvorby.

Důsledným užíváním odborné terminologie, znaků a symbolů ve spojení s praktickou činností upevňujeme u žáků jejich znalost.

Učíme je využívat odbornou literaturu, hledat a zpracovávat informace na PC.

Tvořivým přístupem k práci, návštěvami kulturních zařízení, besedami o umění a hodnocením vlastních uměleckých činností přispíváme k rozvoji estetického cítění žáků.

Složitějšími uměleckými úkoly rozvíjíme logické myšlení.

Výtvarná výchova	2.dvojročí, spolupracující 6. ročník
Mezipředmětové vztahy	- Český jazyk a literatura - Člověk a společnost - Člověk a příroda - Umění a společnost obor Hudební výchova
Výchovně vzdělávací strategie	- Kompetence k učení - Kompetence k řešení problémů - Kompetence komunikativní - Kompetence sociální a personální - Kompetence občanské - Kompetence pracovní

Učivo	ŠVP výstupy: 2.dvojročí, spolupracující 6. ročník
Rozvíjení smyslové citlivosti linie, tvary, objemy, barevné kvality, rozvržení v obrazové ploše, v objemu, jejich vztahy (podobnost, kontrast, struktura) kombinace materiálů nauka o barvách uspořádání objektů do celků– vyjádření vztahů, pohybu a proměn uvnitř objektů (lineární, světlostní, barevné, plastické prostředky) Uplatňování subjektivity koláž, tisk, malba, kresba tužkou, pastelem, uhlím, fixem design, Logo, plakát, reklama, písmo, odívání, bytová architektura, tvar, barva a textura předmětů, seskupování podle zvolených kritérií – podobnost, kontrast, neobvyklý kontext osobní prožitek-tělo a prostor (tanec, sport, pantomima, gesta) porovnávání mediálního vyjádření s vizuálně obrazným vyjádřením umělecké produkce Ověřování komunikačních účinků utváření a uplatňování komunikačního obsahu - vysvětlování a obhajoba výsledků tvorby s respektováním záměru autora, prezentace ve veřejném prostoru klasická díla v porovnání se současnými sebeprosazení, sebehodnocení tvorba dokumentace, výběr konkrétních ukázek uměleckých děl, jejich výběr ve vztahu k vlastnímu záměru	Pojmenovává a samostatně experimentuje s vizuálně obraznými prostředky a využívá je pro vyjádření vlastních zkušeností, vjemů, představ a poznatků Vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření, ověřuje a používá vybrané techniky, využívá současné zobrazovací prostředky (počítačová grafika, fotografie, video,...) Užívá zkušeností získaných ostatními smysly k zaznamenání podnětů z představ a fantazie, rozliší působení vizuálně obrazného vyjádření v rovině smyslového účinku a v rovině subjektivního účinku, využívá sluchové a hmatové podněty Interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti, vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků Porovnává různé interpretace vyjádření a vysvětluje své postoje k nim, pokouší se respektovat tvorbu druhých, učí se tolerovat, ověřuje si vliv svých činností na okolí Ověřuje komunikační účinky samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření a nalézá vhodnou formu pro jejich prezentaci

Výtvarná výchova	3.trojročí 7., 8., 9. ročník
Mezipředmětové vztahy	- Český jazyk a literatura - Člověk a společnost - Člověk a příroda - Umění a společnost obor Hudební výchova
Výchovně vzdělávací strategie	- Kompetence k učení - Kompetence k řešení problémů - Kompetence komunikativní - Kompetence sociální a personální - Kompetence občanské - Kompetence pracovní

Učivo	3.trojročí ŠVP výstupy: 7., 8., 9. ročník
--------------	--

Rozvíjení smyslové citlivosti

- **prvky vizuálně obrazného vyjádření** – linie, tvary, objemy, světlostní a barevné kvality, textury; vztahy a uspořádání prvků v ploše, objemu, prostoru a v časovém průběhu (podobnost, kontrast, rytmus, dynamické proměny, struktura), ve statickém i dynamickém vizuálně obrazném vyjádření
- **uspořádání objektů do celků v ploše, objemu, prostoru a časovém průběhu** – vyjádření vztahů, pohybu a proměn uvnitř a mezi objekty (lineární, světlostní, barevné, plastické a prostorové prostředky a prostředky vyjadřující časový průběh) ve statickém i dynamickém vyjádření
- **reflexe a vztahy zrakového vnímání ke vnímání ostatními smysly** – vědomé vnímání a uplatnění mimovizuálních podnětů při vlastní tvorbě; reflexe ostatních uměleckých druhů (hudebních, dramatických)
- **smyslové účinky vizuálně obrazných vyjádření** – umělecká výtvarná tvorba, fotografie, film, tiskoviny, televize, elektronická média, reklama; výběr, kombinace a variace ve vlastní tvorbě

Uplatňování subjektivity

- **prostředky pro vyjádření emocí, pocitů, nálad, fantazie, představ a osobních zkušeností** – manipulace s objekty, pohyb těla a jeho umístění v prostoru, akční tvar malby a kresby, uspořádání prostoru, celku vizuálně obrazných vyjádření a vyjádření proměn; výběr, uplatnění a interpretace
- **typy vizuálně obrazných vyjádření** – hračky, objekty, ilustrace textů, volná malba, socha, plastika, animovaný film, komiks, fotografie, elektronický obraz, reklama, vizualizované dramatické akce, komunikační grafika; rozlišení, výběr a uplatnění pro vlastní tvůrčí záměry
- **přístupy k vizuálně obrazným vyjádřením** – hledisko jejich vnímání (vizuální, haptické, statické, dynamické), hledisko jejich motivace (fantazijní, symbolická, založená na smyslovém vnímání, racionálně konstruktivní, expresivní); reflexe a vědomé uplatnění při vlastních tvůrčích činnostech

Ověřování komunikačních účinků

- vybírá, vytváří a pojmenovává co nejširší škálu prvků vizuálně obrazných vyjádření a jejich vztahů; uplatňuje je pro vyjádření vlastních zkušeností, vjemů, představ a poznatků; variuje různé vlastnosti prvků a jejich vztahů pro získání osobitých výsledků
- užívá vizuálně obrazná vyjádření k zaznamenání vizuálních zkušeností, zkušeností získaných ostatními smysly a k zaznamenání podnětů z představ a fantazie
- užívá prostředky pro zachycení jevů a procesů v proměnách a vztazích; k tvorbě užívá některé metody uplatňované v současném výtvarném umění a digitálních médiích – počítačová grafika, fotografie, video, animace
- vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření; porovnává a hodnotí jeho účinky s účinky již existujících i běžně užívaných vizuálně obrazných vyjádření
- rozliší působení vizuálně obrazného vyjádření v rovině smyslového účinku, v rovině subjektivního účinku a v rovině sociálně utvářeného i symbolického obsahu
- interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků
- porovnává na konkrétních příkladech různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření; vysvětluje své postoje k nim s vědomím osobní, společenské a kulturní podmíněnosti svých hodnotových soudů
- ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření v sociálních vztazích; nalézá vhodnou formu pro jejich prezentaci

• osobní postoj v komunikaci – jeho utváření a zdůvodňování; důvody vzniku odlišných interpretací vizuálně obrazných vyjádření (samostatně vytvořených a přejatých), kritéria jejich porovnávání, jejich zdůvodňování • komunikační obsah vizuálně obrazných vyjádření – utváření a uplatnění komunikačního obsahu; vysvětlování a obhajoba výsledků tvorby s respektováním záměru autora; prezentace ve veřejném prostoru, mediální prezentace • proměny komunikačního obsahu – záměry tvorby a proměny obsahu vizuálně obrazných vyjádření vlastních děl i děl výtvarného umění; historické, sociální a kulturní souvislosti	

XI Základy tělesné výchovy

Pohyb je přirozenou potřebou dítěte a v Montessori pedagogice je nedílnou součástí výuky (díky volnému a přirozenému pohybu se dále rozvíjí a zdokonaluje jemná i hrubá motorika, pohyb pomáhá i k rozvoji myšlení, učení a zapamatování si, je významný pro rozvoj dětské osobnosti a inteligence a podporuje psychické uvolnění dítěte, rozvíjí odvalu a sebedůvěru). Při výchově a vzdělávání je potřeba dbát na vyrovnané využívání duševních a fyzických aktivit. V současné době mají děti méně přirozeného pohybu, proto je nutné rozvíjet jejich pohybové dovednosti v různých podmínkách (tělocvična, hřiště, příroda, na sněhu, ve vodě, na ledu, ...) a nabízet jim různorodé pohybové aktivity pro vybití přebytečné energie.

Vzdělávací obor tělesná výchova jako součást komplexního vzdělávání žáků v problematice zdraví směřuje na jedné straně k poznání vlastních pohybových možností a zájmů, na druhé straně k poznávání účinků konkrétních pohybových činností na tělesnou zdatnost, duševní a sociální pohodu. Předpokladem pro osvojování pohybových dovedností je prožitek pohybu a komunikace při pohybu. Dobře zvládnutá dovednost pak zpětně umocňuje kvalitu jeho prožitku. Důležité je, aby se při realizaci pohybových aktivit nevytratilo to hlavní – radost ze cvičení.

V Montessori pedagogice nepovažujeme za vhodné pro přirozený vývoj dítěte činnosti, které v dětech vyvolávají pocity rivality a soutěživosti. V hodinách tělesné výchovy se soustředíme na:

- vlastní prožitek a radost z pohybu
- pochopení významu pohybu pro zdraví člověka
- rozvíjení koordinace a prostorové orientace, snaha o co nejlepší provedení pohybu
- pochopení pravidel her
- dodržování fair play
- dodržování pravidel bezpečnosti a hygieny
- poskytnutí co nejširší nabídky metod a způsobů pohybu

Na druhém stupni předmět Základy tělesné výchovy zahrnuje obor Tělesná výchova vzdělávací oblasti ČLOVĚK A ZDRAVÍ. Vzdělávací obor Tělesná výchova jako součást komplexnějšího vzdělávání žáků v problematice zdraví směřuje na jedné straně k poznání vlastních pohybových možností a zájmů, na druhé straně k poznávání účinků konkrétních pohybových činností na tělesnou zdatnost, duševní a sociální pohodu.

Předmět ZÁKLADY TĚLESNÉ VÝCHOVY je vyučován na II. stupni v 6. až 9. ročníku 2 hodiny týdně.

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí

Kompetence k učení

- žák je veden k osvojení si základního tělocvičného názvosloví, učí se cvičit podle jednoduchého nákresu nebo popisu cvičení, změří základní pohybové výkony a porovná je s předchozími, orientuje se v informačních zdrojích o aktivitách a sportovních akcích
- učitel umožňuje žákům, aby se naučili na základě jasných kritérií hodnotit své činnosti nebo výsledky.

Kompetence k řešení problémů

- žák uplatňuje zásady bezpečného chování ve sportovním prostředí a adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka, řeší problémy v souvislosti s nesportovním chováním, nevhodným sportovním prostředím a nevhodným sportovním náčiním a náradím
- učitel dodává žákům sebedůvěru, podle potřeby žákům v činnostech pomáhá

Kompetence komunikativní

- žák je veden ke spolupráci při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěžích, učí se reagovat na základní povely a pokyny a sám je i vydává, zorganizuje jednoduché pohybové soutěže, činnosti a jejich varianty
- učitel vede žáky k vzájemnému naslouchání a oceňování přínosu druhých, vytváří příležitosti pro relevantní komunikaci.

Kompetence sociální a personální

- žák je veden k jednání v duchu fair - play - dodržuje pravidla, označí přestupky, respektuje opačné pohlaví, zvládá pohybové činnosti ve skupině
- učitel zadává úkoly při kterých žáci mohou spolupracovat, umožňuje každému žákovi zažít úspěch.

Kompetence občanská

- žák se podílí na realizaci pravidelného pohybového režimu a projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení své zdatnosti, spojuje svou pohybovou činnost se zdravím, zařazuje si do vlastního pohybového režimu korektivní cvičení, je veden ke kritickému myšlení, hodnotí cvičení, učí se být ohleduplný a taktní
- učitel žákům umožňuje, aby se podíleli na utváření kritérií hodnocení činností nebo jejich výsledků.

Kompetence pracovní

- žák je veden učitelem k uplatňování hlavních zásad hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech v běžném životě, učí se užívat jednotlivé tělocvičné nářadí a náčiní.

Základy tělesné výchovy	2.dvojtří+ spolupracující 6. ročník a 3.trojtrí, 7., 8., 9. ročník
Mezipředmětové vztahy	- Český jazyk a literatura - Člověk a společnost - Člověk a příroda - Umění a společnost obor Hudební výchova
Výchovně vzdělávací strategie	- Kompetence k učení - Kompetence k řešení problémů - Kompetence komunikativní - Kompetence sociální a personální - Kompetence občanské - Kompetence pracovní

Učivo	ŠVP výstupy: 2.dvojročí+ spolupracující 6. ročník a 3.trojročí, 7., 8., 9. ročník
Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností • pohybové hry – s různým zaměřením; netradiční pohybové hry a aktivity • gymnastika – akrobacie, přeskoky, cvičení s náčiním a na nářadí • estetické a kondiční formy cvičení s hudbou a rytmickým doprovodem – základy rytmické gymnastiky, cvičení s náčiním; kondiční formy cvičení pro daný věk žáků; tance • úpoly – základy sebeobrany, základy aikido, judo, karate • atletika – rychlý běh, vytrvalý běh na dráze a v terénu, základy překážkového běhu, skok do dálky nebo do výšky, hod míčkem nebo granátem, vrh koulí • sportovní hry (alespoň dvě hry podle výběru školy) – herní činnosti jednotlivce, herní kombinace, herní systémy, utkání podle pravidel žakovské kategorie • turistika a pobyt v přírodě – příprava turistické akce, přesun do terénu a uplatňování pravidel bezpečnosti silničního provozu v roli chodce a cyklisty, chůze se zátěží i v mírně náročném terénu, táboření, ochrana přírody, základy orientačního běhu, dokumentace z turistické akce; přežití v přírodě, orientace, ukrytí, nouzový přístřešek, zajištění vody, potravy, tepla • plavání – další plavecké dovednosti, další plavecký způsob (plavecká technika), dovednosti záchranného a branného plavání, prvky zdravotního plavání a plaveckých sportů, rozvoj plavecké vytrvalosti • lyžování, snowboarding, bruslení – běžecké lyžování, lyžařská turistika, sjezdové lyžování nebo jízda na snowboardu, bezpečnost pohybu v zimní horské krajině, jízda na vleku; (popř. další zimní sporty podle podmínek školy) • další (i netradiční) pohybové činnosti – základy kanoistiky, základy skalního i zimního lezení, zimní hry na sněhu a na ledě, bezpečnost při lezení, chůze se sněžnicemi aj.	→ zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech → posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny

Činnosti podporující pohybové učení • komunikace v TV – tělocvičné názvosloví osvojovaných činností, smluvené povely, signály, gesta, značky, základy grafického zápisu pohybu, vzájemná komunikace a spolupráce při osvojovaných pohybových činnostech • organizace prostoru a pohybových činností – v nestandardních podmínkách; sportovní výstroj a výzbroj – výběr, ošetřování • historie a současnost sportu – významné soutěže a sportovci, olympismus – olympijská charta • pravidla osvojovaných pohybových činností – her, závodů, soutěží • zásady jednání a chování v různém prostředí a při různých činnostech • měření výkonů a posuzování pohybových dovedností – měření, evidence, vyhodnocování	→ užívá osvojované názvosloví na úrovni cvičence, rozhodčího, diváka, čtenáře novin a časopisů, uživatele internetu → naplňuje ve školních podmínkách základní olympijské myšlenky – čestné soupeření, pomoc handicapovaným, respekt k opačnému pohlaví, ochranu přírody při sportu → dohodne se na spolupráci i jednoduché taktice vedoucí k úspěchu družstva a dodržuje ji → rozlišuje a uplatňuje práva a povinnosti vyplývající z role hráče, rozhodčího, diváka, organizátora → sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí → zorganizuje samostatně i v týmu jednoduché turnaje, závody, turistické akce na úrovni školy; spolurozhoduje osvojované hry a soutěže → zpracuje naměřená data a informace o pohybových aktivitách a podílí se na jejich prezentaci
--	---

XII. Hodnocení výsledků vzdělávání žáků v Montessori třídách

Způsob hodnocení, sebehodnocení a práce s chybou patří k základním principům Montessori pedagogiky. **Vychází z respektujícího a partnerského přístupu** dospělého (rodiče i učitele) k dítěti. Žáci nejsou hodnoceni porovnáváním s ostatními, nejsou posuzováni, není zde kladen důraz na výkon. **Hodnotíme vlastní pokrok žáka**, jak se mu daří zvládat naplánované učivo, jakou snahu při tom projevuje, jak využívá svůj čas ve škole, jeho jednání, chování, spolupráce s ostatními a respektování pravidel třídy. Hodnotíme také **úroveň prezentace žákovy práce** (písemné v portfoliích i ústní při prezentacích vlastní či skupinové práce). Běžnou klasifikaci u nás nahrazuje **slovní hodnocení**.

Žáky vedeme ke **kontrole vlastní práce, hledání a opravě chyb a schopnosti svoji práci reálně ohodnotit** a vyvodit závěry pro další práci (zda je třeba ještě procvičit, nebo může jít dál).

Snažíme se rozvíjet **vzájemnou důvěru a přátelskou atmosféru**, čímž vytváříme prostor k tomu, aby žáci mohli bez obav poznávat své přednosti a nedostatky, možnosti a hranice, nebáli se chybovat, nebáli se ptát a říct si o pomoc, byli ochotni pomoci ostatním, uvědomovali si, co je jim příjemné či nepříjemné, dokázali dát najevo své pocity ostatním, dokázali ocenit práci ostatních a vážit si jí.

S **pochvalou** zachází učitel opatrně. Nechceme, aby se žáci snažili kvůli pochvale, hvězdičce či odměně, ale aby uspokojili vlastní potřebu objevování nového a postupně si utvářeli vlastní vnitřní motivaci k učení a celoživotnímu vzdělávání. Pochvala má své místo, ale je třeba ji užívat přiměřeně, například u nových a nejistých dětí může pomoci k navození pocitu jistoty a bezpečí. Nejlepší pochvala dítěti je vyjádření pocitu z jeho vykonané práce, projevení zájmu, účasti, uznání, ocenění práce. Hodnocení má žáka vést k tomu, aby svou práci dělal vždy jak nejlépe dovede.

Chyba je vnímána jako přirozená součást procesu učení a řešení problémů. Je ukazatelem toho, co ještě není dokonale zvládnuto a je třeba procvičovat či zopakovat. Žáci jsou vedeni ke kontrole vlastní práce (porovnáním s danými kritérii, kontrolním listem), učí se hledat vlastní chyby a cesty k jejich nápravě. Schopnost samostatné kontroly, nalezení rozdílů a chyb považujeme za velmi důležitou kompetenci pro život.

Školní práce je zaznamenána v portfoliích – žáci si pravidelně zakládají výsledky své práce na pracovních listech, učí se tak pracovat podle zadaných pravidel a třídit materiály do jednotlivých kategorií. Učitel průběžně hodnotí práce žáků a doplňuje komentáře, které obsahují porovnání práce se zadanými kritérii a návrhy postupů k vylepšení další práce.

Důležité hodnocené **písemné práce** (čtvrtletní, pololetní, závěrečné, tematické...) ze všech hlavních předmětů (Čj, M, KV, Cj, ČaP, ČaS) (minimálně 2 práce z každého předmětu za 1

školní rok) jsou zakládány po celou dobu školní docházky žáka. Před ukončením školní docházky jsou žákovi předány.

Vysvědčení má formu slovního hodnocení. Poskytuje žákům a rodičům přehled učiva, které žáci zvládli, se kterým se seznámili a ve kterém by se měli ještě zdokonalit. Popisuje snahu a překonané obtíže, míru porozumění a praktického použití znalostí a dovedností, přístup žáka, jeho jednání, chování, spolupráci s ostatními a respektování stanovených pravidel třídy. Označuje nedostatky a nabízí návrhy postupů k vylepšení další práce.

Vysvědčení se převádí na známky jen v případě přestupu žáka na jinou školu, a to na žádost školy nebo zákonného zástupce žáka. Každé slovní hodnocení – (list B vysvědčení) – je zakládán do katalogových listů.

XII.1 Pravidla pro hodnocení žáků

- Pro hodnocení žáků všech ročníků Montessori tříd se používá slovní hodnocení. Toto slovní hodnocení je souhrnnou zpětnou vazbou o tom, co dítě zvládlo při osvojování vzdělávacího obsahu.
- Sebehodnocení je důležitou součástí hodnocení žáka, provádí se nejméně 2krát ročně.
- Důležitým prvkem procesu učení je práce s chybou. Žáci mají právo udělat chybu s vědomím toho, že chybovat je normální, neboť je to nedílná součást procesu každého učení. Chyba a následná práce s ní je příležitostí ke zlepšení.
- Sebereflexe žáka na konci každého bloku přináší věcné shrnutí a připomenutí toho, co se žák právě učil, či naučil, nejlépe i stupeň či míru osvojení.
- Hodnocení vykonává učitel průběžně během výuky, na školních akcích po celý školní rok.
- Hodnocení není primárně zaměřeno na srovnávání žáka s jeho spolužáky, ale soustřeďuje se na individuální pokrok každého žáka, respektive na hodnocení předem daných kritérií.
- Žákům je průběžně poskytována zpětná vazba ze strany vyučujících
- Učitel sleduje úroveň osvojování kompetencí žáků.
- Při hodnocení chování žáka ve škole a při akcích pořádaných školou učitel posuzuje respektování dohodnutých pravidel, dodržování bezpečnostních pokynů a ochranu zdraví, udržování dobrých mezilidských vztahů.

XII.2 Desatero slovního hodnocení

1. Hodnotíme slovy
2. Nesrovnáváme žáky mezi sebou.
3. Podporujeme sebehodnocení žáků, je na něj přesně vymezený čas.
4. Popisný jazyk hodnocení a sebehodnocení poskytne jasnou informaci.
5. Zpětnou vazbou podporujeme vnitřní motivaci.
6. Volíme slova srozumitelná dítěti i rodiči.

7. Hodnotíme vykonanou práci, ne osobu.
8. Hodnotíme věcně, bez výtek, nálepek i bez pochval.
9. Vedeme děti k sebekontrolě, vyhledávání odlišností a chyb.
10. Chyby jsou znamením k zastavení práce, zamyšlení a zopakování si učiva.

XII.3 Zásady a pravidla sebehodnocení žáků

- Žáci jsou vedeni k vlastnímu hodnocení své práce už od 1. ročníku
- Formulují svou úspěšnost vzhledem k daným kritériím, míru dosažení úspěchu
- Učí se posuzovat vlastní vynaložené úsilí vzhledem k výsledku činnosti, odhalují svoje rezervy a osobní možnosti
- Dostávají možnost srovnat vlastní hodnocení s okolím (hodnocení učitele, rodiče atd.)
- Provádí se denně ústní formou a nejméně dvakrát ročně písemnou formou
- Při sebehodnocení žák hodnotí např.
 - účast na prezentacích
 - plnění výstupů
 - dodržování termínů
 - vlastní kontrolu a následnou opravu výstupů
 - zakládání výstupů
 - úhlednost vypracované práce
 - spolupráci se spolužáky
 - schopnost soustředění a ticha při práci
 - atd.

XII.4. Stupně hodnocení prospěchu

V Montessori třídách jsou žáci v 1.- 9. ročníku hodnoceni slovně ve všech předmětech průběžně během celého školního roku, případně (výjimečně) formou procentuálního vyjádření. Škola převede slovní hodnocení do klasifikace v případě přestupu žáka na školu, která hodnotí odlišným způsobem, a to na žádost této školy nebo zákonného zástupce žáka.

XII.4.1 Předměty s převahou znalostního a teoretického zaměření

Stupeň 1 (výborný)

Žák ovládá požadované poznatky a chápe vztahy mezi nimi. Pohotově vykonává požadované intelektuální a motorické činnosti. Samostatně a tvořivě uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů. Myslí logicky správně, zřetelně se u něho projevuje samostatnost a tvořivost. Jeho ústní a písemný projev je správný, přesný a výstižný. Grafický projev je přesný a estetický. Výsledky jeho činnosti jsou kvalitní, pouze s menšími nedostatky. Je schopen samostatně studovat vhodné texty.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák ovládá požadované poznatky v podstatě uceleně, přesně a úplně. Pohotově vykonává požadované činnosti. Samostatně nebo podle menších podnětů učitele uplatňuje znalosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí. Myslí správně, v jeho myšlení se projevuje logika a tvořivost. Ústní a písemný projev mívá menší nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. Kvalita výsledků činnosti je zpravidla bez podstatných nedostatků. Grafický projev je estetický, bez větších nepřesností. Je schopen samostatně nebo s menší pomocí studovat vhodné texty.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení si požadovaných poznatků nepodstatné mezery. Při vykonávání požadovaných činností projevuje nedostatky. Podstatnější nepřesnosti a chyby dovede za pomoci učitele korigovat. V uplatňování osvojených poznatků a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se dopouští chyb. Uplatňuje poznatky a provádí hodnocení jevů a zákonitostí podle podnětů učitele. Jeho myšlení je vcelku správné, ale málo tvořivé, v jeho logice se vyskytují chyby. V ústním a písemném projevu má nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. V kvalitě výsledků jeho činnosti se projevují častější nedostatky, grafický projev je méně estetický a má menší nedostatky. Je schopen samostatně studovat podle návodu učitele.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení si požadovaných poznatků závažné mezery. Při provádění požadovaných činností je málo pohotový a má větší nedostatky. V uplatňování osvojených poznatků a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se vyskytují závažné chyby. Při využívání poznatků pro výklad a hodnocení jevů je nesamostatný. V logice myšlení se vyskytují závažné chyby, myšlení není tvořivé. Jeho ústní a písemný projev má vážné nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. V kvalitě výsledků jeho činnosti a v grafickém projevu se projevují nedostatky, grafický projev je málo estetický. Závažné nedostatky a chyby dovede žák s pomocí učitele opravit. Při samostatném studiu má velké těžkosti.

Stupeň 5 (nedostatečný)

Žák si požadované poznatky neosvojil uceleně, přesně a úplně, má v nich závažné a značné mezery. Jeho dovednost vykonávat požadované intelektuální a motorické činnosti má velmi podstatné nedostatky. V uplatňování osvojených vědomostí a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se vyskytují velmi závažné chyby. Při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí nedovede své vědomosti uplatnit ani podněty učitele. Neprojevuje samostatnost v myšlení, vyskytují se u něho časté logické nedostatky. V ústním a písemném projevu má závažné nedostatky ve správnosti, přesnosti i výstižnosti. Kvalita výsledků jeho činnosti a grafický projev mají vážné nedostatky. Závažné nedostatky a chyby nedovede opravit ani s pomocí učitele. Nedovede samostatně studovat.

XII.4.2 Předměty s převahou výchovného a uměleckého zaměření

Stupeň 1 (výborný)

Žák je v činnostech velmi aktivní. Pracuje tvořivě, samostatně, plně využívá své osobní předpoklady a velmi úspěšně podle požadavků osnov je rozvíjí v individuálních a kolektivních projevech. Jeho projev je esteticky působivý, originální, procítěný, v hudební a tělesné výchově přesný. Osvojené vědomosti, dovednosti a návyky aplikuje tvořivě. Má výrazně aktivní zájem o umění, estetiku, brannost a tělesnou kulturu a projevuje k nim aktivní vztah. Úspěšně rozvíjí svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák je v činnostech aktivní, tvořivý, převážně samostatný na základě využívání svých osobních předpokladů, které úspěšně rozvíjí v individuálním a kolektivním projevu. Jeho projev je esteticky působivý a má jen menší nedostatky z hlediska požadavků osnov. Žák tvořivě aplikuje osvojené vědomosti, dovednosti a návyky v nových úkolech. Má aktivní zájem o umění, o estetiku a tělesnou zdatnost. Rozvíjí si v požadované míře estetický vkus, brannost a tělesnou zdatnost.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák je v činnostech méně aktivní, tvořivý, samostatný a pohotový. Nevyužívá dostatečně své schopnosti v individuální a kolektivním projevu. Jeho projev je málo působivý, dopouští se v něm chyb. Jeho vědomosti a dovednosti mají četnější mezery a při jejich aplikaci potřebuje pomoc učitele. Nemá dostatečný aktivní zájem o umění, estetiku a tělesnou kulturu. Nerozvíjí v požadované míře svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák je v činnostech málo aktivní a tvořivý. Rozvoj jeho schopností a jeho projev jsou málo uspokojivé. Úkoly řeší s častými chybami. Vědomosti a dovednosti aplikuje jen se značnou pomocí učitele. Projevuje velmi malou snahu a zájem o činnosti, nerozvíjí dostatečně svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.

Stupeň 5 (nedostatečný)

Žák je v činnostech převážně pasivní. Rozvoj jeho schopností je neuspokojivý. Jeho projev je povětšinou chybný a nemá estetickou hodnotu. Minimální osvojené vědomosti a dovednosti nedovede aplikovat. Neprojevuje zájem o práci a nevyvíjí úsilí rozvíjet svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.

XII.4.3 Stupně hodnocení chování

Stupeň 1 (velmi dobré)

Žák uvědoměle dodržuje dohodnutá pravidla. Dodržuje bezpečnost při různých činnostech, chrání si svoje zdraví i zdraví ostatních, šetrně zachází s pomůckami jemu svěřenými. Snaží se o toleranci, pochopení a dodržování vzájemných mezilidských vztahů nejen ve škole, ale i na veřejnosti.

Stupeň 2 (uspokojivé)

Žák často porušuje dohodnutá pravidla, svým chováním často ohrožuje ostatní, nedbá o šetrné zacházení se školním a cizím majetkem, porušuje opakovaně bezpečnostní pokyny. Jeho vystupování ve škole a na veřejnosti neodpovídá zásadám dobrých mezilidských vztahů (např. podvádění, ubližování, nevhodné či vulgární chování), a to i přes přizvání rodičů k řešení tohoto problematického chování.

Stupeň 3 (neuspokojivé)

Žák nedodržuje stanovená pravidla, úmyslně ničí cizí a školní majetek, vůbec nerespektuje pokyny k ochraně zdraví při různých činnostech. Svým chováním ohrožuje zdraví a bezpečnost ostatních spolužáků.

XII.5 Výchovní opatření

(pravidla vychází z hodnocení žáků v klasických třídách)

Pochvaly:

Ředitel školy může žákovi po projednání v pedagogické radě udělit za mimořádný projev humánnosti, občanské a školní iniciativy, za záslužný nebo statečný čin pochvalu nebo jiné ocenění.

Třídní učitel může po projednání s ředitelem školy udělit pochvalu nebo jiné ocenění za výrazný projev školní iniciativy.

Opatření k posílení kázně žáků:

se ukládá za závažné nebo opakované provinění proti školnímu řádu. Podle závažnosti provinění se ukládá některé z těchto opatření

- Napomenutí třídního učitele, důtka třídního učitele

Uděluje třídní učitel a neprodleně oznámí řediteli školy.

- Důtka ředitele školy.

Uděljuje ředitel školy po projednání v pedagogické radě.

Za jeden přestupek se uděljuje žákovi pouze jedno opatření k posílení kázně. Třídní učitel odpovídá za to, že budou zaznamenána do katalogového listu žáka a že s nimi budou prokazatelně seznámeni zákonní zástupci žáka.

XII.6 Způsob získávání podkladů pro hodnocení

- Sledováním průběžné práce žáka (např. na pomůckách, při společné tvorbě projektových výstupů). Hodnotíme zvládnutí učiva, přístup k práci, snahu, míru samostatnosti a tvořivosti, kvalitu výsledků jednotlivých dílčích činností, sebehodnocení v jednotlivých etapách, uplatňování získávaných dovedností a schopností, respektování dohodnutých pravidel a kritérií
- Analýzou pracovních listů, testů a jiných výstupů shromažďovaných do žákovských portfolio.
- Analýzou sebehodnocení žáka.

XII.7 Komisionální a opravné zkoušky

Při pochybnosti o správnosti hodnocení na konci prvního nebo druhého pololetí, může zákonný zástupce žáka do 3 pracovních dnů ode dne, kdy se o hodnocení prokazatelně dozvěděl, nejpozději však do 3 pracovních dnů od vydání vysvědčení, požádat ředitele školy o komisionální přezkoušení. Termín komisionálního přezkoušení se koná nejpozději do 14 dnů od doručení žádosti v termínu dohodnutém se zákonným zástupcem.

Žáci, kteří na daném stupni základní školy dosud neopakovali ročník a kteří na konci druhého pololetí neprospěli nejvýše ze dvou povinných předmětů s výjimkou předmětů výchovného zaměření, mohou konat z těchto předmětů opravné zkoušky.

Termín je stanoven po dohodě se zákonným zástupcem do konce příslušného školního roku, do 31.8.

XII.8 Hodnocení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

- Při hodnocení žáka se speciálními vzdělávacími potřebami se přihlíží k povaze jeho postižení nebo znevýhodnění. Učitelé respektují doporučení pedagogicko-psychologické poradny či SPC. Způsob hodnocení žáka je součástí individuálního plánu, který vzniká na žádost zákonných zástupců ve spolupráci vyučujícího, zákonného zástupce žáka, případně i poradenského zařízení.

- Pro získávání podkladů pro hodnocení těchto žáků volí učitel vhodné a přiměřené způsoby a při zjišťování úrovně žákovských vědomostí a dovedností volí takové nástroje, které odpovídají schopnostem žáka a na něž nemá postižení nebo znevýhodnění negativní vliv.

XII.9. Celkové hodnocení žáků na vysvědčení

Škola z možností daných legislativou využívá:

- **Prospěl(a) s vyznamenáním** – využívá plně kompetence k osvojování vzdělávacího obsahu
- **Prospěl(a)** – kompetence k osvojování vzdělávacího obsahu nevyužívá plně
- **Neprospěl(a)** – nesplnil(a) deklarované výstupy ani nevyužívá své kompetence
- **Nehodnocen(a)** – nemohl(a) být hodnocen(a) např. ze zdravotních důvodů

